

iuvis

Juridisch tijdschrift uitgegeven door de Juridische Commissie
Synergrid
Revue juridique publiée par la Commission Juridique
Synergrid

Éditie 2011-2012
Edition 2011-2012

32



**Distributie van Elektriciteit en Gas
Distribution d'Electricité et de Gaz**

Tijdschrift uitgegeven door de Juridische Commissie van Synergrid.
Verschijnt éénmaal per jaar.

Revue éditée par la Commission juridique de Synergrid.
Paraît une fois par an.

Redactiecomité / Comité de rédaction

Dirk Devroe, Advocaat te Antwerpen

Helena Boons

Paul Bouwens

Filip Cousy

Frank Dillen

Julie Gysens

Eric Gondry

Dirk Gullentops

Sonja Janssens

Raphaël Lefère

Quentin Peiffer

Ingeborg Rubben

Frank Sels

Sylvain Silber, Advocaat te Brussel

Sophie Van De Vijvere

Administratie / Administration

Ingeborg Rubben, Sophie Van De Vijvere, Sonja Verdonck

Hoofdredacteur / Rédacteur en chef

Frank Dillen

Verantwoordelijke uitgever / Editeur responsable

Frank Dillen, Deuzeldlaan 43, 2900 Schoten

Inhoud

Sommaire

Rechtsleer - Doctrine	1817
<i>Klip je vast</i>	
<i>Het klip-decreet van 14 maart 2008 doorgrond</i>	
<i>Bon a savoir</i>	
<i>Dans les tranchées du décret klip du 14 mars 2008</i>	
Rechtspraak - Jurisprudence	1823
COUR D'APPEL DE LIEGE - 10 JANVIER 2007.....	1824
LAMBERT SA C / IDEG SCRL ET J. REMACLE SA	
<i>Bris de câble souterrain • Plan imprécis • Obligation de localisation • Art. 260 bis R.G.P.T. et art. 192.02. R.G.I.E. • Obligation générale de prudence • Art. 1382 C.C.</i>	
<i>Beschadiging van ondergrondse kabel • Onnauwkeurig plan • Lokalisatieplicht • Art. 260 bis A.R.A.B. en art. 192.02 A.R.E.I. • Algemene zorgvuldigheidsplicht • Art. 1382 B.W.</i>	
JUSTICE DE PAIX DE GEMBLOUX-EGHEZEE – 19 FEVRIER 2007.....	1826
IDEG SCRL ET INATEL SCRL C / G. BALAES SA	
<i>Bris de câble souterrain • Obligation de localisation • Art. 260 bis R.G.P.T. et art. 192.02 R.G.I.E. • Absence d'erreur invincible • Câble du raccordement</i>	
<i>Beschadiging van ondergrondse kabel • Lokalisatieplicht • Art. 260 bis A.R.A.B. en art. 192.02 A.R.E.I. • Geen onoverwinnelijke dwaling • Aansluitingskabel</i>	
RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE LEUVEN - 2 MAART 2007.....	1829
CVBA PBE T / L.T.C. BVBA	
<i>Beschadiging van ondergrondse elektriciteitskabel • Bewijs • Manifestatie van de schade • Geen of onvoldoende ondersteuning • Aansprakelijkheid op grond van vermoedens</i>	
<i>Bris de câble électrique souterrain • Preuve • Apparition du dommage • Etaçonnement inexistant ou insuffisant • Responsabilité sur base de présomptions</i>	
TRIBUNAL DE PREMIERE INSTANCE DE BRUXELLES - 4 AVRIL 2007.....	1831
FRANCESCONI T /SPE SA T / IVERLEK OPDRACHTHOUDENDE VERENIGING	
<i>Obligation de raccordement • Utilisateur résidentiel • Référé</i>	
<i>Aansluitingsplicht • Huisboudelijke afnemer • Kortgeding</i>	
RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL - 14 JUNI 2007.....	1834
INTERCOMMUNALE INTERELEC T / TIJDELIJKE VERENIGING ANTWERPSE BOUWWERKEN – HEYMANS AANNEMINGEN T / AXA ROYALE BELGE NV T / FORTIS CORPORATE INSURANCE	
<i>Beschadiging van elektriciteitsleidingen • Lokalisatieplicht • Onvoldoende peiling • Gebruik mechanisch werktuig</i>	
<i>Bris de câble électrique • Obligation de localisation • Sondage insuffisant • Utilisation d'un engin mécanique</i>	
HOF VAN CASSATIE VAN BELGIE – 22 JUNI 2007.....	1837
A.W.W. OPDRACHTHOUDENDE VERENIGING T / N.M.B.S. NV EN	
IGAO OPDRACHTHOUDENDE VERENIGING T / N.M.B.S. NV	
<i>Verplaatsing van installaties • Tenlasteneming van de kosten • Wet van 17 januari 1938 • Interceptietheorie</i>	
<i>Déplacement d'installations • Prise en charge des frais • Loi du 17 janvier 1938 • Théorie de l'interception</i>	

HOF VAN BEROEP TE GENT - 27 JUNI 2007	1848
FLORENT ROGGE T / GASELWEST C.I.V.	
<i>Verkeerde facturering • Rechtzetting • Betaling van het verbruik • Tegeneis tot schadevergoeding</i>	
<i>Facturation erronée • Rectification • Paiement de la consommation • Demande reconventionnelle de dédommagement</i>	
RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG LEUVEN – 6 SEPTEMBER 2005	1850
VAN ES NANCY T / ELECTRABEL NV – IVERLEK CIV EN BRABAMIJ BVBA EN VAN ES NANCY T / MR. PAUWELS FRANCINE, CURATOR TOPRAK BVBA	
<i>Hoofdaannemer/onderaannemer • Beschermingsmaatregelen door aannemer • Art. 1382 BW • Art. 544 BW • Aansprakelijkheid van de aannemer • Aansprakelijkheid in solidum</i>	
<i>Entrepreneur principal/sous-traitant • Mesures de protection par l'entrepreneur • Art. 1382 C.civ. • Art. 544 C.civ. • Responsabilité de l'entrepreneur • Responsabilité in solidum</i>	
HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN – 12 SEPTEMBER 2007	1853
INTERELECTRA CVBA T / LAORETI GIAN FRANCO, JOHAN JASPERS BVBA, ING INSURANCE NV	
<i>Onderbreking van de terbeschikkingstelling van elektrische energie • Middelenverbintenis • Bewijs • Reglement • Continuïteit van openbare dienst</i>	
<i>Interruption de la mise à disposition d'énergie électrique • Obligation de moyen • Preuve • Règlement • Continuité du service public</i>	
HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL – 8 OKTOBER 2007.....	1858
IVERLEK CVBA T / VANHOOREBEECK J. NV	
<i>Kabelbeschadiging • Kabel nabij betonnen koker • Verplichting van de aannemer • Lokalisatieplicht • Onvoldoende lokalisatie • Indicatieve waarde van de plannen • Tegensprekelijke vaststelling • Overeenkomst BVVO-CETS (FIGAS)</i>	
<i>Bris de câble • Câble à proximité d'une gaine en béton • Obligation de l'entrepreneur • Obligation de localisation • Localisation insuffisante • Valeur indicative des plans • Constat contradictoire • Convention UPEA-CETS (FIGAZ)</i>	
HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL – 9 OKTOBER 2007.....	1862
VLAAMS GEWEST T / IMEA OPDRACHTHOUDENDE VERENIGING	
<i>Verplaatsing van installaties • Tenlasteneming van de kosten • Wet van 10 maart 1925 • Interceptietheorie • Bewijslast</i>	
<i>Déplacement d'installations • Prise en charge des frais • Loi du 10 mars 1925 • Théorie de l'interception • Charge de la preuve</i>	
VREDEGERECHT TE ANTWERPEN - 9 OKTOBER 2007	1866
IGAO CV T / ALPAS NV	
<i>Planaanvraag • Oude plannen • Verplichting van de aannemer • Lokalisatieplicht • Mechanische werktuigen (gebruik)</i>	
<i>Demande des plans • Plans anciens • Obligation de l'entrepreneur • Obligation de localisation • Engins mécaniques (emploi)</i>	
VREDEGERECHT SINT-TRUIDEN - 9 OKTOBER 2007.....	1867
INTERELECTRA CVBA T / BETONAC NV	
<i>Lokalisatieplicht • Verplaatsing van installaties • Planaanvraag • Coördinatieverslag</i>	
<i>Obligation de localisation • Déplacement des installations • Demande des plans • Rapport de coordination</i>	
JUSTICE DE PAIX DU CANTON D'UCCLE - 12 octobre 2007	1869
SIBELGA SCRL C / ASSOCIATION MOMENTANÉE HERPAIN STRABAG	
SIBELGA SCRL C / HERPAIN ENTREPRISE SA C/ STRABAG BELGIUM SA	
<i>Bris de câble électrique souterrain • Article 260bis du R.G.P.T. et article 192.02 du R.G.I.E. • Obligation de consultation • Obligation de demande de plans • Obligation de localisation de l'entrepreneur • Obligation de résultat • Valeur indicative des plans • Convention UPEA-CETS (FIGAZ)</i>	
<i>Breuk ondergrondse stroomkabel • Artikel 260bis van het A.R.A.B. en artikel 192.02 van het A.R.E.I. • Raadplegingsverplichting • Verplichte planaanvraag • Lokalisatieplicht van de aannemer • Resultaatsverbintenis • Indicatieve waarde van de plannen • Conventie BVVO-CETS (FIGAS)</i>	

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE HASSELT – 18 OKTOBER 2007.....	1873
INTERELECTRA OV T / VANAKEN NV	
<i>Lokalisatieplicht van de aannemer • Expertise • Dringende opdracht</i>	
<i>Obligation de localisation de l'entrepreneur • Expertise • Intervention urgente</i>	
TRIBUNAL DE COMMERCE DE BRUXELLES – 24 OCTOBRE 2007.....	1875
ELECTRABEL SA C / SOLUXTRAFER BELGIUM ET AXA BELGIUM	
<i>Bris de câble électrique souterrain • Art. 260bis R.G.P.T. et art. 192.02 R.G.I.E. • Obligation de consultation • Obligation de demande de plans • Obligation de localisation de l'entrepreneur • Obligation générale de prudence</i>	
<i>Beschadiging van ondergrondse elektriciteitskabel • Art. 260bis A.R.A.B. en art. 192.02 A.R.E.I. • Raadplegingsverplichting • Verplichte planaanvraag • Lokalisatieplicht van de aannemer • Algemene zorgvuldigheidsplicht</i>	
VREDEGERECHT VAN HET KANTON LANDEN - ZOUTLEEUW - 15 NOVEMBER 2006.....	1879
PBE CVBA T / TIELEN WILLY – ETHIAS – IWM CV	
<i>Beschadiging van elektriciteitsleiding • Lokalisatieplicht • Onvoldoende lokalisatie • Overeenkomst BVVO-CETS • Bijstandskosten • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangesloten</i>	
<i>Bris de ligne électrique • Obligation de localisation • Localisation insuffisante • Convention UPEA-CETS • Frais d'assistance • Applicabilité aux non adhérents</i>	
HOF VAN BEROEP TE GENT – 23 NOVEMBER 2007.....	1884
GASELWEST CVBA T / HULLEBUSCH NADINE	
<i>Openbare dienst • Verkavelingsvoorwaarden • Reglementair karakter</i>	
<i>Service public • Prescriptions du permis de lotir • Caractère réglementaire</i>	
RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE HASSELT – 27 NOVEMBER 2007.....	1888
INTERELECTRA CVBA T / DEKABO BVBA	
<i>Kabelbeschadiging • Gestuurde boring • Onvolledig plan • Vermoeden van aanwezigheid van kabel • Hoofdaannemer/onderaannemer • Vrijwaringsplicht</i>	
<i>Dégât au câble • Forage dirigé • Plan incomplet • Présomption de présence de câble • Entrepreneur principal/sous-traitant • Obligation de garantie</i>	
RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE HASSELT – 28 NOVEMBER 2007.....	1890
VLAAMS GEWEST T / INTERELECTRA OPDRACHTHOUDENDE VERENIGING T / HAKO BORINGEN NV T / MOURIK NV	
<i>Ondergrondse kabelbeschadiging • Art. 260 bis A.R.A.B. en art. 192.02 A.R.E.I. • Lokalisatieplicht • Buiten-contractuele aansprakelijkheid • Onmiddellijk uitvoeren van de herstellingswerken • Tegensprekelijke vaststelling</i>	
<i>Bris de câble souterrain • Art. 260 bis R.G.P.T. et art. 192.02 R.G.I.E. • Obligation de localisation • Responsabilité extra-contractuelle • Exécution immédiate des travaux de réparation • Constat contradictoire</i>	
HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN - 19 DECEMBER 2007.....	1895
MUNSTERS T / INTERELECTRA OPDRACHTHOUDENDE VERENIGING	
<i>Hoofdaannemer/onderaannemer • Ondergeschiktheidsrelatie (gezag, leiding en toezicht door aannemer) • Art. 1384, lid 3 B.W. • Art. 1382 B.W. • Art. 1383 B.W. • Burenhinder • Art. 544 B.W. • Gebrek aan bewijs</i>	
<i>Entrepreneur principal/sous-traitant • Relation de subordination (autorité, direction et surveillance par l'entrepreneur) • Art. 1384, al. 3 C.C. • Art. 1382 C.C. • Art. 1383 C.C. • Trouble de voisinage • Art. 544 C.C. • Défaut de preuve</i>	
HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL – 24 DECEMBER 2007.....	1898
PBE T / BRABAMIJ	
<i>Beschadiging van aansluitingskabel • Lokalisatieplicht • Onvoldoende peiling • Gebrek aan voorzorg</i>	
<i>Bris de câble de raccordement • Obligation de localisation • Sondage insuffisant • Défaut de prévoyance</i>	
Wetgeving - Législation.....	1901

Klip je vast
Het klip-decreet van 14 maart 2008
doorgrond

Bon a savoir
Dans les tranchées du décret klip du
14 mars 2008

VLAANDEREN

Inleiding

In Vlaanderen liggen minstens 500 000 kilometer ondergrondse kabels en leidingen. Elke werkdag doen zich meer dan 90 schadegevallen voor door graafwerkzaamheden, waarbij elk schadegeval ernstige lichamelijke en financiële gevolgen kan hebben.

Eén van de belangrijkste discussiepunten in dit verband was de problematiek van de planaanvraag, waarbij men aan de zijde van de planaanvrager steeds vaker de opmerking maakte dat de wijze waarop men de plannen diende aan te vragen evenals (het gebrek aan) de kwaliteit van de afgeleverde plannen in grote mate bijdroeg tot het toenemend aantal beschadigingen.

Deze aanhoudende discussies en stijging in schadegevallen, heeft uiteindelijk op 14 maart 2008 geleid tot een nieuw decreet houdende de ontsluiting en de uitwisseling van informatie over ondergrondse kabels en leidingen of kortweg het KLIP-decreet (B.S. 6 mei 2008).

Dit decreet werd vervolgens gewijzigd door het decreet van 10 december 2010 (B.S. 24 december 2010).

FLANDRE

Introduction

La Flandre compte au moins 500 000 kilomètres de conduites et de câbles souterrains. Chaque jour ouvrable, on constate plus de 90 incidents et accidents liés à des travaux de terrassement, et chaque accident de ce type peut avoir de graves conséquences corporelles et financières.

L'un des points de discussion les plus importants concernant cette problématique portait sur la demande de plans, les demandeurs de plans faisant remarquer que la procédure de demande ainsi que la (piètre) qualité des plans fournis contribuent de manière importante au nombre croissant d'incidents et accidents.

Ces discussions fréquentes et l'augmentation du nombre d'accidents et incidents ont donné lieu à un nouveau décret, adopté le 14 mars 2008, relatif à la divulgation et à l'échange d'informations concernant les conduites et câbles souterrains, appelé «décret KLIP» (M.B. du mai 2008).

Ce décret a ensuite été modifié par le décret du 10 décembre 2010 (M.B. du 24 décembre 2010).

Doelstelling (art. 3)

De bedoeling van het KLIP (Kabel en Leiding Informatie Portaal) bestaat erin de directe en indirecte milieuschade, de bevoorradingszekerheid, de economische schade (waaronder de schade aan de leidingen zelf) en de risico's inzake veiligheid en gezondheid ingevolge schade aan kabels en leidingen door grondwerken te voorkomen.

Dit moet gerealiseerd worden door het beter ontsluiten en uitwisselen van informatie rond die kabels en leidingen.

Het KLIP-decreet zorgt ervoor dat de aanvrager via slechts één elektronische aanvraag, gratis, de plannen kan bekomen van alle beheerders die op de plaats van de geplande werken ondergrondse kabels en leidingen hebben liggen.

Verplichtingen

Het decreet somt een aantal verplichtingen op zowel in hoofde van diegene die de grondwerken zal uitvoeren als in hoofde van de KLB (of kabel- en leidingbeheerder).

Belangrijk is echter wel dat de verplichtingen uit het decreet geen afbreuk doen aan de verplichtingen uit toepasselijke sectorreglementering, die in voorkomend geval cumulatief moeten worden nageleefd.

Verplichting tot planaanvraag (art. 8)

Elke persoon die grondwerken wil uitvoeren, is verplicht om een planaanvraag te doen via het KLIP, ten vroegste 40 werkdagen en ten laatste 20 werkdagen voor de aanvang van de werken.

Aangezien in de praktijk bleek dat een uitvoerder vaak minder dan 20 dagen voor de aanvang der werken hiervan op de hoogte werd gebracht, werd artikel 8 aangepast door het decreet van 10 december 2010, in die zin dat artikel 8 nu bijkomend voorziet dat wanneer de uitvoerder van de werken minder dan 20 dagen voor de aanvang van de werken kennis heeft gekregen van de aanvangsdatum, voormelde verplichting niet geldt.

In voorkomend geval dient de planaanvraag wel zo snel mogelijk te gebeuren nadat de uitvoerder van de grondwerken kennis heeft gekregen van de geplande aanvangsdatum van de uit te voeren grondwerken en uiterlijk vóór de geplande aanvang van de grondwerken.

Objet (art. 3)

Le KLIP (Kabel en Leiding Informatie Portaal - Portail des Informations sur les Câbles et Canalisations) a pour but de prévenir les dommages environnementaux directs et indirects, les risques pour l'approvisionnement énergétique et les dommages économiques (dont les dommages aux conduites et aux câbles eux-mêmes) ainsi que les risques de sécurité et de santé occasionnés par des incidents ou accidents impliquant des câbles et conduites lors de travaux de terrassement.

Cet objectif est poursuivi par une meilleure divulgation et un meilleur échange d'informations concernant ces câbles et conduites.

Selon le décret KLIP, le demandeur ne doit introduire qu'une seule demande électronique pour obtenir gratuitement les plans de tous les gestionnaires qui disposent de conduites et de câbles souterrains au lieu où des travaux de terrassement sont envisagés.

Obligations

Le décret énumère une série d'obligations tant dans le chef de l'exécutant des travaux de terrassement que dans celui du KLB (Kabel- en leidingbeheerder - Gestionnaire de câbles et de conduites).

Il est important de noter que les obligations découlant du décret ne portent pas préjudice à celles découlant de la réglementation sectorielle applicable, qui devront le cas échéant être également respectées.

Obligation de demande de plans (art. 8)

Toute personne qui envisage d'effectuer des travaux de terrassement est tenue d'introduire une demande de plans via le portail KLIP, au plus tôt 40 jours ouvrables et au plus tard 20 jours ouvrables avant le début des travaux.

La pratique ayant montré qu'un exécutant est souvent informé de cette date moins de 20 jours avant le début effectif des travaux, l'article 8 a été modifié par le décret du 10 décembre 2010, en ce sens que l'obligation citée plus haut cesse d'être applicable lorsque l'exécutant des travaux a été informé de la date de début des travaux moins de 20 jours avant cette date.

Le cas échéant, la demande de plans doit être effectuée le plus rapidement possible une fois que l'exécutant a pris connaissance de la date de début prévue des travaux de terrassement, et cela, en tout cas avant le début prévu des travaux.

Er bestaan wel een aantal uitzonderingen op deze verplichtingen:

1. overmacht (bv. ongeplande interventies ingevolge defecten aan de kabel of leiding)
2. manuele grondwerken
3. werken uitgevoerd op grond die eigendom is of in beheer van diegene die de grondwerken zal uitvoeren + geen wijzigingen sedert de laatste aanvraag.

Belangrijk is in ieder geval dat een planaanvraag op zich dus niet voldoende is om de werken aan te vatten: het KLIP-decreet voorziet sinds de wijziging uitdrukkelijk dat de planaanvrager de werken niet mag starten vooraleer hij de plannen ontvangen heeft!

Verplichtingen van de KLB (art. 9-11)

De KLB (kabel- en leidingbeheerder) die een planaanvraag ontvangt, is verplicht om deze aanvraag kosteloos en zo snel mogelijk te behandelen teneinde informatie te verlenen om de ligging van zijn kabels en leidingen te kunnen lokaliseren.

Het decreet voorzag aanvankelijk in artikel 11 dat de KLB zo snel mogelijk en uiterlijk 5 werkdagen voor de aanvang van de werken hetzij alle informatie om tot lokalisatie van de kabels en leidingen te kunnen overgaan aan de planaanvrager diende te bezorgen, hetzij hem mede te delen dat er geen kabels of leidingen aanwezig zijn.

Dit artikel werd echter gewijzigd door het decreet van 10 december 2010: de KLB dient voortaan zo snel mogelijk en uiterlijk 15 werkdagen na de dag van het indienen van de planaanvraag de gevraagde informatie ter beschikking te stellen.

Opgelet: indien de KLB geen plannen of informatie ter beschikking van de planaanvrager kan stellen, maar wel weet dat hij in die zone kabels en leidingen beheert of zal beheren, dan moet hij de planaanvrager hiervan op de hoogte stellen.

Zoals reeds hoger werd vermeld, blijven echter de verplichtingen die op de planaanvrager rusten ingevolge andere regelgeving (zoals bijvoorbeeld de lokalisatieplicht, het verbod op werken met mechanische werktuigen in de onmiddellijke omgeving van de kabels en leidingen, enz.) onverkort gelden.

Il existe quelques exceptions à ces obligations:

1. force majeure (p.ex. interventions non planifiées suite à défaut de câble ou de conduite)
2. travaux de terrassement manuel
3. travaux de terrassement effectués dans des sols qui sont la propriété ou qui sont confiés à la gestion de l'exécutant des travaux et s'il n'y a pas eu de modifications sur le terrain depuis la dernière demande.

En outre, il est important de noter qu'une demande de plans n'est pas une démarche suffisante pour commencer les travaux: depuis sa modification, le décret KLIP prévoit de façon expresse que le demandeur ne peut pas commencer les travaux avant d'avoir reçu les plans !

Obligations du KLB (art. 9-11)

Le KLB (Kabel- en leidingbeheerder - Gestionnaire de câbles et de conduites) à qui une demande de plans est adressée est tenu de la traiter gratuitement et dans les meilleurs délais afin de donner l'information pour permettre la localisation des câbles et des canalisations.

Initialement, le décret prévoyait en son article 11 que le KLB était tenu de fournir au demandeur de plans le plus rapidement possible, et au plus tard 5 jours ouvrables avant le début des travaux, soit l'ensemble des informations permettant de localiser les câbles et conduites, soit une confirmation de l'absence de câbles et de conduites.

Cet article a cependant été modifié par le décret du 10 décembre 2010: désormais, le KLB est tenu de fournir les informations requises le plus rapidement possible, et au plus tard 15 jours ouvrables après le jour d'introduction de la demande de plans.

Attention: Si le KLB n'est pas en mesure de mettre les plans ou les informations requises à la disposition du demandeur de plans, mais qu'il sait qu'il gère ou gèrera des câbles et conduites dans la zone concernée, il doit en informer le demandeur.

Comme indiqué plus haut, les obligations du demandeur de plans du fait d'autres réglementations (comme l'obligation de localisation, l'interdiction de travaux à l'aide d'engins mécaniques à proximité immédiate de câbles et de conduites, etc.) restent applicables sans réserve.

Handhaving (art. 17)

Het decreet voorzorg aanvankelijk in een aantal gevallen een bestraffing met een geldboete van 50 tot 100 000 € wanneer bepaalde verplichtingen niet worden nageleefd.

Bij decreet van 10 december 2010 werd deze strafrechtelijke sanctionering uitgebreid: de planaanvrager die niet (tijdig) de plannen aanvraagt uiterlijk vóór de geplande aanvang van de werken wordt gesanctioneerd.

Bovendien is er eveneens strafrechtelijke sanctionering mogelijk voor de planaanvrager die de werken start vóór hij de plannen heeft ontvangen en voor de KLB die de plannen niet tijdig verstrekt.

Inwerkingtreding

Het decreet is in werking getreden op 1 juni 2009. De hoofdstukken over de verplichting tot planaanvraag via het KLIP en de afhandeling hiervan traden in werking op 1 september 2009.

Het decreet van 10 december 2010 dat wijzigingen aanbracht aan het KLIP-decreet trad in werking op 1 februari 2011.

Slotbeschouwing

Volledigheidshalve wensen wij ook te vermelden dat naast het (Vlaamse) KLIP ook het (federale) KLIM (Kabel- en Leiding Informatiemeldpunt) een rol speelt. KLIM is een (federaal) meldpunt voor diegenen die werken wensen uit te voeren in de buurt van gastransportleidingen en hoogspanningskabels.

Bij de inwerkingtreding van het KLIP dienden de planaanvragers in beide systemen een aanvraag te doen. Daarnaast dienden zij ook de gemeente te raadplegen op wiens grondgebied men de werken ging uitvoeren.

Sinds maart 2009 dienen de planaanvragers slechts in één van beide systemen een planaanvraag in te dienen, hetgeen opnieuw een stap voorwaarts was voor wat betreft de administratieve vereenvoudiging.

Sinds 1 september 2009 is men bovendien niet langer verplicht om de informatiebevraging bij de gemeente te doen.

Belangrijk is tevens te weten dat er geen alternatief voor het KLIP bestaat voor werken die worden uitgevoerd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Wallonië, waar enkel de consultatie van KLIM en de gemeente mogelijk is.

Indien de planaanvrager daar dus een aanvraag doet via KLIM, dient hij te beseffen dat hij enkel informatie zal ontvangen met betrekking tot transportleidingen/hoogspanningskabels en bijkomend ook de gemeente nog dient te raadplegen, wat dus in Vlaanderen niet meer het geval is.

Application (art. 17)

Dans certains cas, le décret prévoyait à l'origine une peine d'amende pouvant aller de 50 à 100 000 € en cas de non-respect de certaines obligations.

Le décret du 10 décembre 2010 élargit ces sanctions pénales, qui peuvent désormais frapper tout demandeur de plans qui omet d'introduire sa demande en temps utile et au plus tard avant le début envisagé des travaux.

De plus, des sanctions pénales sont prévues pour le demandeur de plans qui commence ses travaux avant d'avoir reçu les plans et pour le KLB qui ne fournit pas les plans à temps.

Entrée en vigueur

Le décret est entré en vigueur le 1er juin 2009. Les chapitres relatifs aux demandes de plans via le portail KLIP et leur traitement sont entrés en vigueur le 1er septembre 2009.

Le décret du 10 décembre 2010 portant modifications du décret KLIP est entré en vigueur le 1er février 2011.

Remarque finale

Pour être complets, mentionnons qu'à côté du portail KLIP (flamand), il convient également de tenir compte du KLIM (Point de Contact fédéral Câbles et Conduites). Le CICC est un point de contact (fédéral) destiné à tous ceux qui envisagent d'effectuer des travaux à proximité de canalisations de transport de gaz ou de câbles à haute tension.

Jusqu'à l'entrée en vigueur du KLIP, les demandeurs de plans étaient tenus d'introduire leur demande via les deux systèmes. En outre, ils devaient consulter la commune sur le territoire de laquelle des travaux allaient être effectués.

Depuis mars 2009, les demandeurs de plans ne doivent plus introduire leur demande que dans un seul des deux systèmes, ce qui représente une avancée dans le sens d'une simplification administrative.

De plus, depuis le 1er septembre 2009, il n'est plus nécessaire de s'informer auprès de la commune.

Il est toutefois important de savoir qu'il n'existe pas de pendant au KLIP pour les travaux effectués dans la Région de Bruxelles-Capitale et en Wallonie: dans ce cas, la seule démarche possible est la consultation du CICC et de la commune.

Ainsi donc, le demandeur de plans qui introduit une demande via le CICC pour de tels travaux doit savoir que les informations qu'il recevra ne porteront que sur des lignes de transport et les câbles à haute tension et qu'en outre, il lui restera à consulter la commune, ce qui n'est plus le cas en Flandre.

Dergelijke (verschillende) regeling kan tot verwarring aanleiding geven voor aannemers die over gans België werken. Het ware dan ook aangewezen dat men voor voormelde regio's een gelijkaardig initiatief als KLIP in het leven roept.

De totstandkoming van het KLIP-decreet had tot doel het aantal kabel- en leidingbeschadigingen, evenals de daaruit voortvloeiende gevolgen, te doen dalen. Naar efficiëntie en eenduidigheid in de planaanvraag toe betekent het decreet zeker een stap voorwaarts.

In de praktijk dienen de distributienetbeheerders op vandaag echter vast te stellen dat het aantal schadegevallen zelf (nog) niet gedaald is, in sommige gevallen zelfs in tegendeel.

Gelet op de uitbreiding van de strafrechtelijke sancties in het KLIP-decreet durven we te hopen dat naarmate de toepassing ervan meer geïntegreerd geraakt, dit tevens een grotere voorzichtigheid en verantwoordelijkheidszin met zich zal meebrengen.

WALLONIE

Sinds de uitvaardiging, op 30 april 2009, van het Waalse decreet op de informatie, coördinatie en organisatie van werken op of onder openbare wegen of waterlopen, gemeenzaam het 'décret impétrants' ('decreet vergunninghouders') genoemd, hebben alle betrokken actoren de wens geformuleerd om vooruitgang te boeken in dit dossier zonder te wachten op de definitieve teksten van de uitvoeringsbesluiten die dit decreet wettelijk afdwingbaar maken. De verschillende betrokken vergunninghouders op het grondgebied van het Waalse Gewest sloegen de handen in elkaar, verenigd door de wil om de veiligheid van personen en goederen nog beter te garanderen. De idee van een charter werd opgeworpen. De tekst beoogt een concrete doelstelling: een betere en snellere informatie over de aanwezigheid van ondergrondse installaties, enerzijds, en een efficiënte uitwisseling van informatie over geplande werkzaamheden van de verschillende operatoren, anderzijds.

De aangenomen gedragslijn is op drie krachtlijnen gebaseerd: efficiëntie, pragmatisme en gezond verstand.

Op 1 maart 2011 werd de definitieve versie van dit charter ondertekend door 21 exploitanten van ondergrondse netten in Wallonië die hierdoor een vrijwillig engagement aangingen op het vlak van veiligheid en coördinatie van werken op openbaar domein.

Cette disparité dans les réglementations peut donner lieu à confusion pour les entreprises qui travaillent dans toute la Belgique. Il serait dès lors souhaitable qu'un système similaire au KLIP soit créé pour les deux autres régions francophones.

Le décret KLIP a été élaboré dans le but de réduire le nombre d'incidents et accidents impliquant des câbles et des conduites et leurs conséquences. En termes d'efficacité et de clarté de la procédure de demande de plans, le décret constitue très certainement un pas dans la bonne direction.

Dans la pratique, les gestionnaires de réseaux de distribution constatent cependant que le nombre de cas de conduites et câbles endommagés n'a pas (encore) diminué, et que le contraire s'observe même parfois.

Étant donné le renforcement des sanctions pénales prévues dans le décret KLIP, nous osons espérer qu'à mesure que son application entrera dans les mœurs, celle-ci entraînera également une plus grande prudence et un plus grand sens des responsabilités de la part des acteurs concernés.

WALLONIE

En Wallonie, depuis la promulgation, le 30 avril 2009, du décret relatif à l'information, la coordination et l'organisation des chantiers sur ou au-dessus des voiries ou cours d'eau, communément appelé «décret Impétrants», le souhait de l'ensemble des acteurs concernés existait d'avancer dans ce dossier sans attendre la rédaction d'arrêtés d'exécution devant permettre la mise en oeuvre du décret. Motivée par la volonté de progresser dans le domaine de la sécurité des personnes et des biens, une démarche volontariste commune aux différents impétrants actifs sur le territoire de la Région wallonne s'est engagée. L'idée d'une charte est lancée. Le texte vise un objectif concret: permettre une information plus performante et plus rapide sur la présence d'installations dans le sous-sol, d'une part, et un partage efficace de l'information quant aux travaux prévus par les différents opérateurs, d'autre part.

La ligne de conduite suivie s'articule sur trois axes: efficacité, pragmatisme et bon sens.

Le 1er mars 2011, la version finalisée de cette charte est signée par 21 exploitants de réseaux souterrains en Wallonie qui s'engagent de façon volontariste en matière de sécurité et de coordination des chantiers en domaine public.

In de praktijk, en na aanpassing van de informaticasystemen van de ondertekenaars, komt het erop neer dat alle initiatiefnemers van projecten, werforganisatoren en aannemers in Wallonië terecht kunnen op één enkel Internetplatform om informatie en plans bij de aangesloten concessiehouders op te vragen. Dit platform wordt gevormd door het CICC-portaal (waar 'CICC' staat voor 'Contact fédéral Informations Câbles et conduites', het federaal contactpunt voor informatie over kabels en leidingen) dat al enige tijd in gebruik is, onder meer voor het opvragen van plans bij de transporteurs (Elia, Fluxys, enz.).

Een tweede luik van het charter heeft betrekking op het engagement van de ondertekenaars om hun onderlinge informatie-uitwisseling te verbeteren, onder meer door het Projet Informatique de Cartographie Continue de la Région wallonne als gemeenschappelijk geografisch referentiesysteem te gebruiken. Dit kan enkel uitmonden in een globale verbetering van de veiligheidsvoorwaarden in Wallonië.

Tot slot moet worden vermeld dat dit charter 'open' is en zal blijven. Concessiehouders die - om welke reden ook - nog niet de kans hadden om zich bij de ondertekenaars van het charter te voegen, zullen dit in de komende weken of maanden nog altijd kunnen doen.

Intussen wordt gewerkt aan een herziene versie van het decreet. Deze zou in de loop van 2012 moeten worden afgerond.

Ingeborg Rubben - bedrijfsjurist Eandis

Helena Boons - bedrijfsjurist Ores

Concrètement, depuis que les systèmes informatiques des différents signataires ont été adaptés, tous les auteurs de projets, organisateurs de chantiers et entrepreneurs de Wallonie peuvent recourir à une seule et même plate-forme internet pour effectuer leurs demandes d'information et de plans auprès des impétrants signataires. Cette plate-forme est constituée par le portail CICC (point de contact fédéral informations câbles et conduites) qui est déjà utilisée notamment pour les demandes de plans aux transporteurs (Elia, Fluxys, etc.).

Un deuxième volet de la charte concerne l'engagement des signataires à améliorer, entre eux, le partage de l'information, notamment via l'adoption du Projet Informatique de Cartographie Continue de la Région wallonne comme géoréférentiel commun. Ceci ne peut que renforcer encore les conditions globales de sécurité en Wallonie.

Il faut noter enfin que cette charte est et restera « ouverte ». Les impétrants n'ayant pas eu l'occasion, pour diverses raisons, de se joindre aux signataires de la charte pourront toujours y adhérer dans les semaines et les mois à venir.

Parallèlement, une version révisée du décret est en cours de rédaction. Elle devrait être finalisée courant 2012.

Ingeborg Rubben - juriste d'entreprise Eandis

Helena Boons - juriste d'entreprise Ores

Rechtspraak Jurisprudence

Voorafgaande noot

Een aantal beslissingen uit dit nummer hebben betrekking op vorderingen waarvan de oorsprong zich situeert in de periode van voor de vrijmaking van de elektriciteits- en gasmarkt in België. In de geliberaliseerde markt mogen de netbeheerders (de vroegere intercommunales) niet meer instaan voor de levering van energie, tenzij voor wettelijk voorziene uitzonderingen. Daardoor treden bepaalde partijen, die in de beslissingen nominatief worden vermeld, intussen niet meer op in de hoedanigheid waarvoor zij toen als partij in een geding betrokken waren. Voor de actuele situatie in Vlaanderen verwijzen wij naar het artikel van de VREG in het vorig nummer 30 vanaf p. 1617.

Note préliminaire

Un certain nombre de décisions publiées dans le présent numéro se rapportent à des actions intentées pendant dans la période antérieure à la libéralisation des marchés de l'électricité et du gaz en Belgique. Au sein du marché libéralisé le gestionnaire de réseau(x) (auparavant l'intercommunale) n'est plus autorisé à intervenir en qualité de fournisseur d'énergie(s) sauf dans le cadre d'exceptions légalement prévues. C'est la raison pour laquelle certaines parties nommément désignés dans les décisions que nous publions n'interviennent plus en la qualité pour laquelle elles étaient, à l'époque, intervenues au procès. En ce qui concerne la situation actuelle en Flandre, voyez, dans le numéro antérieur 30, l'article de la VREG en page 1617.

COUR D'APPEL DE LIEGE - 10 JANVIER 2007

20° Chambre

Magistrats: M^{me} Vieujean, Présidente, M^{me} Dumortier et M. Lebeau

Avocats: mes Braibant, Laurant et Bayet

LAMBERT SA C / IDEG SCRL ET J. REMACLE SA

**Bris de câble souterrain •
Plan imprécis • Obligation
de localisation • Art. 260 bis
R.G.P.T. et art. 192.02. R.G.I.E. •
Obligation générale de prudence •
Art. 1382 C.C.**

**Beschadiging van ondergrondse
kabel • Onnauwkeurig plan •
Lokalisatieplicht • Art. 260 bis
A.R.A.B. en art. 192.02 A.R.E.I. •
Algemene zorgvuldigheidsplicht •
Art. 1382 B.W.**

En vertu des articles 260 bis du R.G.P.T. et 192.02 du R.G.I.E., il incombe à tout entrepreneur qui envisage des travaux de terrassement de procéder à la localisation des canalisations éventuelles parcourant le terrain qu'il s'apprête à creuser. Le fait que des plans imprécis ont été fournis ne permet pas de décharger l'entrepreneur de sa responsabilité. La boucle du câble étant recouverte d'une taque se trouvant juste à hauteur de l'endroit de l'accident, un entrepreneur normalement avisé ne pouvait légitimement croire que le câble avait une position parfaitement rectiligne. En réalisant des travaux de terrassement, sans procéder à des sondages précis en vue de localiser le tracé du câble nécessairement dévié, l'entrepreneur néglige son obligation de localisation et son obligation générale de précaution propre à l'article 1382 C.C..

Overeenkomstig art. 260 bis A.R.A.B. en 192.02 A.R.E.I. dient elke aannemer die grondwerken gaat uitvoeren ter voorbereiding van de graafwerken eventuele leidingen te lokaliseren die het terrein doorkruisen. Het feit dat onnauwkeurige plans zijn aangeleverd, ontslaat de aannemer niet van zijn aansprakelijkheid. Gezien op de plaats van het ongeval een kabellus werd aangetroffen bedekt met een plaat, kon een normaal gewaarschuwd aannemer bezwaarlijk aannemen dat de kabel een perfect rechtlijnige ligging zou hebben. Door grondwerken uit te voeren zonder nauwkeurige peilingen om de noodzakelijk afwijkende ligging van de kabel te lokaliseren, verzuimt de aannemer zijn lokalisatieplicht en de algemene zorgvuldigheidsplicht die op hem rust overeenkomstig art. 1382 B.W..

“...

Après en avoir délibéré:

Vu le jugement rendu le 12 janvier 2004 par le tribunal de commerce de Namur;

Vu la requête d'appel déposée le 3 juin 2004 au greffe de la Cour par la S.A. Lambert;

Vu les conclusions et dossiers des parties.

Antécédents et objets des appels

L'objet du litige et les circonstances de la cause ont été correctement relatés par le premier juge à l'exposé duquel la Cour se réfère.

Il suffit de rappeler qu'en juin 2000

la s.a. Lambert réalise des travaux d'aménagement de la rue Célestin Hastir à Floreffe.

Préalablement, le 10 août 1999, la s.a. Lambert demande à la s.c. IDEG de lui faire parvenir les plans de repérage de ses différentes installations à l'endroit des travaux. Les plans sont transmis.

Le 22 juin 2000, un préposé de la s.a. Lambert sectionne accidentellement un câble du réseau de distribution d'électricité haute tension de la s.c. Ideg, ce qui entraîne une panne de courant de plus d'une heure. Celle-ci a pour conséquence un arrêt prolongé des activités industrielles de la s.a. Remacle.

Un constat amiable d'accident fut dressé le 22 juin 2000 entre la s.a. Lambert et la s.c. Ideg.

La s.c. Ideg demande la condamnation de la s.a. Lambert à lui payer la somme de 1 895,69 € à majorer les intérêts compensatoires depuis le 22 juin 2002, montant de la réparation à son réseau de distribution. Elle invoque l'article 260 bis du Règlement Général sur la Protection du Travail, l'article 192.02 du Règlement Général sur les Installations Electriques et les règles de précaution définies aux articles 1382 et suivants du Code civil.

La s.a. Lambert conteste toute responsabilité estimant que le sinistre

trouve sa cause dans la négligence de la s.c. Ideg qui lui a fourni des plans de repérage inexacts. De plus, elle estime que la s.c. Ideg a commis une faute en relation causale avec l'accident en ne respectant pas la profondeur réglementaire à laquelle le câble aurait dû être enfoui.

Quant à la s.a. J. REMACLE, elle a fait intervention à la procédure pour réclamer le préjudice qu'elle a subi par suite de l'arrêt de ses activités industrielles suite à la coupure de courant. Elle demande condamnation de l'appelante à la somme de 1 497,44 € à majorer des intérêts.

Le premier juge estime qu'il n'est pas démontré que le câble était enfoui à 30 cm de profondeur. Il considère également que la s.a. Lambert ne pouvait se satisfaire d'une localisation intellectuelle du câble, sans avoir procédé à une localisation effective et précise de celui-ci par des sondages. Il fait droit à la demande de la s.c. Ideg en lui allouant une somme de 1 895,69 €, à majorer des intérêts compensatoires au taux légal à dater du 22 juin 2000.

La s.a. J. Remacle obtient ce qu'elle demandait soit la somme de 1 497,44 €, à majorer des intérêts compensatoires au taux légal à dater du 22 juin 2000.

Le premier juge déclare son jugement exécutoire par provision nonobstant tout recours et sans caution.

Discussion

C'est à bon droit et pour de justes motifs que la Cour fait siens que le premier juge a estimé que seule la responsabilité de l'appelante était engagée suite aux faits du 22 juin 2000.

Il résulte incontestablement du constat amiable du 22 juin 2000 que le câble litigieux déviait de sa trajectoire par rapport au tracé rectiligne fi-

gurant au plan fourni par la s.c. Ideg.

Toutefois, la boucle du câble était prévisible en raison de la présence d'une taque se trouvant juste à hauteur de l'endroit de l'accident. Compte tenu de l'obstacle constitué par celle-ci, un entrepreneur normalement avisé ne pouvait légitimement croire que le câble avait une position parfaitement rectiligne.

L'appelante soutient avoir effectué des sondages deux mètres en amont et en aval de l'endroit litigieux. Elle eut été mieux inspirée d'effectuer ses sondages aux abords et alentours immédiats de la taque en vue de mieux localiser le tracé du câble nécessairement dévié. L'imprécision du plan dénoncée par l'appelante n'était pas de nature à tromper la légitime confiance d'un entrepreneur normalement prudent qui confronté à la réalité du terrain dû avoir son attention attirée par la présence de la taque, obstacle à un tracé rectiligne.

La s.a. Lambert conteste certaines mentions reprises sur le constat amiable d'accident. Elle prétend que le câble endommagé n'était enfoui qu'à une profondeur de 30 cm alors que le constat du 22 juin 2000 mentionne une profondeur de 90 cm. Le but d'un constat d'accident est de relever contradictoirement les circonstances et les éléments objectifs du sinistre sur base desquels les responsabilités pourront être appréciées ultérieurement. L'appelante a signé ce document sans réserves. Elle est actuellement malvenue d'en critiquer les termes sans établir de manière incontestable que le constat querellé était empreint d'une erreur matérielle. À cet égard, les éléments invoqués par l'appelante sont insuffisants pour remettre en cause les constatations contradictoires effectuées le 22 juin 2000.

Il résulte de ces considérations que la

s.a. Lambert a non seulement failli à son obligation de localiser les câbles comme le lui imposait l'article 192.02 du Règlement Général sur les Installations Electriques mais également à son obligation de précaution telle qu'elle résulte de l'article 1382 du Code civil. Sans ces manquements, le dommage des intimées ne se serait pas produit tel qu'il s'est produit.

Le dommage de la s.c. Ideg n'est pas contesté par l'appelante.

En ce qui concerne le préjudice de la s.a. J. Remacle, les factures produites sont largement postérieures à la date du sinistre en sorte qu'il n'est pas prouvé qu'elles s'y rapportent, d'autant qu'elles ne portent aucune mention spécifique. Il n'est resté pas moins que les installations de la s.a. J. Remacle sont restées à l'arrêt pendant plus d'une heure, ce qui dans un processus de fabrication à base de béton a nécessairement entraîné la perte d'une certaine quantité de matières premières qui ont séchées avant utilisation. La perte de ces matières, leur évacuation, les heures du personnel perdues peuvent être adéquatement évaluées à la somme de 1 250 euros à majorer des intérêts au taux légal depuis le 22 juin 2000.

PAR CES MOTIFS

Vu l'article 24 de la loi du 15 juin 1935 sur l'emploi des langues en matière judiciaire

LA COUR,

statuant contradictoirement,

Reçoit l'appel.

Confirme le jugement dont appel sous l'émendation que la s.a. Lambert est condamnée à payer à la s.a. J. Remacle une somme de 1 250 euros à majorer des intérêts au taux légal depuis le 22 juin 2000.

... “

JUSTICE DE PAIX DE GEMBLOUX-EGHEZEE – 19 FEVRIER 2007

Magistrat : M^{me} Gala

Avocats : mes Delvaux et Bayet

IDEG SCRL ET INATEL SCRL C / G. BALAES SA

**Bris de câble souterrain •
Obligation de localisation •
Art. 260 bis R.G.P.T. et art.
192.02 R.G.I.E. • Absence
d'erreur invincible • Câble du
raccordement**

**Beschadiging van ondergrondse
kabel • Lokalisatieplicht • Art.
260 bis A.R.A.B. en art. 192.02
A.R.E.I. • Geen onoverwinnelijke
dwaling • Aansluitingskabel**

En vertu des articles 260 bis du R.G.P.T. et 192.02 du R.G.I.E., il incombe à tout entrepreneur qui envisage des travaux de terrassement de procéder à la localisation des canalisations éventuelles parcourant le terrain qu'il s'apprête à creuser. Le fait qu'aucun plan n'ait été fourni ne permet pas de décharger l'entrepreneur de sa responsabilité. Le fait que le câble électrique du raccordement n'aurait pas été enfoui à profondeur réglementaire de 60 centimètres est sans pertinence à partir du moment où l'entrepreneur n'a pas exécuté les sondages nécessaires à la localisation précise des câbles et branchements. En réalisant des travaux de terrassement à un endroit où on peut s'attendre à trouver des canalisations, sans procéder à des sondages précis à cet endroit, l'entrepreneur néglige son obligation de localisation et ne peut invoquer l'erreur invincible.

Overeenkomstig art. 260 bis A.R.A.B. en 192.02 A.R.E.I. dient elke aannemer die grondwerken gaat uitvoeren ter voorbereiding van de graafwerken eventuele leidingen te lokaliseren die het terrein doorkruisen. Het feit dat geen enkel plan werd aangeleverd, ontslaat de aannemer niet van zijn aansprakelijkheid. Het feit dat de aansluitingskabel niet werd aangelegd op de reglementaire diepte van 60 centimeter is niet relevant wanneer blijkt dat de aannemer de noodzakelijke peilingen ter localisatie van de kabel en de aftakkingen niet heeft uitgevoerd. Door grondwerken uit te voeren op een plaats waar men zich aan kabels mag verwachten, zonder nauwkeurige peilingen op deze plaats uit te voeren, verzuimt de aannemer zijn localisatieplicht en kan hij zich niet beroepen op een onoverwinnelijke dwaling.

«...

Vu les citations notifiées le 30 novembre 2004;

Vu les dispositions de la loi du 15 juin 1935 sur l'emploi de langues et matière judiciaire;

Vu les conclusions de la demanderesse reçues au greffe le 2 septembre 2005;

Vu les conclusions de synthèse de la demanderesse reçues au greffe le 17 novembre 2005;

Vu les secondes conclusions de synthèse de la demanderesse reçues au greffe le 8 février 2006 remplaçant les conclusions de synthèse précé-

dentes (voir courrier du 8 février 2006 annexé);

Vu les conclusions de synthèse de la défenderesse reçues au greffe le 5 avril 2006;

Vu les nouvelles conclusions de synthèse de la demanderesse reçues au greffe le 7 août 2006 remplaçant les conclusions de synthèse précédentes (voir courrier du 7 août 2006);

Vu les dossiers des parties déposés à l'audience du 24 octobre 2006;

Entendu les parties et leurs moyens et explications;

PRÉALABLE

Les parties sollicitent la jonction des causes inscrites sous les numéros rôle général 04A264 et rôle général 04A265. Il y a lieu à jonction pour cause de connexité sur base de l'article 30 du Code Judiciaire, les deux causes présentant un lien étroit même si chacune des demanderesse possède une identité juridique distincte et réclame un préjudice qui lui est propre suite au sinistre survenu le 24 avril 2002;

LES DEMANDES

Pour IDEG, la somme en principal de 306,49 Euros est réclamée suivant facture du 18 septembre 2004;

Pour INATEL, la somme en principal de 101,89 Euros est réclamée suivant facture du 18 septembre 2004 (citations notifiées le 30 novembre 2004). La défenderesse conclut principalement au non fondement des demandes et à titre infiniment subsidiaire au délaissement des frais d'une citation à la partie demanderesse;

DISCUSSION

Le 24 avril 2002, la défenderesse, entreprise générale de travaux publics et privés, effectue des travaux d'amélioration de la rue des Mésanges à Leuze, et plus précisément au niveau du numéro 28 (pose et dépôt de bordures). A cette occasion, un câble électrique de raccordement de basse-tension et un raccordement de télédistribution souterrains sont endommagés, ce qui est constaté amiablement dans un constat du même jour sans reconnaissance de responsabilité (p.1 dossier demanderesse). Les réparations sont effectuées immédiatement (p.3 dossier demanderesse);

La défenderesse déclare régulièrement le sinistre à sa compagnie d'assurances à savoir AXA ROYALE BELGE, laquelle reçoit une demande d'indemnisation le 26 septembre 2002 (p.5 dossier demanderesse);

La compagnie au nom de son assuré va contester la responsabilité du sinistre et va refuser sa couverture (p. 6 et 8 dossier demanderesse);

Il incombe à tout entrepreneur qui envisage des travaux de terrassement de se faire remettre au préalable les plans lui permettant de situer avec exactitude les canalisations éventuelles parcourant le terrain qu'il s'apprête à creuser et ce en respect du règlement général pour la protection du travail (AR du 5 août 1974 article 260 bis) et du règlement général sur les installations électriques (RGIE article 192) lequel stipule:

«Aucun travail de terrassement, de pavage ou autre ne peut être entrepris dans le voisinage d'un câble électrique souterrain, sans consultation préalable du propriétaire du sol, de l'autorité qui a la gestion de

la voie publique éventuellement empruntée, et du propriétaire du câble. La présence ou l'absence des repères prévus à l'article 188 ne dispense pas de cette consultation. Outre cette consultation, l'exécution proprement dite d'un travail ne peut commencer qu'après avoir procédé à la localisation des câbles»;

Il n'est pas contesté qu'en vertu de son obligation légale, la défenderesse va interroger le 19 novembre 2001 les demanderesse en vue de connaître la situation des canalisations souterraines et en conséquence leur demander la production de plan avant l'entame des travaux;

Il n'est pas contestable que les demanderesse (p. 7 dossier) répondent:

- qu'elles ne possèdent pas de canalisations souterraines dans la zone de travaux;
- qu'elles possèdent éventuellement des installations aériennes invitant en ce cas, étant donné leur visibilité, à un repérage (point 2);
- qu'elles précisent que des plans n'ont qu'une valeur strictement indicative qui n'exonère pas de l'obligation légale de localiser les installations avant les travaux;

et d'en conclure que cette obligation (c'est le Tribunal qui le dit) est encore plus manifeste s'il n'existe pas de plans - ce qui n'est pas contesté par les demanderesse;

L'attention de la défenderesse est spécialement attirée sur l'existence des prescriptions légales existantes et applicables. La défenderesse n'étant en possession d'aucun plan va alors entreprendre des fouilles ponctuelles pendant la réalisation des travaux et finalement, c'est à l'occasion de celles-ci que le sinistre survient ou à tout le moins lors de la réalisation des travaux;

Le défendeur estime qu'il n'est pas tenu à une obligation de résultat et qu'il ne pouvait s'attendre à trouver des câbles à 20 cm sous la bordure existante, admettant (p. 4 conclusions) que la profondeur des fouilles

était peu importante eu égard au travail commandé et de conclure à un élément d'imprévisibilité résultant de la pose en diagonale par rapport à l'habitation du branchement et de la profondeur d'enfouissement insuffisante;

Le fait que la défenderesse précise que d'expérience «elle n'a jamais rencontré de raccordement électrique traversant la voirie en diagonale» implique en son chef une localisation «intellectuelle» plutôt que de terrain alors que celle-ci était d'autant plus nécessaire que la défenderesse effectuait des travaux du côté opposé du réseau visible, ce qui implique nécessairement la présence de branchements souterrains (photos dossier demanderesse);

Le Code de bonne pratique pour la prévention des dégâts aux installations souterraines à l'occasion de travaux effectués à proximité de celles-ci prévoit (au point 2.3.2.3. p.13):

«La localisation des branchements incombe également à l'entrepreneur.

Elle requiert une attention particulière, du fait que généralement, ces branchements ne sont pas indiqués aux plans.

Il est à remarquer que cette localisation des branchements peut être facilitée, à partir de leur pénétration dans les immeubles raccordés, par des accessoires visibles ... » et de recommander (points 2.3.3.2. et suivants) les sondages à effectuer pour localiser les installations souterraines;

La défenderesse ne peut se prévaloir d'une erreur invincible n'étant pas démontré qu'elle a fait preuve de prudence particulière et d'avoir mis en oeuvre les moyens appropriés pour localiser adéquatement les branchements dont elle ne pouvait ignorer l'existence même en l'absence de plans;

Le fait que le câble électrique d'IDEG n'aurait pas été enfoui à profondeur réglementaire de 60 centimètres est sans pertinence à partir du moment où la défenderesse n'a pas exécuté les sondages nécessaires à la localisation

précise des câbles et branchements;
Les demandes jointes sur base de l'article 30 du Code Judiciaire sont fondées;
Conformément à l'article 701 du Code Judiciaire, il y a lieu de délaisser aux parties demanderesses les frais d'une

citation;

PAR CES MOTIFS :

NOUS, Juge de Paix, statuant contradictoirement en dernier ressort par un seul jugement;

Ordonnons la jonction des causes

inscrites sous les numéros de rôles 04A264 (IDEG/BALAES) et 04A265 (INATEL/BALAES).

Disons les demandes recevables et fondées.

... »

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE LEUVEN - 2 MAART 2007

IIde Kamer

Magistraat: mevr. Verellen

Advocaten: mrs. Wierinckx en Wouters

CVBA PBE T / L.T.C. BVBA

Beschadiging van ondergrondse elektriciteitskabel • Bewijs • Manifestatie van de schade • Geen of onvoldoende ondersteuning • Aansprakelijkheid op grond van vermoedens

Bris de câble électrique souterrain • Preuve • Apparition du dommage • Étañonnement inexistant ou insuffisant • Responsabilité sur base de présomptions

Wanneer er op een plaats waar een kabel werd beschadigd geen andere werken zijn uitgevoerd dan deze van een aannemer, de plaats van beschadiging van de kabel ook nog samenvalt met die van de werken van de aannemer, er bovendien een korte periode verlopen is sinds de uitvoering van deze werken, de aannemer de kabel niet ondersteund heeft tijdens die werken en er tot slot geen andere oorzaken aangetoond worden, dan vormen dit gewichtige, bepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens dat de aannemer onvoldoende veiligheidsmaatregelen heeft genomen die in uitsluitend oorzakelijk verband staan met de schade.

Lorsqu'à un endroit où un câble a été endommagé, il n'y a pas eu d'autres travaux effectués que ceux de l'entrepreneur, que l'endroit du bris du câble coïncide aussi avec les travaux de l'entrepreneur, qu'en outre une courte période s'est écoulée depuis l'exécution de ces travaux, que l'entrepreneur n'a pas étanchonné le câble au cours de ces travaux et que, pour finir, aucune autre cause n'a pu être déterminée, alors ces présomptions graves, précises et concordantes démontrent que l'entrepreneur a pris des mesures de sécurité insuffisantes qui constituent le lien causal unique des dommages.

“... ”

1. Procedure

De artikelen van de wet op het gebruik der talen in gerechtszaken van 15 juni 1935 werden toegepast.

De rechtbank heeft kennis genomen van:

- de dagvaarding betekend op 14 november 2007
- de conclusies van partijen
- de stukken van eiseres
- de overige stukken uit het rechtsplegingdossier.

De rechtbank heeft de middelen en conclusies van partijen gehoord tijdens de openbare zitting van 2 februari 2007. Daarna werden de dossiers neergelegd. De debatten werden gesloten en de zaak is in beraad genomen.

2. Feiten

Eiseres stelde op 29 oktober 2004 omstreeks 16h13 een stroomonderbreking vast op het hoogspanningsnet te DIEST. De lokalisatie van de schade vond plaats op 30 oktober 2004. Het onderzoek toonde aan dat de schade zich voordeed ter hoogte van de hoogspanningskabel te Diest, Turnhoutsebaan, ter hoogte van het huis nr. 18 A. Er werd vastgesteld dat de mantel van de hoogspanningskabel een perforatie vertoonde, waardoor er water in de kabel binnendrong, met doorslag van de kabel voor gevolg. Eiseres is van mening dat verweerster aansprakelijk is voor de beschadiging van haar kabel.

Verweerster betwist haar aansprakelijkheid. Verweerster betwist niet dat zij ter hoogte van de beschadiging van de kabel, graafwerken heeft uit-

gevoerd voor het leggen van waterleiding. Zij stelt dat de uitgevoerde werken twee maand voor de schadevaststelling hebben plaatsgevonden. Op de plaats van het schadegeval vonden de werken plaats op een diepte van 1 meter. De beschadigde kabel, die een papier-loodkabel betrof en op een diepte van 1 meter lag, was beschermd door dakpannen. Verweerster verklaart dat de aldaar uitgevoerde werken plaatsvonden met een schop.

3. Vordering

De vordering strekt ertoe verweerster te veroordelen tot betalen aan eiseres:

- de som van 7 050,97 euro
- meer de intresten op de hoofdsom vanaf 30 oktober 2004
- meer de gerechtelijke intresten

- meer de kosten van het proces
- het vonnis uitvoerbaar bij voorraad te verklaren niettegenstaande elke verhaal en met uitsluiting van kantonement en/of borgstelling.

4. Beoordeling

Eiseres baseert haar vordering op artikel 1382 e.v. BW..

Voor het bewijs van de fout baseert zij zich op bepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens die wijzen op een fout van verweerster in oorzakelijk verband met de schade.

Deze vermoedens zijn de volgende:

- enkel verweerster heeft ter plaatse gewerkt
- de schade is gesitueerd op de plaats waar verweerster heeft gewerkt.

Verweerster betwist enige fout te hebben begaan in uitsluitend oorzakelijk verband met de schade, nu zij ter plaatse de nodige voorzorgsmaatregelen nam:

- raadplegen van de liggingsplans
- peilingen/lokalisatie van de hoogspanningskabel
- niet gewerkt met mechanische werktuigen maar met een schop.

Zij is de mening toegedaan dat de schade haar oorzaak vindt in de aard van de uit papier-loodwerk bestaan-

de kabel zelf, die reeds met het omwoelen van de aarde in de onmiddellijke omgeving licht kan doorbuigen, hetgeen aanleiding geeft tot lichte breuklijnen.

De rechtbank is van mening dat:

- bij gebreke van uitvoering van andere werken ter plaatse dan deze uitgevoerd door verweerster
- gelet op het samenvallen van de plaats van de werken en deze van de schade
- gezien de vrij korte periode die verlopen is tussen de uitvoering der werken door verweerster en het schadegeval in functie van de aard van de beschadiging
- bij gebreke van het ondersteunen van de hoogspanningskabel (zie Brussel, 27 september 1995, Iuvis, nr. 13, blz. 638) hetgeen in casu zeker aangewezen was wanneer men werken uitvoert in de onmiddellijke omgeving van de hoogspanningskabel
- de afwezigheid van enige andere oorzaak: er voldoende, gewichtige en nauwkeurige, bepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens aanwezig zijn waaruit met zekerheid kan worden afgeleid dat verweerster onvoldoende voorzorgsmaatregelen heeft genomen in uitsluitend oorzakelijk verband met de schade.

De schadehoegrootheid wordt niet betwist.

De uitvoerbaarheid van het vonnis kan toegekend worden. Er is niet voldaan aan de voorwaarden bepaald in art. 1406 Ger. W. om uitsluiting van kantonement toe te staan.

5. Uitspraak

DE RECHTBANK

beslist op tegenspraak, in openbare zitting en in eerste aanleg

De rechtbank verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond als volgt

De rechtbank veroordeelt BVBA LTC tot betalen aan de P.B.E. van:

- de som van 7 050,97 euro
- meer de vergoedende intresten aan de wettelijke intrestvoet a rato van 7 % per jaar op de hoofdsom vanaf 30 oktober 2004 tot aan huidig vonnis
- meer de gerechtelijke (verwijl) intresten aan dezelfde rentevoet vanaf heden tot datum van algehele betaling
- het vonnis uitvoerbaar bij voorraad te verklaren niettegenstaande elke verhaal en met uitsluiting van kantonement en/of borgstelling.

“

”

TRIBUNAL DE PREMIERE INSTANCE DE BRUXELLES - 4 AVRIL 2007

Magistrat: M. Hayez, président ff.

Avocats: mes Van Scherpenzeel et Van Melkebeke

**FRANCESCONI T / SPE SA T / IVERLEK
OPDRACHTHOUDENDE VERENIGING**

**Obligation de raccordement •
Utilisateur résidentiel • Référé**

**Aansluitingsplicht • Huishoudelijke
afnemer • Kortgeding**

Une demande en référé en vue d'obtenir un raccordement d'électricité introduite par une personne qui ne peut démontrer le titre sur base duquel il occupe un bien (immobilier), alors qu'il est inscrit sous une autre adresse, ne peut pas être considérée comme fondée.

Een eis in kortgeding tot het verkrijgen van een elektriciteitsaansluiting door een persoon die niet kan aantonen op basis van welke titel hij een (onroerend) goed bezet, hoewel hij op een ander adres is ingeschreven, kan niet als gegrond worden weerhouden.

«...

En cette cause, il est conclu et plaidé en français à l'audience publique du 7 mars 2007;

Après délibéré le président du tribunal de première instance rend l'ordonnance suivante:

Vu:

- la citation en référé signifiée par exploit de Me Patrick Gielen huissier de justice suppléant en remplacement de Me Jacques Gielen huissier de justice de résidence à Uccle, le 23 février 2007;
- les conclusions de la SPE déposées à l'audience du 7 mars 2007;
- les conclusions de la SCRL Iverlek déposées à l'audience du 7 mars 2007;
- le requête en réouverture des débats déposée par M. Francesconi en date du 12 mars 2007 et notifiée le 12 mars 2007;
- la note d'observation de la SA SPE déposée au greffe le 20 mars 2007;

Entendu en leurs plaidoiries les conseils des parties défenderesse et intervenante volontaire et la partie demanderesse en ses explications;

OBJET DE LA DEMANDE

L'action tend à:

- ordonner à la Sa S.P.E. la connexion et l'ouverture des compteurs d'électricité et de gaz au lieu de la résidence du demandeur, située à 1700 Dilbeek, H. Vergelslaan 16
- la condamnation de la Sa S.P.E. au paiement d'une indemnité de 1 000 € par jour depuis le 11 novembre 2006 jusqu'à la date de l'ordonnance pour dommages moraux et physiques, handicaps dans la recherche d'un emploi et atteinte à la dignité humaine
- la désignation d'un expert chargé d'examiner la dégradation de la maison vu l'absence de chauffage
- la condamnation de la Sa S.P.E. au paiement de la somme de 5 000 € pour les premiers travaux urgents de réparation
- la condamnation de la Sa S.P.E. au paiement de l'assurance habitation contractée par le demandeur auprès de l'ING assurances au prorata de la période sans énergie
- la publication de l'ordonnance dans quatre journaux, mieux précisés en citation.

La SCRL IVERLEK, gestionnaire du réseau de distribution, a déposé une requête en intervention volontaire sollicitant de déclarer le jugement à intervenir commun à toutes les parties.

CADRE DU LITIGE

M. Francesconi expose avoir été expulsé le 5 septembre 2006 de son domicile situé à 1000 Bruxelles, Boulevard du Régent, 24 A/21 et dans l'attente du résultat de la procédure qu'il déclare avoir introduite (pas de pièces produites) expose occuper actuellement une maison située à Dilbeek, H. Vergelslaan 16.

Cette maison serait l'ancienne résidence familiale, sa mère y étant décedée le 4 mars 2006, son père ne se sentant plus capable de l'occuper, M. Francesconi s'y serait installé.

Il n'est pas contesté que l'occupant précédent, le père du demandeur, a laissé, pour les lieux concernés, une dette de fourniture auprès de la Scrl Iverlek de +/- 10 000 €, ce qui a entraîné la coupure de la fourniture.

Le 20 octobre 2006, M. Francesconi a conclu un contrat de fourniture d'électricité et de gaz auprès de la Sa S.P.E. (mieux connue sous le nom de Luminus).

Les opérations de raccordement permettant l'acheminement des fournitures dans la maison, de la compétence de la scrl Iverlek et d'un de ses sous-traitants Eandis n'ont pas été faites.

DISCUSSION:

Objet de la réouverture des débats

M. Francesconi, après clôture des débats, a déposé le 12 mars une requête en réouverture des débats, notifiée conformément aux règles des articles 742 à 744 du Code judiciaire.

La partie S.P.E. a formulé des observations le 20 mars 2007.

En vertu des articles 772 à 776 du C.J., pour accorder la réouverture des débats à la demande d'une partie, il faut qu'elle ait comparu et que soit découvert un fait nouveau et capital.

En l'espèce, les documents déposés par M. Francesconi ne sont, d'une part, ni nouveaux dès lors qu'ils étaient vraisemblablement en sa possession au moment où il a introduit la présente procédure et, d'autre part, ne présentent pas de caractère capital à la solution du litige.

Le libellé de la requête semble en réalité un moyen pour M. Francesconi de répondre aux questions et arguments soulevés lors de l'audience du 7 mars: M. Francesconi, demandeur en la présente cause, a insisté pour plaider à bref délai, la cause introduite le 27 février 2007, a été remise au 7 mars.

Les conditions de la réouverture des débats ne sont pas réunies en l'espèce.

Rappel des principes et limites de notre saisine.

2.1. Quant à l'urgence en tant que condition de la compétence d'attribution du juge des référés

En l'espèce, l'urgence est alléguée dans la citation, en sorte telle que, d'un point de vue formel, la demande sera déclarée recevable (Cass., 11 mai 1990, arrêt n° 535, Pas. I, p. 1045).

2.2. Quant à l'urgence comme élément constituant le fondement de la demande

L'urgence constitue une condition générale de la mise en œuvre des référés et touche dès lors également à l'ordre public. (Cass., 11 mai 1990, arrêt n° 537, Pas. I, p. 1050). (P. Marchal, *Les Référés*, Répertoire notarial, tome XIII, p. 48 et 49).

Le juge doit l'examiner d'office et il s'agit d'une question de fait laissée à l'appréciation souveraine du juge sous réserve du fait que l'urgence est une notion légale (voir M. Regout, *Le contrôle de la Cour de Cassation sur les décisions en référés*, dans « *Le Référé judiciaire* », Ed. du Jeune Barreau de Bruxelles, 2003, p.124 et note 6).

La notion légale de l'urgence, au sens de l'article 584 alinéa 1 du Code judiciaire, est définie par la Cour de Cassation comme suit: il y a urgence dès que la crainte d'un préjudice d'une certaine gravité, voire d'inconvénients sérieux rend une décision immédiate souhaitable (Cass., 21 mars 1985, Pas., 1985, I, 908) susceptibles de s'amplifier de jour en jour et d'engendrer un préjudice d'une gravité certaine qui peut être considéré comme difficilement réparable en toutes ses facettes et comme susceptible de le devenir davantage.

2.3. Quant au provisoire

Si l'urgence est constatée, « la défense, faite par l'article 1039 du Code judiciaire, de porter préjudice au fond n'interdit pas au juge d'examiner les droits des parties sous réserve de ne point ordonner des mesures que porteraient à celles-ci un préjudice grave et irréparable (Cass., 9 septembre 1982, Pas., I, 48 et Cass., 31 janvier 1997, Pas., I, 148) autrement dit la décision sera provisoire en ce qu'elle n'aura jamais autorité de chose jugée à l'égard du juge du fond.

Le juge des référés peut donc statuer sur des apparences de droit mais ne se prononce pas quant au fond sur les droits des parties (Cass., 22 février 1991, Pas., I, 607, RDC, 1991, p. 672).

Il y a urgence là où la protection rapide du droit ou de l'intérêt menacé par l'écoulement du temps ne s'effectue qu'aux dépens d'un intérêt ou d'un droit de valeur moindre (Ph. Jestaz, cité par P. Marchal, et par X. Dieux, « la formation, l'exécution et la dissolution des contrats devant le juge des référés », R.C.J.B., 1987, p. 258)).

Elle amène le juge des référés à rechercher si l'accueil de la demande entraînerait pour le défendeur un préjudice plus grand que celui provoqué, au détriment du demandeur par le rejet de la demande et le fait de laisser les choses en l'état (Marchal, « *Les Référés* », Répertoire notarial, tome XIII, 1992, p. 47 et références citées).

APPLICATION AU CAS D'ESPECE

1. M. Francesconi reconnaît résider dans les lieux litigieux depuis son expulsion le 5 septembre 2006 et demeurer sans gaz et électricité malgré la signature d'un contrat avec la sa S.P.E. le 20 octobre 2006.

M. Francesconi ne justifie pas la raison pour laquelle il a attendu quatre mois pour lancer une citation en référés: de manière générale, il y a lieu d'exploiter les ressources offertes par l'abréviation du délai de la citation (article 708 du Code judiciaire) et par une bonne utilisation de l'audience introductive (article 19 alinéa 2 et article 735 du Code judiciaire), (P. Marchal, op cit. n° 133-, et G. de Leval « *Le Référé* » 4ème formation permanente, 1998).

Le tribunal de 1ère instance de Bruxelles ne connaît plus d'arriéré à l'heure actuelle et M. Francesconi aurait été avisé de saisir le juge du fond et ce, d'autant qu'en l'espèce, les demandes telles qu'elles sont formulées devant. Nous excèdent les limites du provisoire et ne relèvent pas de la compétence du juge des référés.

La mise en œuvre de la procédure par M. Francesconi apparaît contraire à l'urgence qu'il allègue.

2. Par ailleurs, même si M. Francesconi eût pu justifier un préjudice grave et irréparable justifiant notre

saisine, qui ne soit pas de son fait (ce qu'il ne fait pas), sa demande ne présente pas « à première vue » dans les limites de notre saisine les apparences du fondement:

- M. Francesconi ne précise pas à quel titre il occupe un bien alors qu'il est domicilié à une autre adresse (dont il a été expulsé, aucun document n' étant déposé quant au recours qu'il déclare avoir introduit) et ne justifie pas d'un intérêt propre à sa demande d'expertise
- la sa S.P.E. n'a pas la possibilité de procéder au raccordement de gaz et d'électricité, au contraire de la Scrl IVERLEK, intervenante volontaire

- l'intervention de la Scrl IVERLEK (faite dans les formes de l'article 813 du Code judiciaire) ne peut avoir pour effet de permettre à M. Francesconi, comme il a tenté de la faire verbalement à l'audience, d'étendre sa demande contre la Scrl IVERLEK
- les demandes de dommages et intérêts excèdent les milites du provisoire.

PAR CES MOTIFS,

NOUS, C. Hayez, juge

désigné pour remplacer le président du tribunal de première instance de Bruxelles;

Assisté de P.-M. Wansart, greffier adjoint délégué;

Vu la loi du 15 juin 1935 sur l'emploi des langues en matière judiciaire;

Statuant au provisoire, contradictoirement;

Rejetant toutes conclusions autres plus amples ou contraires;

Vu l'urgence alléguée;

Donnons acte à la Scrl Iverlek de son intervention volontaire;

Déclarons la demande principale recevable mais non fondée;

...»

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL - 14 JUNI 2007

25^{ste} Kamer

Magistraten: mevr. Neirinck, voorzitter, dbr. Vanderschriek

Advocaten: mrs. Defrancq loco Van Melkebeke, Van Grunderbeek loco Verbist en Lechat loco De Bondt

**INTERCOMMUNALE INTERELEC T / TIJDELIJKE VERENIGING
ANTWERPSE BOUWWERKEN – HEYMANS AANNEMINGEN T /
AXA ROYALE BELGE NV T / FORTIS CORPORATE INSURANCE**

**Beschadiging van
elektriciteitsleidingen •
Lokalisatieplicht • Onvoldoende
peiling • Gebruik mechanisch
werktuig**

**Bris de câble électrique •
Obligation de localisation •
Sondage insuffisant • Utilisation
d'un engin mécanique**

Wanneer een aannemer op een bepaald moment de manuele grondpeiling naar zijn oordeel moet staken wegens de aanwezigheid van steen en puin en oordeelt dat het gebruik van een graafmachine zich opdringt zonder eerst overleg te plegen of bijkomende informatie te vragen aan de kabeleigenaars, dan is dit een nalatigheid die een fout uitmaakt zonder de welke de schade zich niet zou hebben voorgedaan.

Lorsque un entrepreneur considère à un certain moment qu'il doit arrêter le sondage manuel en raison de la présence de pierres et débris et estime, sans concertation préalable ou demande complémentaire d'informations aux propriétaires des câbles, que l'utilisation d'une pelleteuse s'impose, il commet une négligence qui constitue une faute sans laquelle le dommage n'aurait pas pu se produire.

“...

Gelet op de bepalingen van de wet van 15.6.1935 op het taalgebruik in gerechtszaken.

Gelet op de geding inleidende dagvaarding van 8.11.2000 (AR 0060/00).

Gelet op de dagvaarding in tussenkomst en vrijwaring tevens houdende vrijwillige tussenkomst van 14.5.2001.

Gelet op de geding inleidende dagvaarding van 13.2.2001 (AR 1648/01).

Gelet op het verzoekschrift tot vrijwillige tussenkomst van 11.9.2003.

Gelet op het tussenvonnissen gewezen op 10.10.2006.

Gelet op de besluiten en dossiers van partijen en gehoord de pleidooien op de openbare zitting van 24.5.2007.

Na beraad spreekt de rechtbank volgende vonnis uit:

1. De rechtbank verwijst uitdrukkelijk naar de overwegingen uiteengezet in het tussenvonnissen van 10.10.2006 waarbij de zaken ingeschreven onder AR 10060/00 en AR 1648/01 o.m. werden samengevoegd.

In datzelfde tussenvonnissen werd het geschil met betrekking tot het schadegeval dat zich heeft voorgedaan op 27.5.1999 naar de rol verzonden omwille van het feit dat dit schadegeval het voorwerp uitmaakt van een procedure die luidens de verklaringen van partijen thans nog steeds hangende is voor het Hof van Beroep (AR 2807/2000).

De rechtbank dient zich bijgevolg enkel te buigen over het schadegeval dat zich heeft voorgedaan op 31.5.1999.

Het schadegeval van 31.5.1999 maakt het voorwerp uit van de beide, samengevoegde zaken AR 10060/00 en AR 1648/01.

Uit het feitenrelaas blijkt dat tijdens de werken op 31.5.1999 zowel een kabel van IVERLEK als een kabel van INTERELEC werden beschadigd.

Zij verduidelijken in hun samenvattende conclusie na tussenvonnissen 'afrekening op pag. 3' dat de schade voor INTERELEC een som vertegenwoordigt van 332.115 Bef en de schade voor IVERLEK, na expertise en afrekening, een som van 100 376 Bef.

De gevorderde sommen bedragen dus respectievelijk 8 232,99 euro en 2 488,26 euro.

2. IVERLEK en INTERELEC verwijten ANTWERPSE BOUWWERKEN en HEYMANS hun ondergrondse kabel te hebben beschadigd tijdens de uitvoering van grondwerken ter hoogte van de Humaniteitslaan te Drogenbos.

De aannemers betwisten enige inbreuk te hebben gepleegd op de op hen rustende algemene zorgvuldigheidsnorm of op enige wettelijke bepaling ter zake.

Luidens artikel 260 bis par. 1 van het ARAB zoals gewijzigd door artikel 2 van het KB van 5.8.1974 en artikel 192 van het KB van 10.3.1981 wordt aan diegenen die o.m. grond- of bestratingswerken uitvoeren de verplichting opgelegd om vooraf de eigenaar van de ondergrondse kabel te raadplegen, de liggingsplannen op te vragen en de exacte ligging van de kabels te lokaliseren door middel van grondpeilingen.

Het wordt niet betwist dat de plannen van de kabels op de werf aanwezig waren.

Het wordt evenmin betwist dat de aannemers grondpeilingen hebben aangevat om de exacte ligging van de kabels te bepalen.

De aannemers erkennen echter dat op een gegeven ogenblik zij het manueel blootgraven van de kabels dienden te staken omwille van de aanwezigheid van hoeveelheden stenen en puin in de ondergrond.

Om de werken te kunnen verder zetten hebben zij een kraan ingezet om deze stenen en puin te verwijderen.

Tijdens deze werken werden de aan IVERLEK en INTERELEC toebehorende kabels beschadigd.

3. De aannemers stellen dat er in hun hoofde sprake is van onoverwinnelijke dwaling, enerzijds omdat er in de ondergrond meer kabels aanwezig zouden zijn geweest dan aangeduid op de plannen en anderzijds door de onverwachte aanwezigheid van stenen en puin die het manueel lokaliseren onmogelijk maakten.

Dergelijke dwaling wordt aanvaard wanneer de aannemer, ondanks alle vereiste voorzorgsmaatregelen, niettemin op een kabel stuit waarvan het bestaan uit geen enkel element kon worden afgeleid.

De rechtbank dient evenwel vast te stellen dat behoudens hun eigen verklaringen, de aannemers volledig in gebreke blijven aan te tonen dat er meer kabels lagen dan op de plannen vermeld.

Desbetreffend wordt geen enkel objectief stuk neergelegd.

Deze stelling valt verder niet te rijmen met het feit dat ten tijde van het schadegeval en de daaropvolgende briefwisseling tussen partijen hiervan geen gewag werd gemaakt.

Aldus blijkt dat op het proces-verbaal van minnelijke vaststelling hiervan niet de minste melding werd gemaakt.

Het argument van verweerders volgens het welk het voorgedrukt standaardformulier geen ruimte biedt voor een gedetailleerde analyse van de situatie kan niet worden gevolgd en druist in tegen de vaststelling dat de aanwezigheid van steengruis wel werd vermeld.

Indien er meer kabels zouden hebben gelegen dan aangeduid op de plannen, dan had de aangestelde van de aannemer dit niet te verwaarlozen element ongetwijfeld eveneens genoemd, quod non.

Verder blijkt dat in het kader van de BVVO conventie een tegensprekelijke expertise werd gevoerd waarop verweerders werden uitgenodigd. Uit het expertiseverslag blijkt dat de plannen opgevraagd waren, op de werf aanwezig waren en correct bleken te zijn, dus ook hun aantal.

De technische vaststellingen van de deskundige en de overeenstemming van de reële ligging van de kabels met de plannen kunnen dan ook niet in twijfel getrokken worden.

4. De aannemers houden nu eens staande dat zij de graafmachine pas hebben ingezet na het lokaliseren van de kabels, dan weer dat het manueel lokaliseren van de kabels onmogelijk was door de aanwezigheid van hoeveelheden steen en puin die de inzet van een kraan vereisten.

Het wordt niet betwist dat met de uitvoering van een grondwerk slechts mag worden begonnen na lokalisatie van de kabels.

Verder wordt door artikel 260 bis par. 2 ARAB het gebruik van een mechanisch graafwerktuig verboden binnen een ruimte van 50 cm aan weerskanten van de kabel.

Deze veiligheidsruimte kan maar bepaald worden na een voorafgaande lokalisatie van de kabels.

In hun aangifte van het schadegeval aan hun verzekeraar, stellen de aannemers dat de schade zich heeft voorgedaan 'bij het opzoeken van de kabels' en bij 'het blootgraven kabels en leidingen' of nog 'Bij het opzoeken van de kabels werd een HS kabel overtrokken. Opzoeken gebeurt normaal met de hand maar omdat overal steenpuin en beton aanwezig is moest een kraan ingezet worden'.

Het is dan ook verwonderlijk dat verweerders in conclusie stellen (pag. 32 eerste zin) dat 'concluanten hebben nochtans nooit beweerd dat zij geen verdere manuele peilingen konden uitvoeren. De aanwezigheid van puin en steengruis heeft niet de lokalisatie onmogelijk gemaakt maar wel het volledig manueel blootgraven'.

Zij pleit tevergeefs (alles omvattende syntheseconclusie na tussenvonnissen pag. 13, punt 19) dat de term 'opzoeken' in sommige stukken een ongelukkig woordgebruik vormt in de zin dat niet werd gepreciseerd dat het om het blootgraven van de kabels ging eerder dan om de wettelijke lokalisatieverplichting die eraan voorafgaat.

Uit de stukken blijkt ten genoegte van recht dat de schade is ontstaan toen bij het opzoeken en lokaliseren van de kabels manueel niet kon worden verder gewerkt en zodoende een graafmachine werd ingezet.

Er werd m.a.w. een mechanisch werktuig ingezet zonder dat al de ondergrondse kabels zoals deze aangeduid stonden op de plannen voorafgaand waren gelokaliseerd en zonder verdere raadpleging van de eigenaars van de kabels.

Verweerders hebben manuele grondpeilingen uitgevoerd tot op een door hen eenzijdig bepaald moment waarna zij door de aanwezigheid van steen en puin, geoordeeld hebben dat het gebruik van een graafmachine zich opdrong, zonder overleg te plegen met eisende partijen of bijkomende informatie op te vragen.

Deze nalatigheid maakt een fout uit zonder dewelke schade zich niet zou hebben voorgedaan.

5. De schade van eiseressen werd in het kader van de BVVO-CETS conventie door het B.C.E. vastgesteld op 332 115 Bef en 100 376 Bef zoals vermeld sub 1. (stuk A9 en B5 uit het dossier van eiseressen).

De vorderingen zijn ten belope van deze bedragen gegrond.

Alle andere middelen zijn niet ter zake dienend.

6. De aannemers hebben hun verzekeraars in tussenkomst en vrijwaring gedagvaard.

AXA en FORTIS betwisten tot dekking gehouden te zijn binnen de tussen hen geldende polisvoorwaarden.

De vordering in tussenkomst en vrijwaring wordt bijgevolg zonder meer toegekend.

Alle andere middelen zijn niet ter zake dienend.

**OM DEZE REDENEN,
DE RECHTBANK,**

Rechtsprekende op tegenspraak en in voortzetting van het tussenvonnissen gewezen op 10.10.2006,

Verzendt de zaak gekend onder A.R. 1648/01 voor wat het schadegeval van 27.5.1999 betreft de rol.

Verklaart de hoofdvorderingen voor het overige ontvankelijk en gegrond.

Verklaart de vordering in tussenkomst en vrijwaring ontvankelijk en gegrond.

Zegt voor recht dat de NV AXA ROYALE BELGE en de NV FORTIS CORPORATE INSURANCE gehouden zijn dekking te verlenen binnen de tussen partijen geldende polisvoorwaarden voor de hierboven uitgesproken veroordelingen, zowel in hoofdsom, intresten als kosten.

...”

HOF VAN CASSATIE VAN BELGIE – 22 JUNI 2007

I^{ste} Kamer

Magistraten: dbr. Londers, voorzitter, mevr. Deconinck, Waüters, Dirx en Smetryns, dbr. Dubrulle, advocaat-generaal
Advocaten: mrs. Van Ommeslaghe, Maes en Geinger

**A.W.W. OPDRACHTHOUDENDE VERENIGING T / N.M.B.S. NV EN
IGAO OPDRACHTHOUDENDE VERENIGING T / N.M.B.S. NV**

**Verplaatsing van installaties •
Tenlasteneming van de kosten
• Wet van 17 januari 1938 •
Interceptietheorie**

**Déplacement d'installations •
Prise en charge des frais • Loi
du 17 janvier 1938 • Théorie de
l'interception**

Het enig artikel van de Wet van 17 januari 1938 geeft de overheden in wiens domein zich water- of gasleidingen bevinden het recht om de verplaatsing ervan te bevelen. De kosten voor de verplaatsing moeten gedragen worden door de eigenaar van de leidingen wanneer de verplaatsing gebeurt in het belang van de wegen. Door de interceptietheorie wordt aanvaard dat op de plaatswaareenwegwordt gekruist dooreenweg van hoger belang, door het feit zelf van zijn nieuwe bestemming, op die kruising de weg zijn oorspronkelijke aard verliest en integreerend deel uitmaakt van de weg van hoger belang. Het enkele feit van een bovengrondse kruising van de spoorweg met een daaronder gelegen rijksweg heeft op de plaats van die kruising niet de inlijving tot gevolg van de lager gelegen weg, ook al steunt de bovengrondse kruising op een bouwwerk dat rust op de lager gelegen weg. De beslissing van het Hof van Beroep waarin op basis van de eenheid van beheer van de wegen werd aangenomen dat de interceptietheorie ook van toepassing was op bovengrondse kruisingen wordt op dat punt verbroken. De distributienetbeheerder gas mag zich beroepen op de Wet van 17 januari 1938, ook al is deze bepaling voor gastransport opgeheven door de Wet van 12 april 1965. De bepaling van de Wet van 17 januari 1938 betreft zowel het openbaar als het privé-domein van de bevoegde overheden maar vindt geen toepassing met betrekking tot een eigendom die niet aan één van hen behoort. Uit die bepaling volgt volgens het Hof dat een overheid ten aanzien van een onroerend goed dat niet tot zijn domein behoorde, pas na de onteigening ervan het recht verkrijgt om zich in voorkomend geval op voormelde bepaling te beroepen. In het arrest van het Hof van Beroep van Antwerpen van 28 juni 2005 werd evenwel geoordeeld dat de DNB niet kon worden gevolgd wanneer zij stelde dat de NMBS niet gemachtigd zou zijn de verplaatsing van nutsleidingen te bevelen die op het domein werden aangelegd dat door de NMBS werd

L'article unique de la loi du 17 janvier 1938 confère aux autorités publiques le droit d'ordonner le déplacement des conduites d'eau ou de gaz sur leur domaine. Les frais de déplacement sont à charge de l'entreprise qui a établi l'installation des conduites lorsque les modifications sont imposées dans l'intérêt de la voirie. Par la théorie de l'interception, une route, à l'endroit du croisement avec une route de plus grande importance, perd par le fait même de sa nouvelle affectation, à l'endroit de ce croisement, sa nature originale et fait partie intégrante de la route de plus grande importance. Le simple fait d'un croisement aérien du chemin de fer avec la route nationale située en contrebas n'a pas pour effet, à l'endroit de ce croisement, l'incorporation de la route située en contrebas, nonobstant le fait que le carrefour aérien s'appuie sur une construction reposant sur cette route située en contrebas. Ne justifie pas légalement sa décision la Cour d'appel qui considère que l'interception d'une route doit aussi être admise en cas de croisement aérien, sur la base du fait que l'unité dans la gestion des voiries s'opposerait à ce que la théorie de l'interception soit limitée aux croisements au niveau du sol. Le gestionnaire du réseau de distribution de gaz peut se référer à la loi du 17 janvier 1938 même si elle a été abolie par la loi du 12 avril 1965 en ce qui concerne le transport du gaz. La loi du 17 janvier 1938 concerne tant le domaine public que le domaine privé des autorités publiques mais ne s'applique pas à un domaine qui n'appartient pas à l'une d'elles. Selon la Cour de cassation, il ressort de cette disposition, qu'en ce qui concerne un immeuble qui ne relève pas de son domaine, une autorité publique obtient, le cas échéant, le droit d'invoquer la disposition précitée après son expropriation. La Cour d'appel d'Anvers, dans son arrêt du 28 juin 2005, considère que le GRD ne pouvait être suivi lorsqu'il affirmait que la SNCB n'aurait pas le droit

verworven ingevolge een latere onteigening in het kader van de uitoefening van haar openbare dienst. Dergelijke beslissing is volgens het Hof van Cassatie niet naar recht verantwoord en vormt derhalve een grond tot verbreking.

d'ordonner le déplacement d'équipements d'utilité publique qui se trouvent sur un domaine que la SNCB a acquis ultérieurement à la suite d'une expropriation dans le cadre de l'exercice de son service public. D'après la Cour de Cassation, une telle décision n'est pas fondée en droit et doit dès lors faire l'objet d'une cassation.

”...

I. Rechtspleging voor het hof

De cassatieberoepen C.05.0514.N en C.05.0518.N zijn gericht tegen het arrest, op 28 juni 2005 gewezen door het Hof van Beroep te Antwerpen.

Raadsheer Beatrijs Deconinck heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Guy Dubrulle heeft geconcludeerd.

II. Cassatiemiddelen

Zaak C.05.0514.N

De eiseres voert in haar verzoekschrift een middel aan.

Geschonden wettelijke bepalingen

- Artikel 1 (enig artikel), zevende lid, van de wet van 17 januari 1938 tot regeling van het gebruik door de openbare besturen, de verenigingen van gemeenten en de concessiehouders van openbare diensten of van diensten van openbaar nut, van de openbare domeinen van den Staat, van de provinciën en van de gemeenten, voor het aanleggen en het onderhouden van leidingen en inzonderheid van gas- en waterleidingen;
- Artikel 1 van de wet van 25 juli 1891 houdende herziening der wet van 15 april 1843 op de politie der spoorwegen;
- Artikel 7, eerste en tweede lid, van de wet van 9 augustus 1948 houdende wijziging van de wetgeving inzake wegen.

Aangevochten beslissingen

Het bestreden arrest veroordeelt de eiseres om aan de verweerster de som van 476 510,99 euro, meer interesten, te betalen en verwerpt de stelling van de eiseres, volgens welke de verweerster niet de be-

voegdheid had om de verplaatsing van de waterleidingen van de eiseres te bevelen, dit gezien er in casu geen sprake kan zijn van een toepassing van de interceptie omdat de nieuwe spoorweg die de verweerster bouwde niet de Groenendaallaan, waarin de waterleidingen zich bevonden, gelijkgronds kruist maar bovengronds, namelijk met een brug over de Groenendaallaan.

Het bestreden arrest verwerpt dit verweer met het volgende motief:

‘Dat de eenheid van beheer van de wegen er zich tegen verzet dat de interceptie tot de gelijkgrondse kruisingen zou worden beperkt. Dat de interceptie van de andere weg derhalve ook dient te worden aangenomen in geval van bovengrondse of ondergrondse kruising’.

Grieven

Uit de samenhang van de in onderhavig middel vermelde wetsbepalingen, aangehaald in het bestreden arrest, volgt dat een weg, op de plaats waar hij wordt gekruist door een nieuwe spoorweg (zijnde een grote weg) die wordt aangelegd, door het feit zelf van zijn nieuwe bestemming zijn oorspronkelijke aard verliest en voortaan integrerend deel uitmaakt van de spoorweg (de grote weg) waarin hij wordt opgenomen.

Dit veronderstelt een gelijkgrondse kruising, daar zonder een dergelijke kruising het deel van de weg dat gekruist wordt door een spoorweg niet integrerend deel kan uitmaken van de spoorweg en niet door de spoorweg kan worden opgenomen of ingelijfd.

Zoals gesteld door de eiseres in haar syntheseconclusie en niet tegengesproken door het bestreden arrest (integendeel: zie 20 overweging op

p. 4) bevonden de te verplaatsen waterleidingen van de eiseres zich in de Groenendaallaan en werd die laan overkoepeld door de nieuwe spoorweg bij middel van een brug (de HST-brug). De eiseres stelde in haar syntheseconclusie dat de interceptie geen toepassing kan vinden omdat het gedeelte van de Groenendaallaan onder de HST-brug niet ingelijfd of geïncorporeerd wordt in het spoorwegdomein (p. 4 van de syntheseconclusie van de eiseres) met als gevolg dat de verweerster niet de bevoegdheid had om op grond van de wet van 17 januari 1938 de verplaatsing van de waterleidingen te bevelen.

Door te oordelen ‘dat de eenheid van beheer van de wegen er zich tegen verzet dat de interceptie tot de gelijkgrondse kruisingen zou worden beperkt’ en ‘dat de interceptie van een andere weg derhalve ook dient te worden aangenomen in geval van bovengrondse of ondergrondse kruising’ en op basis hiervan de interceptie toe te passen en te beslissen dat de verweerster op grond van de wet van 17 januari 1938 de bevoegdheid had de verplaatsing van de waterleidingen op kosten van de eiseres te bevelen, schendt het bestreden arrest de bij de aanvang van het middel vermelde wetsbepalingen.

Zaak C.05.0518.N

De eiseres voert in haar verzoekschrift een middel aan.

Geschonden wettelijke bepalingen

- Artikel 1 (enig artikel), zevende lid, van de wet van 17 januari 1938 tot regeling van het gebruik door de openbare besturen, de verenigingen van gemeenten en de concessiehouders van openbare diensten of van diensten van openbaar nut, van de openbare domeinen van de Staat, van de provinciën en

van de gemeenten, voor het aanleggen en het onderhouden van leidingen en inzonderheid van gas- en waterleidingen;

- Artikel 4 van de wet van 23 juli 1926 tot oprichting van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, zoals gewijzigd door het koninklijk besluit van 30 september 1992 houdende goedkeuring van het eerste beheerscontract van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en tot vaststelling van maatregelen met betrekking tot deze Maatschappij;
- Artikel 156, 2°, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, zoals van toepassing voor de wijziging bij koninklijk besluit van 19 oktober 2004 houdende sommige maatregelen voor de reorganisatie van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen;
- Artikel 1 van de wet van 25 juli 1891 houdende herziening der wet van 15 april 1843 op de politie der spoorwegen,
- Artikel 7 van de wet van 9 augustus 1948 houdende wijziging van de wetgeving inzake wegen

Aangevochten beslissingen

Het bestreden arrest verklaart het hoger beroep van de eiseres ongegrond, bevestigt de bestreden vonnissen a quo in al hun beschikkingen ten aanzien van de eiseres, en zegt aldus voor recht dat de eiseres gehouden is tot aanpassing en/of verplaatsing van de nutsleidingen en/of installaties overeenkomstig de bevelen tot verplaatsing die haar door de verweerster werden betekend onder meer bij aangetekend schrijven tegen ontvangstbewijs dd. 24 maart 1999, of die de verweerster nog zullen worden betekend, dat het de eiseres niet toegelaten is ter financiering van de aanpassings- of verplaatsingskosten nog voorschotten aan te rekenen aan de verweerster, en veroordeelt de eiseres tot terugbetaling van de door de verweerster reeds uitbetaalde voorschotten, te weten een

bedrag van 697 876,72 euro, meer de moratoire intresten aan de wettelijke intrestvoet vanaf 6 oktober 1999 tot de datum van de dagvaarding en met de gerechtelijke intresten gelijk aan de wettelijke intrestvoet vanaf de dagvaarding tot de dag der volledige betaling, en dit op volgende gronden:

1. Feiten, retroacten, eis en verweer in hoger beroep:

1.1. - De Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, (de verweerster), is reeds enkele jaren bezig met de aanleg van een hogesnelheidslijn. Het Belgische HSL-net maakt deel uit van het Noord-Europese PKBAL-project, dat erop is gericht een snelle treinverbinding tussen de steden Parijs, Keulen, Brussel, Amsterdam en Londen (PKBAL) te ontwikkelen.

De betrokken spoorwegmaatschappijen kregen op een conferentie van de ministers van Verkeer in Den Haag op 21 november 1989 o.a. de opdracht om nieuwe infrastructuur aan te leggen en/of bestaande infrastructuur aan te passen.

Het Belgische HSL-net beslaat in totaal 314 km verdeeld over drie takken: de westelijke tak (tussen de Franse grens en Brussel), de noordelijke tak (tussen Brussel en de Nederlandse grens) en de oostelijke tak (tussen Brussel en de Duitse grens).

1.2. - De uitvoering van deze werken maakt het op diverse plaatsen de aanpassing en/of verplaatsing nodig van bestaande installaties en netleidingen van respectievelijk water-, elektriciteit-, tele-, gas- en telefoon-distributie.

Tussen de NMBS en de nutsmaatschappijen ontstond betwisting over de vraag wie de kosten dient te dragen van deze verplaatsing.

Voor de westelijke tak (reeds ingehuldigd in december 1997) waren de nutsmaatschappijen enkel bereid zelf de kosten te dragen voor de verplaatsingen van leidingen gelegen in het NMBS-domein. Het directiecomité besliste op 14 juni 1993 voor de projecten P1 en P2 op de westelijke tak bepaalde kosten van concessiehouders ten laste te nemen.

ders ten laste te nemen.

Voor de verplaatsingen op de oostelijke en noordelijke tak kon geen akkoord worden bereikt tussen de NMBS en de nutsmaatschappijen. Het directiecomité van de NMBS besliste op 1 december 1997 de geraamde en goedgekeurde bedragen onder alle voorbehoud aan de nutsmaatschappijen te pre-financieren en evenwel uitdrukkelijk slechts als voorschot, onder alle voorbehoud en zonder afstand van recht noch geding met betrekking tot de latere volledige recuperatie van de gefactureerde bedragen en integraal herstel van de geleden schade via rechtsprocedures.

1.3. - Tussen de NMBS enerzijds, en de opdrachthoudende vereniging Intercommunale Gasvoorziening van Antwerpen en Omgeving (in het kort 'IGAO'), (de eiseres), en het Intergemeentelijk samenwerkingsverband onder de vorm van een opdrachthoudende vereniging Antwerpse Waterwerken (in het kort 'AWW'), tweede geïntimeerde, anderzijds, ontstond een betwisting met betrekking tot de verplaatsing- en aanpassingskosten in Antwerpen op de as Brussel-Amsterdam (P7), onder meer voor het deel vak Antwerpen Albertkanaal - Havanastraat en het sporencomplex Luchtbalstopplaats Groenendaallaan (gekend als 'Project 7321' werken burgerlijke bouwkunde).

De aanbestedingsprocedure begon in juni 1999 om de werken te kunnen starten in november 1999. In opdracht van de NMBS bracht de NV Tuc Rail, gedelegeerd bouwheer voor de Belgische hogesnelheidslijn, vóór af in overleg en samenspraak met de bevoegde diensten van beide nutsmaatschappijen de noodzakelijke wijzigingen in kaart voor een totaal geraamde kostprijs van 1 635 504,38 euro (65 976 083 BEF).

Wat AWW betreft, diende in een eerste fase de waterleiding DN 500 ST gelegen in de as van het noordelijk rijvak van de Groenendaallaan over een lengte van ca 80 meter verplaatst te worden voor het bouwen van de brugondersteuning en voor een nieuwe HSL-spoorwegbrug ten oos-

ten van de bestaande spoorwegbrug. Deze werken werden effectief uitgevoerd in januari 2000. In een tweede fase diende ook de waterleiding DN 800 tussen het Albertkanaal en de Groenendaallaan gelegen aan de voet van het talud van de NMBS te worden verplaatst om de HSL-sporen aan de westkant van de bestaande lijnen te kunnen aanleggen.

Wat (de eiseres) betreft, diende bij de aanvang van de werken de stalen gasleidingen D500 over een lengte van ca. 1550 meter te worden verplaatst tussen het Oude Schijn en de kruising van de gasleiding ten oosten van de collector van Aquafin. Ook deze werken werden reeds in maart 2000 uitgevoerd.

1.4. - Bij aangetekend schrijven van 24 maart 1999 deelde de NMBS aan beide nutsmaatschappijen ieder afzonderlijk de uit te voeren wijzigingen mede. Telkens met verwijzing naar de volgens de NMBS terzake geldende wetgeving (Wet van 17 januari 1938), werd medegedeeld dat de aanpassings- en verplaatsingswerken op kosten van de nutsmaatschappijen dienden te worden uitgevoerd, gezien het gaat om noodzakelijke wijzigingen aan het openbaar domein dat de NMBS beheert in het openbaar belang, het belang van de openbare diensten en de openbare wegen.

In het verplaatsingsbevel van 24 maart 1999 werden beide nutsmaatschappijen uitgenodigd om binnen een termijn van 30 kalenderdagen zonder voorbehoud hun formeel akkoord te betuigen met de uitvoering van de werken. De NMBS bekwam dit akkoord niet zoals gevraagd en verklaarde zich - conform voormelde beslissing van het directiecomité van 1 december 1997 - bereid om de geraamde kosten aan de beide nutsmaatschappijen te vergoeden (pre-financieringen).

1.5. - Dit werd ook medegedeeld aan AWW bij brief van 12 mei 1999.

De aanvankelijke raming van 63 460,74 euro (2 560 000 BEF) voor de eerste fase (verplaatsing van de aanvoerleiding DN 500 ST) werd bij

brief van 10 december 1999 begroot op 163 465,45 euro (6 594 180 BEF) en goedgekeurd.

Na uitvoering van de werken in januari 2000 werd aan AWW vervolgens op 21 januari 2000 reeds een voorschot betaald ten bedrage van 163 465,45 euro (6 594 180 BEF) volgens voorschotfactuur van 2 december 1999. Later ontving de NMBS terugbetaling van een bedrag van 23 709,58 euro (956 442 BEF) volgens creditnota nr. 9600042/00823 van 9 juni 2000 van AWW en betaalde de NMBS nog een factuur van 29 januari 2003 op 28 maart 2003.

1.6. - Tegenover (de eiseres) werd bij brief van 11 mei 1999 hetzelfde standpunt ingenomen. In diezelfde brief werd meteen ook de ingediende raming ten bedrage van 811.312,30 euro (32.728.257 BEF) voor de verplaatsing van de stalen gasleiding 0500 goedgekeurd.

Ook aan (de eiseres) werden op 6 oktober 1999 de geraamde kosten als voorschot betaald volgens voorschotfactuur van 28 mei 1999. Later ontving de NMBS terugbetaling van een bedrag van 113 435,58 euro (4 575 980 BEF) volgens creditnota nr. 25100203 van 6 april 2000 van (de eiseres).

2. Ten aanzien van het recht

2.1. Ten gronde (...)

2.2.2. - Dat de NMBS in het leven is geroepen bij wet van 23 juli 1926 tot oprichting van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Dat naar luid (van de oorspronkelijke tekst van) artikel 4 van deze wet de inbreng van de Staat bestaat in het genot en het recht tot exploitatie van het Staatsspoorwegnet, zoals dit net bestaat op de dag waarop de maatschappij wordt opgericht. Dat dit artikel 4 evenwel bij artikel 3 van het koninklijk besluit van 30 september 1992 tot goedkeuring van het eerste beheerscontract in de volgende zin werd gewijzigd:

‘De Staat draagt de eigendom van het Staatsspoorwegnet, met inbegrip van de Noord-Zuidverbinding, zonder

vergoeding over aan de NMBS.

Deze overdracht heeft van rechtswege plaats. Zij is zonder verdere formaliteiten tegenstelbaar aan derden vanaf de dag waarop dit artikel in werking treedt. De lijst van de goederen die het voorwerp van deze overdracht uitmaken, wordt, op voorstel van de NMBS bij koninklijk besluit vastgelegd.

De NMBS neemt de rechten en verplichtingen van de Staat betreffende de haar krachtens dit artikel overgedragen goederen over, met inbegrip van de rechten en verplichtingen verbonden aan hangende en toekomstige gerechtelijke procedures (...).

Dat de opdracht van openbare dienst er zich tegen verzet dat de NMBS thans na de overdracht van het staatsspoorwegnet minder rechten zou kunnen uitoefenen in het kader van de exploitatie en de verdere ontwikkeling van de spoorweginfrastructuur ten algemene nutte dan deze die voorheen onder de prerogatieven van de Belgische Staat vielen. Dat (de eiseres) derhalve niet kan worden gevolgd alwaar zij stelt dat de NMBS niet gemachtigd zou zijn om de verplaatsing van nutsleidingen te bevelen die zich niet op het haar oorspronkelijk overgedragen en onderscheidenlijk domein bevinden resp. op domein dat zij later ingevolge onteigening in het kader van de uitoefening van haar openbare dienst heeft verworven.

2.2.3. - Dat de spoorwegen tot het openbaar domein behoren. Dat dit voor de spoorwegen in concessie gegeven geldt, en zelfs voor de spoorwegen door particulieren aangelegd, om hun bedrijven met het spoorwegnet te verbinden. Dat eveneens tot het openbaar domein behoren de stations, de aanpalende parkeerplaatsen, de bestuurdersgebouwen, de verblijfsgebouwen voor het personeel binnen het stationsgebouw, perons, opslagplaatsen, werkplaatsen, de hele signalisatie-uitrusting op de spoorwegen, eveneens de bruggen waarover de spoorwegen lopen (F. Van Neste, Zakenrecht, 1, Brussel, E. Story-Scientia, 1990, nr. 91 p. 171;

Cass., 3 mei 1968, Arr.Cass., 1968, 1100, Pas., 1968, 1, 1033, RCIB, 1969, 5, met noot A. Mast).

Dat de NMBS ingevolge de overname van de rechten en verplichtingen van de Belgische Staat een opdracht van openbare dienst uitoefent en zich derhalve mag beroepen op de bepalingen van de wet van 17 januari 1938.

Dat artikel 1 (enig artikel), zevende lid, van de wet van 17 januari 1938 tot regeling van het gebruik door de openbare besturen, de verenigingen van gemeenten en de concessiehouders van openbare diensten of van diensten van openbaar nut, van de openbare domeinen van den Staat, van de provinciën en van de gemeenten, voor het aanleggen en het onderhouden van leidingen en inzonderheid van gas- en waterleidingen, het volgende bepaalt:

‘De Staat, de provinciën en de gemeenten hebben in alle geval het recht om de inrichting of het plan van een aanleg evenals de daarmede verband houdende werken later op hun onderscheidenlijk domein te doen wijzigingen. Worden wijzigingen opgelegd hetzij om reden van de openbare veiligheid of tot behoud van natuurschoon, hetzij als gevolg van veranderingen welke de aangelanden aan de toegangen tot de eigendommen langsheen de gebezigde wegen hebben toegebracht, dan zijn de kosten der werken ten laste van de aanneming, die den aanleg heeft gedaan; in de andere gevallen komen ze ten laste van de overheid die de wijzigingen oplegt. Deze overheid mag vooraf een kostenbegroting eisen en, bij onenigheid, zelf tot de uitvoering der werken overgaan.’

Dat luidens artikel 1 van de wet van 25 juli 1891 houdende herziening der wet van 15 april 1843 op de politie der spoorwegen de spoorwegen zijn ingedeeld in de grote wegenis.

Dat, krachtens artikel 7, eerste lid, van de wet van 9 augustus 1948 houdende wijziging van de wetgeving inzake wegen, de Koning de grote wegen in genummerde trajecten mag

indelen en er vakken van provincie- en gemeentewegen mag bij inlijven. Dat de betrokken bestendige deputatie en gemeenten vooraf gehoord worden, maar slechts wat betreft de bij bovenbedoelde trajecten ingelijfde provincie- en gemeentewegen of vlakken ervan. Dat, krachtens het tweede lid van hetzelfde artikel, de Koning van ambtswege de inlijving zonder vergoeding mag voorschrijven bij de grote wegen van de Staat, van wegen of vakken van wegen, die niet tot de grote wegen behoren maar in de genummerde trajecten begrepen zijn.

Dat uit de samenhang van deze bepalingen volgt dat een rijksweg, een gewestweg of een gemeenteweg op de plaats waar zij door een spoorweg worden gekruist, door het feit zelf van hun nieuwe bestemming hun oorspronkelijke aard verliezen en voortaan integrerend deel uitmaken of moeten worden geacht deel uit te maken van de spoorweg waarin zij worden opgenomen.

Dat het verplaatsingsbevel op de plaats waar de spoorweg een andere weg kruist, tot de handelingen behoort die aan dit gedeelte van de andere weg zijn nieuwe bestemmingen geven. Dat de NMBS als beheerder van de spoorweg deze verplaatsing mag vorderen en niet vereist is dat de beheerder van de gekruiste weg vooraf werd gehoord (vgl. Cass, 13 juni 2003, A.R. C.00 0725.N). Dat de NMBS dan ook met het oog op de aanleg van een (nieuwe) spoorweg die een andere weg kruist de verplaatsing van de gas- en/of watergeleiding op de kruising mag vorderen (vgl. Cass., 10 oktober 1979, Arr. Cass., 1979/80, p. 183-185, Pas., 1980, 1, p. 197-199, R.W., 1980-81, kol. 1466/1474, met noot R. Quintens, J.T., 1981, p. 23, met noot D. Lagasse, ‘Du sort d’une route communale incorporée dans une route nationale en construction’).

Dat de term ‘wegen’ in artikel 13, derde lid, van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening en in artikel 1, laatste lid, van de wet van 17 januari 1938 tot regeling

van het gebruik door de openbare besturen, de verenigingen van gemeenten en de concessiehouders van openbare diensten of van diensten van openbaar nut, van de openbare domeinen van de Staat, van de provinciën en van de gemeenten, voor het aanleggen en het onderhouden van leidingen en inzonderheid van gas- en waterleidingen, het geheel van de voor het openbaar vervoer aangewende wegen bedoelt en niet enkel de wegen waarop de gasinrichtingen c.q. waterinrichtingen worden aangebracht, met uitsluiting van alle andere bestaande of nog aan te leggen openbare wegen (Cass., 20 april 1978, Arr. Cass., 1978, 11, p. 955-958, Pas., 1978, I, p. 937-949). Dat de NMBS derhalve wettelijk vermocht de verplaatsing van de water- resp. gasleidingen te vorderen.

Dat de eenheid van beheer van de wegen er zich tegen verzet dat de interceptie tot de gelijkgrondse kruisingen zou worden beperkt. Dat de interceptie van een andere weg derhalve ook dient te worden aangenomen in geval van bovengrondse of ondergrondse kruising.

Dat onder ‘belang van de wegen’ bovendien dient te worden begrepen ‘het belang van de verkeerswegen in het algemeen’, zonder beperking tot de wegen waar de te wijzigen of te verplaatsen leidingen gelegen zijn (Flamme, A., ‘De la rencontre de canalisations et de câbles au cours de travaux publics’, J.T., 1966, p. 116 nr. 24). Dat uit de vorenstaande consideransen eveneens volgt dat (de verweerster) zich terecht beroept op het belang van de wegen om de verplaatsingskosten ten laste van (de eiseres) en AWW te leggen en terugbetaling ervan te vorderen” (arrest pp. 2-5 en pp. 13-16).

Grieven

Eerste onderdeel

1. De eiseres betwistte voor het hof van beroep dat de verweerster op grond van het enig artikel van de wet van 17 januari 1938 tot regeling van het gebruik door de openbare besturen, de verenigingen van ge-

meenten en de concessiehouders van openbare diensten of van diensten van openbaar nut, van de openbare domeinen van den Staat, van de provinciën en van de gemeenten, voor het aanleggen en het onderhouden van leidingen en inzonderheid van gas- en waterleidingen, met het verplaatsingsbevel van 24 maart 1999 de verplaatsing, op eiseres' kosten, kon bevelen van de gasleiding van de eiseres, toen gelegen op het domein van het Vlaams Gewest, en pas later aan de verweerster overgedragen.

De eiseres verdedigde in dit verband niet alleen het standpunt dat de verweerster alleen wat betreft het haar oorspronkelijk door de Belgische Staat in 1992 overgedragen domein van de spoorwegen de verplaatsing kon bevelen van de gasleidingen, maar ook dat de verweerster alleen de verplaatsing kon bevelen van de op haar "onderscheidenlijk" domein gelegen leidingen, in die zin dat de verweerster niet de verplaatsing kon bevelen van leidingen gelegen op of onder het domein van andere overheden.

De eiseres voerde inzonderheid in dit verband in haar syntheseberoepsbesluiten aan:

'Uit de studie van de liggingsplannen volgt duidelijk dat de litigieuze installatie van gasbedeling vóór de uitbreiding van het spoor-net buiten het NMBS-domein domein gelegen was, m.n. onder later overgedragen domein.

In dit verband kan gewezen worden op het feit dat (de verweerster), op pagina 34 (punt 14.1) van haar besluiten in hoger beroep het volgende schrijft:

'Uit het voorgelegd liggingsplan blijkt zeer duidelijk dat de stalen gasleiding D500 gelegen was tussen de Havanastraat en de Groenendaallaan, parallel met de spoorweg en de E19 op het domein van het Vlaams Gewest. Deze leiding diende te worden verplaatst over een lengte van ca. 1550 meter tussen het Oude Schijn en de kruising van de gasleiding ten oosten van de collector van Aquafin (...).

De NMBS erkent dus zelf, door middel van haar besluiten, expressis verbis dat de gasleidingen, die verplaatst dienden te worden, buiten het oorspronkelijk en onderscheidenlijk NMBS-domein gelegen waren. De nutsleidingen bevonden zich met name op het domein van het Vlaams Gewest '(syntheseberoepsbesluiten eiseres p. 5, sub 4).

'Benadrukt dient te worden dat de betrokken overheden slechts over dit recht op verplaatsing beschikken op hun eigen, onderscheidenlijk domein. Uit het dossier blijkt, het wez herhaald, dat de gasleidingen die verplaatst dienden te worden, buiten het oorspronkelijk en onderscheidenlijk NMBS-domein gelegen waren en dat (de verweerster) dit zelf, door middel van haar besluiten, expliciet erkent. De nutsleidingen bevonden zich met name onder pas later overgedragen domein' (syntheseberoepsbesluiten eiseres p14, sub 2 en 3).

(De verweerster) stelt bijgevolg volledig onterecht dat 'het meest essentiële criterium om uit te maken wie de verplaatsingskosten moet dragen niet de vraag is op wiens domein de te verplaatsen nutsleidingen gelegen zijn, maar wel de vraag of de opgelegde verplaatsingen al dan niet een rechtstreeks en noodzakelijk gevolg zijn van werken die door een bepaalde overheid worden uitgevoerd aan het eigen domein in het belang van de weg en de openbare dienst' (besluiten hoger beroep (verweerster) dd. november 2004, p. 14, nr. 2 3). Met deze stelling legt (de verweerster) de precieze wettelijke bepalingen expliciet naast zich neer en doet zo wat zij aan (de eiseres) meent te moeten verwijten, m.n. het uithollen van de duidelijke regelgeving. De verplaatsing kan volgens de geldende wetgeving immers slechts bevolen worden door elke afzonderlijke overheid op diens eigen, onderscheidenlijk domein' (syntheseberoepsbesluiten eiseres, p.17, sub 5).

2. Zoals blijkt uit de vaststellingen van het vonnis a quo van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen van 11 december 2003, alsook

uit de door de verweerster voor het hof van beroep genomen syntheseberoepsbesluiten, diende de gasleiding van de eiseres te worden verplaatst op percelen naast de E19 tussen de Groenendaallaan en de Havanastraat over een lengte van ongeveer 1.550 meter, lag de oude gasleiding parallel tussen de bestaande goederenlijn en de E19, diende met het oog op de uitbreiding deze leiding te worden verplaatst naar de andere kant van de spoorlijnen teneinde de goederenlijn te kunnen verplaatsen naar de E19 toe, en dienden ook ter hoogte van de spoorbruggen van de Groenendaallaan, waar langs beide zijden een spoorbrug werd bijgebouwd, onder die spoorbruggen, in de Groenendaallaan, werken te worden uitgevoerd om de verbinding mogelijk te maken tussen de oude gasleiding en de nieuwe gasleiding in de Argentiënlaan, aan de andere kant van de spoorwegbedding (vonnis a quo dd. 11 december 2003, pp 2-3, syntheseberoepsbesluiten verweerster, p. 37, sub 14.3).

Uit de vaststellingen van hetzelfde vonnis en de vermelde syntheseberoepsbesluiten van de verweerster, blijkt ook dat bij koninklijk besluit van 13 oktober 1999 waarbij de onmiddellijke inbezitneming van sommige percelen, gelegen op het grondgebied van de Stad Antwerpen van algemeen nut verklaard (B.S. 14 december 1999), de percelen gelegen tussen de Havanastraat en de Groenendaallaan, nodig voor de verbreding van de spoorbedding en de bouw van nieuwe kunstwerken met het oog op de aanleg van de hogesnelheidslijn, werden onteigend (vonnis a quo van 11 december 2003, pp. 2-3, syntheseberoepsbesluiten verweerster, p. 36, sub 14.2).

3. Het bestreden arrest stelt vast dat de verweerster bij verplaatsingsbevel van 24 maart 1999 de eiseres uitnodigde om binnen een termijn van 30 kalenderdagen, zonder voorbehoud van haar formeel akkoord te betuigen met de uitvoering van de verplaatsingswerken, dat in ditzelfde schrijven de verweerster zich bereid

verklaarde om de door de eiseres geraamde kosten van de verplaatsingswerken te pre-financieren, en dat op 6 oktober 1999 de geraamde kosten als voorschot werden betaald door de verweerster aan de eiseres (arrest p. 4, sub 1.4 en p. 5, sub 1.6).

4. Het bestreden arrest verwerpt zowel het verweer van de eiseres dat de verweerster alleen wat betreft het 'oorspronkelijk' door de Staat in 1992 aan de verweerster overgedragen domein het verleggingsrecht van voornoemde wet van 17 januari 1938 kan invoeren als het verweer van de eiseres dat de verweerster slechts wat betreft de nutsleidingen op haar eigen domein voornoemde verleggingsrecht kan invoeren.

Het bestreden arrest oordeelt dat de eiseres niet kan worden gevolgd alwaar zij stelt dat verweerster niet gemachtigd zou zijn om de verplaatsing van nutsleidingen te bevelen die zich niet op het haar oorspronkelijk overgedragen en onderscheidenlijk domein bevinden, respectievelijk op domein dat zij later ingevolge onteigening in het kader van de uitoefening van haar openbare dienst heeft verworven.

Het steunt deze beslissing op de overwegingen 'dat de opdracht van openbare dienst er zich tegen verzet dat (de verweerster) thans na de overdracht van het staatspoorwegnet minder rechten zou kunnen uitoefenen in het kader van de exploitatie en de verdere ontwikkeling van de spoorweginfrastructuur ten algemene nutte dan deze die voorheen onder de prerogatieven van de Belgische Staat vielen'.

Het bestreden arrest stelt niet vast, doch sluit ook niet uit dat, zoals door de eiseres aangevoerd, de te verplaatsen gasleiding - in zoverre gelegen op de percelen langs de E19 tussen de Groenendaallaan en de Havanastraat, parallel tussen de bestaande goederenlijn en de E19, en te verplaatsen naar de andere kant van de spoorlijnen teneinde de goederenlijn te kunnen verplaatsen naar de E19 toe - gelegen was op de terreinen behorende tot het domein van

het Vlaams Gewest, die slechts later, i.e. nadat de litigieuze verplaatsing werd bevolen, aan de verweerster, ingevolge onteigening, werden overgedragen.

5. Het zevende lid van het enig artikel van de wet van 17 januari 1938 tot regeling van het gebruik door de openbare besturen, de verenigingen van gemeenten en de concessiehouders van openbare diensten of van diensten van openbaar nut, van de openbare domeinen van den Staat, van de provinciën en van de gemeenten, voor het aanleggen en het onderhouden van leidingen en inzonderheid van gas- en waterleidingen, bepaalt: 'De Staat, de provinciën en de gemeenten hebben in alle geval het recht om de inrichting of het plan van een aanleg evenals de daarmee verband houdende werken later op hun onderscheidenlijk domein te doen wijzigen. Worden wijzigen opgelegd hetzij om reden van de openbare veiligheid of tot behoud van natuurschoon, hetzij in het belang van de wegen, waterlopen, vaarten of van een openbaren dienst, hetzij als gevolg van veranderingen welke de aangelanden aan de toegangen tot de eigendommen langsheen de gebezigde wegen hebben toegebracht, dan zijn de kosten der werken ten laste van de aanneming, die den aanleg heeft gedaan, in de andere gevallen komen ze ten laste van de overheid die de wijzigingen oplegt. Deze overheid mag vooraf een kostenbegroting eisen en, bij onenigheid, zelf tot de uitvoering der werken'.

Naar luid van artikel 4 van de wet van 23 juli 1926 tot oprichting van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, zoals gewijzigd door het koninklijk besluit van 30 september 1992 houdende goedkeuring van het eerste beheerscontract van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en tot vaststelling van maatregelen met betrekking tot deze Maatschappij, draagt de Staat, ingevolge de oprichting van de MNBS als autonoom overheidsbedrijf, in uitvoering van titel V van de wet van 21 maart 1991 betreffende de her-

vorming van sommige economische overheidsbedrijven, 'de eigendom van het Staatspoorwegnet, met inbegrip van de Noord-Zuidverbinding, zonder vergoeding over aan de NMBS'. Krachtens hetzelfde artikel neemt de NMBS de rechten en verplichtingen van de Staat over "betreffende de haar krachtens dit artikel overgedragen goederen".

Luidens artikel 156, 2°, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, zoals van toepassing voor de wijziging bij koninklijk besluit van 19 oktober 2004 houdende sommige maatregelen voor de reorganisatie van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, heeft de NMBS als "opdrachten van openbare dienst", o.a. "het verwerven, de aanleg, het onderhoud, het beheer en de exploitatie van de infrastructuur". Onder de infrastructuur moet, krachtens dezelfde wetsbepalingen, worden verstaan 'heel de spoorweguitrusting, de signalisatie, de voorziening van elektrische stroom evenals de grond waarop zij gelegen zijn'.

In zoverre de NMBS de Staat opvolgt put zij dezelfde rechten uit het enig artikel van de wet van 17 januari 1938 als de Staat voordien.

Het verleggingsrecht dat krachtens het zevende lid van het enig artikel van de wet van 17 januari 1938, toekomt aan "de Staat, de provincies en de gemeenten" om de leidingen 'op hun onderscheidenlijk domein' te doen wijzigen, vereist dat het domein waarop of waarin de te verplaatsen leiding ligt, toebehoort aan de overheid die de verplaatsing verzoekt.

De Staat kon, toen hij nog eigenaar was van het staatspoorwegnet, niet de verplaatsing bevelen, in het algemeen nut van de spoorinfrastructuur, van een gasleiding op kosten van de beheerder van deze leidingen, wanneer deze leiding niet gelegen was op het domein van de Staat. Wanneer deze leiding gelegen was op het domein van een andere overheid, diende deze overheid in te stemmen met de door de Staat voorgenomen

werken aan de spoorinfrastructuur, en kon alleen deze overheid de verplaatsing bevelen van de leidingen op haar domein, desgevallend in het algemeen belang van de spoorwegen. Pas nadat de Staat eigenaar geworden was van de terreinen waarin de gasleiding is gelegen, weze het door onteigening of aankoop, kon de Staat zich beroepen op het verleggingsrecht van het zevende lid van het enig artikel van de wet van 17 januari 1938, omdat slechts dan de leiding gelegen was op zijn 'onderscheidenlijk domein'.

Dezelfde beperking geldt voor de NMBS die zich, sinds voornoemde overdracht in 1992 van het spoorwegnet, op de toepassing van het zevende lid van het enig artikel van de wet van 17 januari 1938 kan beroepen.

Wanneer, zoals te dezen door eiseres in conclusie aangevoerd, de gasleiding gelegen was op een niet aan de NMBS toebehorend domein, inzonderheid het domein van het Vlaams Gewest, en deze gasleiding diende verplaatst te worden in het algemeen belang van de spoorwegen, kon alleen het Vlaams Gewest de verplaatsing bevelen, en kon de NMBS zelf alleen de verplaatsing bevelen op kosten van de eiseres nadat zijzelf de terreinen waarin de leiding lag, had verworven.

De verplaatsing die, zoals te dezen, tussen de NMBS en de nutsmaatschappij ingevolge het verplaatsingsbevel van 24 maart 1999 werd overeengekomen met vergoeding van de door de nutsmaatschappij geraamde kosten, toen het domein waarin de gasleiding lag nog toebehoorde aan het Vlaams Gewest, en dus voordat het domein tot het 'onderscheidenlijk domein' van de NMBS behoorde, is geen verplaatsing waarvan eiseres de kosten diende te dragen in de zin van het zevende lid van het enig artikel van de wet van 17 januari 1938, doch een verplaatsing waarvan de NMBS de kosten dient te dragen omdat zij op 24 maart 1999 niet de vereiste hoedanigheid had tot het opleggen van de verplaatsing op kosten van de

eiseres.

6. Het bestreden arrest kon dienvolgens niet wettig aannemen dat de Belgische Staat vóór de overdracht van het Staatspoorwegnet, en de NMBS na de overdracht van dit net, gerechtigd waren de verplaatsing van de leiding te bevelen ook al bevond die zich niet op zijn/haar 'onderscheidenlijk domein', niet wettig het verweer van de eiseres verwerpen dat slechts de verplaatsing op kosten van de nutsmaatschappij kon bevolen worden voor de leidingen gelegen op 'het onderscheidenlijk domein' van de NMBS en derhalve op grond van de overwegingen, die het bevat en waaruit niet blijkt dat de te verplaatsen gasleiding op het ogenblik van het bevel van verplaatsing zich bevond in/op percelen die tot het domein van de verweerster behoren, niet wettig verweersters vordering lastens de eiseres inwilligen (schending van het zevende lid van het enig artikel van de wet van 17 januari 1938 tot regeling van het gebruik door de openbare besturen, de verenigingen van gemeenten en de concessiehouders van openbare diensten of van diensten van openbaar nut, van de openbare domeinen van den Staat, van de provinciën en van de gemeenten, voor het aanleggen en het onderhouden van leidingen en inzonderheid van gas- en waterleidingen, van artikel 4 van de wet van 23 juli 1926 tot oprichting van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, zoals gewijzigd door het koninklijk besluit van 30 september 1992 houdende goedkeuring van het eerste beheerscontract van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en tot vaststelling van maatregelen met betrekking tot deze Maatschappij, evenals van artikel 156, 2°, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, zoals van toepassing vóór de wijziging bij koninklijk besluit van 19 oktober 2004 houdende sommige maatregelen voor de reorganisatie van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen).

Het bestreden vonnis kon vervolgens ook niet wettig voor recht zeggen dat de eiseres gehouden is tot aanpassing en/of verplaatsing van de nutsleidingen en/of installaties overeenkomstig het bevel tot verplaatsing dat haar door verweerster werd betekend bij aangetekend schrijven tegen ontvangstbewijs dd. 24 maart 1999 en niet wettig de kosten van de verplaatsing van de gasleiding lastens de eiseres leggen in zoverre de oude gasleiding gelegen was op percelen naast de E19 tussen de Groenendaallaan en de Havanastraat over een lengte van ongeveer 1 550 meter, en dit parallel tussen de bestaande goederenlijn en de E19 (schending van het zevende lid van het enig artikel van de wet van 17 januari 1938 tot regeling van het gebruik door de openbare besturen, de verenigingen van gemeenten en de concessiehouders van openbare diensten of van diensten van openbaar nut, van de openbare domeinen van den Staat, van de provinciën en van de gemeenten, voor het aanleggen en het onderhouden van leidingen en inzonderheid van gas- en waterleidingen, van artikel 4 van de wet van 23 juli 1926 tot oprichting van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en tot vaststelling van maatregelen met betrekking tot deze Maatschappij, en van artikel 156, 2°, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, zoals van toepassing vóór de wijziging bij koninklijk besluit van 19 oktober 2004 houdende sommige maatregelen voor de reorganisatie van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen).

Tweede onderdeel

1. Naar luid van het te dezen op de gasleiding van de eiseres toepasselijke zevende lid van het enig artikel van de wet van 17 januari 1938 tot regeling van het gebruik door de openbare besturen, de verenigingen van gemeenten en de concessiehouders van openbare diensten van openbaar nut, van de openbare domeinen van den Staat, van de provinciën en van

de gemeenten, voor het aanleggen en het onderhouden van leidingen en inzonderheid van gas- en waterleidingen, hebben 'de Staat, de provinciën en de gemeenten in alle geval het recht om de inrichting of het plan van een aanleg evenals de daarmede verband houdende werken later op hun onderscheidenlijk domein te doen wijzigen'. Wanneer de wijzigingen worden opgelegd 'hetzij om reden van de openbare veiligheid of tot behoud van natuurschoon, hetzij in het belang van de wegen, waterlopen, vaarten of van een openbaren dienst, hetzij als gevolg van veranderingen welke de aangelanden aan de toegangen tot de eigendommen langsheen de gebezigde wegen hebben toegebracht', dan zijn de kosten van de werken 'ten laste van de aanneming, die de aanleg heeft gedaan'. In de andere gevallen komen de kosten ten laste van 'de overheid die de wijzigingen oplegt'.

Ingevolge dit enig artikel van de wet van 17 januari 1938, kan de verplaatsing slechts bevolen worden op kosten van de exploitant van de te verplaatsen gasleiding, in zoverre de verplaatsing wordt verzocht door de overheid op wiens domein de leiding gelegen is.

2. Zoals blijkt uit de vaststellingen van het vonnis a quo dd. 11 december 2003, en de syntheseberoeptsbesluiten van de verweerster, houdt de toepassing van de ingeroepen 'interceptietheorie', wat de gasleiding van de eiseres betreft, verband met de aanpassing van de gasleiding in de Groenendaallaan, alwaar onder de spoorwegbrug, in de Groenendaallaan, werken dienden te worden uitgevoerd om de verbinding mogelijk te maken tussen de oude gasleiding en de nieuwe gasleiding aan de andere kant van de spoorwegbedding (vonnis a quo dd. 11 december 2003, p. 3, in medio; syntheseberoeptsbesluiten verweerster p. 37, sub. 14.3).

3. De "interceptietheorie", gesteund op de samenhang van artikel 1 van de wet van 25 juli 1891 houdende herziening der wet van 15 april 1843, op de politie der spoorwegen, arti-

kel 7 van de wet van 9 augustus 1948 houdende wijziging van de wetgeving inzake wegen, en het enig artikel van de wet van 17 januari 1938 tot regeling van het gebruik door de openbare besturen, de verenigingen van gemeenten en de concessiehouders van openbare diensten of van diensten van openbaar nut, van de openbare domeinen van den Staat, van de provinciën en van de gemeenten, voor het aanleggen en het onderhouden van leidingen en inzonderheid van gas- en waterleidingen, betekent, zoals ook aangenomen door het bestreden arrest, dat een weg, op de plaats waar hij wordt gekruist door een nieuwe spoorlijn die wordt aangelegd, door het feit zelf van zijn nieuwe bestemming zijn oorspronkelijke aard verliest en voortaan integrerend deel uitmaakt van de spoorlijn waarin hij wordt opgenomen.

De toepassing van de 'interceptietheorie' heeft tot gevolg, zoals ook aangenomen door het bestreden arrest, dat het bevel tot verplaatsing van de gasleiding op de plaats waar de spoorweg een weg kruist, behoort tot de behandelingen die aan dit gedeelte van de gekruiste weg zijn bestemming van spoorweg verlenen, derwijze dat te dezen de NMBS, die op grond van artikel 4 van de wet van 23 juli 1926 tot oprichting van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, zoals gewijzigd door het koninklijk besluit van 30 september 1992 houdende goedkeuring van het eerste beheerscontract van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en tot vaststelling van maatregelen met betrekking tot deze Maatschappij, en artikel 156, 2°, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, zoals van toepassing vóór de wijziging bij koninklijk besluit van 19 oktober 2004 houdende sommige maatregelen voor de reorganisatie van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, de beheerder is van het spoordomein, deze verplaatsing van de gasleiding mag vorderen.

4. Te dezen blijkt dat de kruising van de weg, met name de Groenendaallaan, waarin de gasleiding van de eiseres gelegen is, en de spoorweg van de verweerster, geen gelijkgrondse kruising is, maar dat de spoorweg via een brug over de Groenendaallaan loopt.

Wanneer een spoorweg een weg kruist via een spoorwegbrug, is er geen feitelijke inlijving van de gekruiste weg in de spoorweg, en kan geen toepassing worden gemaakt van de interceptietheorie om aan te nemen dat de beheerder van de spoorweg de bevoegde overheid is om een aanpassing te bevelen van de gasleiding gelegen in de weg behorende tot het domein van een andere overheid.

Het bestreden arrest oordeelt niettemin dat de interceptieer niet 'tot de gelijkgrondse kruisingen (kan) worden beperkt', en 'dat de interceptie van een andere weg ook dient te worden aangenomen in geval van bovengrondse of ondergrondse kruising' (arrest p. 16, voorlaatste alinea), en dat omdat 'de eenheid van beheer van de wegen' zich tegen een andere oplossing zou verzetten (ibid.).

Bij afwezigheid van een feitelijke inlijving vereist de 'eenheid van beheer van de wegen' evenwel geenszins dat bij een niet-gelijkgrondse kruising van een weg en een spoorweg, de 'gekruiste' weg moet beschouwd worden als deel uitmakend van de spoorweg.

Het bestreden arrest kon dan ook niet wettig, in de gegeven omstandigheden van de zaak, en op grond van de enkele vaststellingen die het bevat, oordelen dat de Groenendaallaan een 'nieuwe bestemming' had gekregen, zijnde de bestemming van spoorweg vallend onder het beheer van de NMBS, omdat zij niet-gelijkgronds wordt gekruist door de spoorweg, met name de spoorwegbrug (schending van artikel 1 van de wet van 25 juli 1891 houdende herziening der wet van 15 april 1843 op de politie der spoorwegen, artikel 7 van de wet van 9 augustus 1948 houdende wijziging van de wetgeving in-

zake wegen, en het enig artikel van de wet van 17 januari 1938 tot regeling van het gebruik door de openbare besturen, de verenigingen van gemeenten en de concessiehouders van openbare diensten of van diensten van openbaar nut, van de openbare domeinen van den Staat, van de provinciën en van de gemeenten, voor het aanleggen en het onderhouden van leidingen en inzonderheid van gas- en waterleidingen).

Het kon dienvolgens ook niet wettig aannemen dat de verweerster, voor de toepassing van het zevende lid van het enig artikel van de wet van 17 januari 1938, de bevoegde overheid was om de verplaatsing te bevelen van de gasleiding in de Groenendaallaan, en evenmin wettig besluiten dat de verweerster gerechtigd was om, met toepassing van het enig artikel van de wet van 17 januari 1938, de verplaatsingskosten van de gasleiding in de Groenendaallaan, ten laste te leggen van de eiseres (schending van het enig artikel van de wet van 17 januari 1938 tot regeling van het gebruik door de openbare besturen, de verenigingen van gemeenten en de concessiehouders van openbare diensten of van diensten van openbaar nut, van de openbare domeinen van den Staat, van de provinciën en van de gemeenten, voor het aanleggen en het onderhouden van leidingen en inzonderheid van gas- en waterleidingen).

III. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

Voeging

1. De cassatieberoepen in de zaken C.050514.N en C.05.0518.N zijn gericht tegen hetzelfde arrest.

Zij dienen te worden gevoegd.

Zaak C.05.0514.N

2. Het laatste lid van het enig artikel van de wet van 17 januari 1938 tot regeling van het gebruik door de openbare besturen, de verenigingen van gemeenten en de concessiehouders van openbare diensten of van diensten van openbaar nut, van de openbare domeinen van de Staat, van de

provinciën en van de gemeenten, voor het aanleggen en het onderhouden van leidingen en inzonderheid van gas- en waterleidingen geeft de Staat, de provincies en de gemeenten het recht om in alle geval op hun domein de schikkingen op het plan van een waterleiding en de werken die ermee verband houden, te doen wijzigen.

Krachtens die bepaling moet de kostprijs van die wijzigingen door de concessiehouder worden gedragen als de wijzigingen vereist zijn in het belang van de wegen.

3. Krachtens artikel 7, eerste lid, van de wet van 9 augustus 1948 houdende wijziging van de wetgeving inzake wegen, mag de Koning de grote wegen in genummerde trajecten indelen en er vakken van provincie- en gemeentewegen bij inlijven.

Krachtens het tweede lid van hetzelfde artikel, mag de Koning van ambtswege de inlijving zonder vergoeding voorschrijven bij de grote wegen van de staat, van wegen of vakken van wegen, die niet tot de grote wegen behoren maar in de genummerde trajecten begrepen zijn.

4. Krachtens artikel 1 van de wet van 25 juli 1891 houdende herziening der wet van 15 april 1843 op de politie der spoorwegen zijn de spoorwegen ingedeeld in de grote wegenis.

5. Uit de samenhang van deze bepalingen volgt dat een rijksweg, een gewestweg, een provincieweg of een gemeenteweg op de plaats waar die door een spoorweg wordt gekruist, door het feit zelf van zijn nieuwe bestemming, op die kruising zijn oorspronkelijke aard verliest en integreerend deel uitmaakt van de spoorweg, zijnde de grote weg.

6. Het enkele feit van een bovengrondse kruising van de spoorweg met een daaronder gelegen rijksweg, gewestweg, provincieweg of gemeenteweg heeft op de plaats van die kruising niet de inlijving tot gevolg van de lager gelegen weg, ook al steunt bovengrondse kruising op een bouwwerk dat rust op de lager gelegen weg.

7. Het arrest stelt vast dat wat de eiseres betreft, in een eerste fase de waterleiding DN 500 ST gelegen in de as van het noordelijke rijvak van de Groenendaallaan over een lengte van ongeveer 80 meter verplaatst diende te worden voor het bouwen van de brugondersteuning en voor een nieuwe HSL-spoorwegbrug ten oosten van de bestaande spoorwegbrug en dat deze werken effectief werden uitgevoerd in januari 2000.

8. Het arrest oordeelt dat de eenheid van beheer van de wegen er zich tegen verzet dat de interceptieer tot de gelijkgrondse kruisingen zou worden beperkt en dat de interceptie van een andere weg derhalve ook dient te worden aangenomen in geval van bovengrondse kruising.

Het arrest verantwoordt aldus zijn beslissing niet naar recht.

Het middel is gegrond.

Zaak C.05.0518.N

Ontvankelijkheid

9. De verweerster werpt op dat het middel niet ontvankelijk is omdat het enig artikel van de wet van 24 maart 1999 als geschonden is aangewezen, terwijl dit artikel wat betreft het gasvervoer is opgeheven door artikel 21 van de wet van 12 april 1965.

10. Het arrest stelt niet vast welk gebruik te dezen van de gasleidingen werd gemaakt, zodat om uit te maken of de leidingen voor het door de grond van niet-ontvankelijkheid bedoelde gasvervoer bestemd zijn, het Hof verplicht is tot een onderzoek van feiten waarvoor het niet bevoegd is.

De grond van niet-ontvankelijkheid moeten worden verworpen.

Het onderdeel zelf

11. Uit het antwoord op het middel in de zaak C.05.0514.N volgt dat het onderdeel gegrond is.

Eerste onderdeel

Ontvankelijkheid

12. Uit het antwoord op de door de verweerster opgeworpen grond van

niet-ontvankelijkheid van het tweede onderdeel volgt dat de identieke grond van niet-ontvankelijkheid eveneens noopt tot een onderzoek van feiten, waarvoor het hof niet bevoegd is.

De grond van niet-ontvankelijkheid moet worden verworpen.

13. De verweerster werpt verder op dat het onderdeel niet ontvankelijk is omdat de bestreden beslissing ook steunt op de niet-bekritiseerde reden dat het 'belang van de wegen' ruim dient te worden uitgelegd.

14. Die niet-bekritiseerde reden betreft niet de in het eerste onderdeel aangevochten beslissing omtrent wie het verplaatsingsbevel kon geven, maar de hiervan onderscheiden rechtsvraag of het verplaatsingsbevel 'in het belang van de wegen' werd bevolen.

De grond van niet-ontvankelijkheid dient te worden verworpen.

Het onderdeel zelf

15. Het laatste lid van het enig artikel van de voormelde wet van 17 januari 1938 geeft de Staat, de provincies en de gemeenten het recht om in alle geval hun domein de inrichting of het plan van een aanleg evenals de daarmee verband houdende werken later op hun onderscheidenlijk domein te doen wijzigen, terwijl de kosten van deze werken ten laste vallen van de

aanneming die de aanleg heeft gedaan, wanneer de wijzigingen worden opgelegd hetzij om reden van de openbare veiligheid of tot behoud van natuurschoon, hetzij in het belang van de wegen, waterlopen, vaarten of van een openbare dienst.

Deze bepaling betreft zowel het openbaar als het privé-domein van die overheden, maar vindt geen toepassing met betrekking tot een eigendom die niet aan een van hen behoort.

Uit die bepaling volgt dat een overheid, ten aanzien van een onroerend goed dat niet tot zijn domein behoort, na de onteigening ervan het recht verkrijgt om zich in voorkomend geval op de voormelde bepaling te beroepen.

16. Het arrest oordeelt dat:

- de opdracht van openbare dienst er zich tegen verzet dat de verweerster thans na de overdracht van het staatspoorwegnet minder rechten zou kunnen uitoefenen in het kader van de exploitatie en de verdere ontwikkeling van de spoorweginfrastructuur ten algemene nutte dan deze die voorheen onder de prerogatieven van de Belgische Staat viel;
- de eiseres derhalve niet kan worden gevolgd als zij stelt dat de verweerster niet gemachtigd zou zijn

om de verplaatsing van nutsleidingen te bevelen die zich op het haar oorspronkelijk overgedragen en onderscheidenlijk domein bevinden respectievelijk op domein dat zij later ingevolge onteigening in het kader van de uitoefening van haar openbare dienst heeft verworven.

17. Door aldus te oordelen, verantwoordt het arrest zijn beslissing niet naar recht.

Het onderdeel is gegrond.

DICTUM

HET HOF,

Voegt de zaken C.05.0514.N en C.05.0518.N

Vernietigt het bestreden arrest, behalve in zoverre dit de hogere beroepen, de vordering van de verweerster en de uitbreiding van de vordering van de eiseres in de zaak C.05.0514.N ontvankelijk verklaart.

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van het gedeeltelijk vernietigde arrest.

Houdt de kosten aan en laat de beslissing hieromtrent aan de feitenrechter over.

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Gent.

...”

HOF VAN BEROEP TE GENT - 27 JUNI 2007

12^{de} bis Kamer

Magistraat: dhr. Baudrez

Advocaten: mrs. Van Marcke en Van Dorpe

FLORENT ROGGE T / GASELWEST C.I.V.

**Verkeerde facturering •
Rechtzetting • Betaling van
het verbruik • Tegeneis tot
schadevergoeding**

**Facturation erronée • Rectification
• Paiement de la consommation
• Demande reconventionnelle de
dédommagement**

Een steeds terugkerende vergissing in de facturatie waarbij slechts de helft van het verbruik werd aangerekend, levert geen bevrijding op om de niet aangerekende prestaties te betalen. Een tijdelijke daling in het verbruik moet de leverancier niet doen vermoeden dat er een probleem is bij de meteraflezing. De netgebruiker kan slechts vergoed worden voor de werkelijk geleden schade in rechtstreeks verband met de rectificatie.

Une erreur récurrente dans la facturation dont seulement la moitié de la consommation a été portée en compte ne permet pas l'exonération du non-paiement des prestations non-facturées. Une diminution temporaire de consommation ne doit pas faire présumer au fournisseur qu'il y a un problème à la lecture du compteur. L'utilisateur du réseau peut seulement être indemnisé pour le dommage réellement subi en lien direct avec la rectification.

“... ”

Partijen werden gehoord in hun middelen en conclusies in openbare zitting. De stukken werden ingezien.

7 % vanaf 09/03/2001 en alle gedingkosten.

De heer Rogge betwist dat het om een vergissing zou gaan en in elk geval is deze onverschoonbaar, zodat hij besluit tot de afwijzing van de vordering.

Het tussenvonnissen van 19/03/2002 beveelt een nader deskundigenonderzoek met de opdracht zoals aldaar nader omschreven; de gerechtsdeskundige legt zijn eindverslag ter griffie neer op 18/05/2004 met het besluit dat de regularisatie (noodzakelijk geworden door een ‘menselijke vergissing’) terecht is en dat de heer Rogge geen schade geleden heeft ingevolge de aanpassingen die werden uitgevoerd aan zijn aansluiting.

Partijen herhalen daarop hun ingenomen standpunten.

Het eindvonnis dd. 14/02/2006 op tegenspraak gewezen door de tweede kamer van de rechtbank van Koophandel te Kortrijk stelt vast dat de heer Rogge de factuur niet heeft betwist, terwijl hij geen enkele schade bewijst, zodat hij wordt veroordeeld tot betaling van het gevorderde.

Met verzoekschrift neergelegd ter griffie van dit Hof op 06/09/2006 stelt de heer Rogge tijdig en regelmatig naar de vorm hoger beroep in tegen dit laatste vonnis; hij is gegriefd waar hij de factuur dd. 22/02/2001 met de aangetekende brief dd. 13/03/2001 uitdrukkelijk protesteerde terwijl de eerste rechter aannam dat de factuur en de voorwaarden daarop, aanvaard zouden zijn, en herhaalt dat hij niet vooraf werd ingelicht van zijn verbruik, dat het niet aan hem was om te veronderstellen dat dit hoger zou zijn, dat Gaselwest de betalingen van de oorspronkelijk opgemaakte facturen zonder voorbehoud heeft aanvaard, en dat de steeds terugkerende vergissing bij het aanrekenen als een fout van Gaselwest moet worden

aangemerkt die er de oorzaak van is dat hij thans de hogere elektriciteitskosten niet meer kan doorrekenen aan de klanten waarvoor hij gewerkt heeft, zodat hij een schadevergoeding vordert gelijk aan de hoofdvordering.

Gaselwest verwerpt dit hoger beroep als ongegrond.

2. De betwisting is gerezen naar aanleiding van de ombouw van het ‘leveringspunt’ voor elektriciteit bij de heer Rogge, waar sedert 04/11/1997 een andere teller is geplaatst; sindsdien heeft Gaselwest de gegevens van deze teller systematisch verkeerd verwerkt in haar facturen, waardoor slechts de helft van zijn werkelijk verbruik werd aangerekend aan de heer Rogge (cfr. deskundigenverslag p. 6-7).

3. De heer Rogge houdt voor dat hij zich niet bewust was, noch hoefde te zijn, dat de aanrekening door Gaselwest verkeerd (te laag) was.

Evenwel blijkt dat de elektriciteitsaansluiting werd aangepast omdat de heer Rogge eind 1997 een nieuw weefgetouw in zijn atelier in gebruik nam (cfr. deskundigenverslag p. 6 en 13); duidelijk verwachtte de heer Rogge dus een hoger verbruik en in elk geval toont hij zelf aan een offerte gevraagd te hebben in 'wijziging aftakking', voor een groot vermogen (39,5 kW - brief dd. 13/06/2001, stuk 12 appellant) en een 'Speciale meetgroep' (stuk nr. 1 appellant).

De gerechtsdeskundige sloot uit dat de werken die Gaselwest bij de heer Rogge heeft uitgevoerd op zich een hoger verbruik zouden kunnen veroorzaken; nergens beweert noch bewijst de heer Rogge dat de eenheidsprijs voor elektriciteitsverbruik (kWh) wijzigde (trouwens sluit de gerechtsdeskundige dit ook uit - verslag, p. 9). Alzo ziet men niet in waar Gaselwest aldus tekort zou zijn gekomen aan haar informatieplicht of welke (bijkomende) inlichtingen zij had moeten verstrekken: geredelijk mag worden aangenomen dat eenieder zélf kan beseffen dat een hoger verbruik aan elektriciteit ook zal uitmonden in een hoger factuurbedrag.

4. Op sluitende gronden, die alhier worden overgenomen, heeft de gerechtsdeskundige aangetoond dat Gaselwest sinds 04/11/1997 verkeerdelijk de teller-uitlezing met 20 heeft vermenigvuldigd, terwijl '... het verbruik dat de teller registreert [moet] vermenigvuldigd worden met 40 om het werkelijk verbruik te kennen. De transformatorverhouding staat op het kentekenplaatje van elke stroomtransformator genoteerd en werd eveneens via meting tijdens de gerechtsexpertise gecontroleerd en correct bevonden. Ook de kWh-teller voor dag en nacht (die bij de aanpassingen is vervangen geweest) registreerde het verbruik correct.' (cfr. deskundigenverslag, p. 13-14).

Zonder omhaal tenslotte stelt de gerechtsdeskundige aan de hand van 'de beschikbare facturen en de regularisatiefactuur vast dat de regularisatiefactuur ... het correct bedrag weergeeft van het nog niet aangerekende verbruik' (cfr. deskundigenverslag, eindbesluit 4, p. 14).

5. Het kenmerk van een vergissing is precies dat men zich niet bewust is hiervan (zo niet zou men kwade trouw kunnen vermoeden, hetgeen te dezen allerminst bewezen is); men kan dan ook niet aannemen dat de schuldeiser die een betaling ontvangt aldus afstand zou doen van hetgeen hij bij vergissing niet heeft gevorderd (maar per definitie ook nog niet weet).

Evenmin kan de heer Rogge inroepen dat de facturen over de voorbije jaren geen correct verbruik opgaven en dat de regularisatiefactuur laatsttijdig werd opgemaakt. Immers kan een factuur hoogstens als een bewijs gelden (dan nog op voorwaarde dat ze werd aanvaard), zodat een mogelijke onregelmatigheid bij de omschrijving of anderszins, geen bevrijding oplevert ten aanzien van de verplichting de daarin aangerekende prestaties te betalen.

Aldus komt vast te staan dat de heer Rogge gehouden is zijn werkelijk verbruik te betalen.

6. De heer Rogge houdt voor dat de 'Steeds terugkerende vergissingen inzake de facturatie' van Gaselwest onverschoonbaar zijn, zodat hij laatstgenoemde een fout verwijt die hem schade heeft toegebracht.

Alvast kan de bewering dat de heer Rogge alzo onmogelijk het werkelijke verbruik kon verrekenen in de prijs die hij aan zijn opdrachtgevers heeft aangerekend (in de mate zulks bewezen wordt - cfr. infra), enkel een invloed hebben op de schade, doch niet op de verschoonbaarheid.

Blijkbaar neemt de heer Rogge aan dat de toepassing van een factor 20 in plaats van een factor 40 als vermenigvuldiger om te komen tot het werkelijke verbruik, als een éénmalige gebeurtenis wél verschoonbaar zou kunnen zijn; hoe dan ook bestempelde de gerechtsdeskundige zulks als een 'menselijke vergissing', terwijl men niet redelijk kan staande houden dat elke fout van Gaselwest onverschoonbaar zou zijn enkel omwille van haar concrete plaats in de markt: ook zij kan slechts handelen door tussenkomst van haar (menselijke) organen, van wie kan worden aangenomen dat deze mogelijks een fout zouden kunnen begaan.

Bovendien mag te dezen worden aangenomen dat het verbruik van de heer Rogge niet constant zal zijn doorheen de jaren, minstens dat een tijdelijke daling in het verbruik niet meteen noodzakelijk de leverancier moet doen vermoeden dat er (bij hem) een probleem zou zijn.

Tenslotte kan de heer Rogge geenszins volstaan met de bewering dat de schade gelijk staat aan de prijs van de herziening; zoals hiervóór aangetoond komt die herziening duidelijk overeen met het werkelijk verbruik, zodat de heer Rogge dan ook enkel kan vergoed worden voor de werkelijk geleden schade in rechtstreeks oorzakelijk verband met de rectificatie; waar enig bewijs van dit laatste ten enenmale ontbreekt faalt de tegevordering dan ook.

OM DEZE REDENEN,

HET HOF,

rechtdoende op tegenspraak;

met toepassing van art. 24 van de wet van 15/06/1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

verklaart het hoger beroep toelaatbaar doch wijst dit af als ongegrond;

bevestigt het bestreden vonnis in zijn dispositief.

..."

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG LEUVEN – 6 SEPTEMBER 2005

8^e Kamer

Magistraat: mevr. Verellen

Advocaten: mrs. Hubrechts, Defrancq loco Van Melkebeke, Boesmans loco Hoschet,
Goris loco Vandebroek en De Smedt

**VAN ES NANCY T / ELECTRABEL NV – IVERLEK CIV EN BRABAMIJ BVBA
EN VAN ES NANCY T / MR. PAUWELS FRANCINE,
CURATOR TOPRAK BVBA**

Hoofdaannemer/onderaannemer

• Beschermingsmaatregelen door aannemer • Art. 1382 BW • Art. 544 BW • Aansprakelijkheid van de aannemer • Aansprakelijkheid in solidum

Entrepreneur principal/sous-traitant • Mesures de protection par l'entrepreneur • Art. 1382 C.civ. • Art. 544 C.civ. •

Responsabilité de l'entrepreneur • Responsabilité in solidum

Wanneer twee aannemers nalaten voorzorgsmaatregelen te treffen die noodzakelijk zijn in de specifieke omstandigheden waarin zij graafwerken uitvoeren, staat de gevolgschade in uitsluitend oorzakelijk verband met deze werken. Bijgevolg is de buitencontractuele aansprakelijkheid van de opdrachtgever van de werken op basis van art. 1382 BW niet bewezen. Om dezelfde reden dient de aansprakelijkheid op basis van art. 544 BW niet onderzocht te worden. De aansprakelijkheid in solidum tussen de aannemers dringt zich op aangezien het aandeel van de schade in hoofde van ieder van hen moeilijk te onderscheiden is.

Lorsque deux entrepreneurs ont négligé de respecter les règles de précaution qui sont indispensables dans les circonstances spécifiques dans lesquelles ils exécutent des travaux d'excavation, le dommage qui en résulte est en lien causal exclusif avec ces travaux. Par conséquent, la responsabilité extracontractuelle du maître de l'ouvrage sur base de l'article 1382 C.civ. n'est pas prouvée. Pour ces mêmes raisons, la responsabilité sur la base de l'article 544 C.civ. ne doit pas être recherchée. La responsabilité in solidum des entrepreneurs s'impose puisque la part du dommage dans le chef de chacun est difficile à distinguer.

“...

1. PROCESVERLOOP:

De bepalingen van de wet op het gebruik der talen in gerechtszaken van 15 juni 1935 werden toegepast.

Inzake werden twee tussenvonnissen uitgesproken op 23 september 1999 (VAN ES / NV ELECTRABEL-IVERLEK en BVBA BRABAMIJ - rolnummer 99/1775/A) en op 19 april 2001 (VAN ES / BVBA TOPRAK - rolnummer 01/689/A) waarbij deskundige ir. arch. Jan Struyven werd aangesteld. Bij het laatste tussenvonnis werd de samenvoeging van de zaken bevolen.

De deskundige legde op 20 december 2002 zijn definitief deskundig verslag neer.

Bij conclusies van 16 september 2003 hervatte meester Pauwels het geding in haar hoedanigheid van curator van het faillissement van BVBA TOPRAK.

Bij beschikking van 25 januari 2005 (artikel 750 §2 Ger. W.) werden conclusietermijnen alsmede een pleitdatum op 7 juni 2005 bepaald.

Partijen legden tijdig, minstens met elkaars instemming conclusies met inventaris van stukken neer.

De behandeling van de zaak vond plaats op de zitting van 7 juni 2005.

Partijen werden bij raadsman vertegenwoordigd en gehoord. De geïnventariseerde stukken van mevrouw VAN ES en NV ELECTRABEL-IVERLEK werden neergelegd. De rechtbank nam de zaak in beraad

2. FEITEN:

Mevrouw VAN ES bewoont een huis gelegen aan de Groenstraat 117 te Heverlee.

Einde 1997-begin 1998 vonden in deze straat graafwerken plaats voor de aanleg van een nieuwe aardgasleiding in opdracht van NV ELECTRABEL-IVERLEK. De aanleg gebeurde vanaf een nieuwe distributieaansluiting enerzijds onder de stoep door de firma TOPRAK tot in de woningen,

anderzijds langs de vrijstaande gevel van de woning van mevrouw VAN ES door de firma BRABAMIJ tot in de kelder.

Mevrouw VAN ES ondervond barsten en scheuren in haar woning.

Zij wenst schadevergoeding.

Zowel de aansprakelijkheid als de schadehoegrootheid van de schade door de wederpartijen. Zij betwisten hun eigen verantwoordelijkheid en stellen minstens de anderen aansprakelijk.

3. DE VORDERINGEN:

De vorderingen van eiseres, zoals gewijzigd in de loop van het geding, strekken ertoe, bij een bij voorraad te verklaren vonnis niettegenstaande elk verhaal en met uitsluiting van kantonement, 1^{ste}, 2^{de} en 3^{de} verweersters te veroordelen tot betaling aan eiseres van de som van 1 487,86 euro te vermeerderen met de vergoedende intresten sedert 1 januari 1998, gerechtelijke intresten en kosten, inclusief deze van de gerechtelijke deskundige.

De tussenvordering van 1ste verweerder strekt ertoe, bij een bij voorraad te verklaren vonnis niettegenstaande elk verhaal en met uitsluiting van kantonement, 2^{de} en 3^{de} verweerder te veroordelen in vrijwaring van 1ste verweerder voor elke veroordeling, zo in hoofdsom, intresten en kosten, incl. expertisecosten en RPV.

2^{de} Verweerder stelt in gans ondergeschikte orde eveneens een vordering in vrijwaring in tegen 1^{ste} en 3^{de} verweersters, in solidum, solidair, de ene bij gebreke van de ander.

3^{de} Verweerder stelt eveneens in uiterst ondergeschikte orde een vordering in vrijwaring in tegen 1^{ste} en 2^{de} verweersters, in solidum, solidair, de ene bij gebreke van de ander.

4. DE BEOORDELING:

4.1. Het deskundig verslag:

De vastgestelde schade was de volgende:

- in de vrijstaande zijgevel: verticale barsten en scheuren

- in de vloer van de keuken: rechthoekige barst in de voeg dwars op en tot tegen de voorgevel. Er is geen afbarsting tussen de mortelvoeg en de muurafwerking. Het behang is vochtig (opstijgend grondvocht)

- in de voorgevel buiten: twee verticale barsten links en rechts van raam op gelijkvloers, hoger verticale scheuren, lager een horizontale scheur in de plint op 20 cm boven de stoep en waarbij de bezetting hol klinkt. Er is geen afbarsting waar te nemen in de gevelplint waar de stoep aansluit tegen de gevel. De barst rechts van het raam is binnen zichtbaar, zij het ietwat opgeschoven naar het centrum van de woning. Het raam zelf functioneert normaal.

De deskundige stelde verder vast dat de bovenkant van de gasleiding op een diepte van ca 70 cm onder het maaiveld ligt terwijl de fundering van de woning aanzet op ca 53 cm. De buis ligt vlak naast de funderingszool. Deze sleuf voor de aanleg van de gasleiding moet tot tegen de zijkant van de fundering zijn uitgegraven, hetgeen te zien is aan de uitgepakte grond.

De deskundige schrijft de scheuren toe aan een differentiële zetting van het gebouw (gebrekkige fundering), probleem dat reeds bestond voor de werken.

De deskundige neemt aan dat de scheuren vergroot zijn naar aanleiding van de werken en dit op grond van de volgende aanwijzingen:

- dat de schade niet meer toegelaten is tijdens het deskundige onderzoek (periode 2 à 3 jaar en de verklaring van partijen)
- dat de fundering moet ondergraven geweest zijn: de sleuf die gegraven werd, werd aangebracht vlak naast de gevel en werd dieper aangezet dan de fundering. De grond was er weinig compact en losgepakt.
- dat de aanzetdiepte gering was en de fundering gebrekkig.

De deskundige adviseert de technische verantwoordelijkheid van beide aannemers, aangezien zij beide graafwerken hebben uitgevoerd, vlak naast de gevel tot onder het aanzetpeil van de fundering. In hoofde van de opdrachtgever der werken is de deskundige van mening dat deze geen voorzorgen heeft genomen nu de barsten en scheuren aanwezig waren en het risico van graafwerken aldus kon vermoed worden bij dergelijke oude woningen.

De herstellingen bestaan uit het oplossen van de gevolgschade, zij het dat het aangewezen is eerst de funderingen te verstevigen, welke kosten ten laste van de eigenaar blijft.

De herstellkosten wordt geraamd op 40 000,- bfr. De minwaarde wordt geschat op 20 000,- bfr.

4.2. Beoordeling

4.2.1. Hoofdeis:

Eiseres baseert haar vordering op artikel 1382 e.v. B.W. ten aanzien van beide aannemers en op basis van artikel 1382 en 544 B.W. ten aanzien van de opdrachtgeefster der werken.

De aanspraken van eiseres, voortkomend uit het ontstaan van de buitencontractuele schade, dateren van voor de inwerkingtreding van de wet van 10 juni 1998. Het zijn de subjectiefrechterlijke aanspraken van eiseres en niet de procesrechtelijke rechtsvorderingen van eiseres die onderhevig zijn aan de verjaring (zie: Caroline, Lebon, De nieuwe verjaringswet. 5 jaar later, NjW, 834, nr. 6).

Minstens wordt vastgesteld dat voor wat betreft de tussenvordering ten aanzien van de bvba Toprak niet van meet af aan de identiteit van de aansprakelijke (rechts)persoon in oorzakelijk verband met de schade gekend was. Aanwijzingen hiertoe zijn slechts duidelijk geworden in de loop van het deskundig onderzoek. Er zijn geen vijf jaar verstreken sedert het ontstaan van de schade én de kennisname van de identiteit van de aansprakelijk geachte personen.

De vorderingen van eiseres zijn derhalve ontvankelijk.

Uit het deskundig verslag, onder meer gebaseerd op de vaststellingen van het expertiseverslag van de heer Goffin, blijkt voldoende dat er (gevolg)schade is in noodzakelijk oorzakelijk verband met de graafwerken, uitgevoerd door de aannemers, zijnde 2^{de} en 3^{de} verweerders.

De aanwijzingen waarop de deskundige zich hiervoor baseert zoals onder 4.1. hierboven aangehaald, worden door de rechtbank aanvaard.

Niet de wettelijke normen w.o. de diepte waarop de gasleidingen dienen aangebracht te worden, staan ter discussie, maar wel de plaats en het gebrek aan voorzorgsmaatregelen waarop de werken werden uitgevoerd. Rekeninghoudend met het feit dat de woning van eiseres reeds scheuren en barsten vertoonde, was het een risico om werken, vlak naast de gevel van deze woning waarvan de aanzet ervan onder de fundering nodig was, uit te voeren laat staan zonder voorzorgsmaatregelen. Door deze werken op deze wijze uit te voeren zoals ter plaatse bleken is uit de losgepakte grond, staat vast dat de gevolgschade in uitsluitend oorzakelijk verband staat met de uitgevoerde werken.

In tegenstelling tot het advies van de deskundige is de buitencontractuele aansprakelijkheid van nv Electrabel-Iverlek op basis van art. 1382 BW niet bewezen, noch dient de aansprakelijkheid op basis van art. 544 BW onderzocht te worden, gezien de aanwijsbare fout in hoofde van de aannemers waarvoor zichzelf volledig aansprakelijk zijn als uitvoerders van het werk (zie ook lastenboek 6.1.1). Nv Electrabel-Iverlek dient dan ook buiten zake gesteld te worden zonder kosten.

De veroordeling in solidum dringt zich op ingevolge samenlopende fouten van 2^{de} en 3^{de} verweerders aangezien volgens de deskundige het aandeel in de schade in hoofde van ieder van hen ten gevolge van de op elkaar volgende graafwerken moeilijk te onderscheiden is.

De gevolgschade zelf kan aanvaard worden voor een bedrag van 40 000,- bfr of 991,57 euro zoals voorgesteld door de deskundige. De minwaarde is niet bewezen. Het betreft tenslotte gevolgschade.

De intresten kunnen toegekend worden vanaf 1 januari 1998. Het procesverloop heeft weliswaar een zekere tijd in beslag genomen maar er dient evenwel rekening gehouden te worden met de uitvoering van het deskundig onderzoek en het feit dat elk der partijen zelf ruim de nodige tijd genomen hebben om de zaak in staat te stellen.

De gerechtskosten alsmede de kosten van de expertise komen normaal ten laste van de in het ongelijk gestelde partij. Aangezien de vorderingen van eiseres slechts ten dele gegrond verklaard worden, zowel wat betreft de aansprakelijke partijen als wat betreft de hoegroetheid van de schade, dient zij zelf voor een deel van de gerechtskosten in te staan zoals hierna bepaald.

De uitvoerbaarheid kan toegekend worden. Daarentegen is niet bewezen dat aan de voorwaarden van het gevorderde verbod tot kantonnement voldaan is.

4.2.2. Wederzijdse tussenvorderingen in vrijwaring van verweerders:

4.2.2.1. De vordering in vrijwaring van 1^{ste} verweerster (opdrachtgeefster) ten aanzien van 2^{de} en 3^{de} verweerders (aannemers) is zonder voorwerp geworden nu deze partij buiten zake werd gesteld.

4.2.2.2. De overige tussenvorderingen in vrijwaring van 2^{de} en 3^{de} verweerders zijn ontvankelijk. Deze vorderingen hebben betrekking op buitencontractuele schade. Er zijn geen vijf jaar verstreken sedert het ontstaan/kennisname van de schade én de kennisname van de identiteit van de aansprakelijk geachte personen, waarvan de aanwijzingen slechts duidelijk geworden zijn in de loop van het procesverloop/deskundige onderzoek.

De wederzijdse vorderingen zijn ongegrond, nu beide aannemers graafwerken ter plaatse hebben uitgevoerd en waarbij het voor de deskundige niet duidelijk was welke schade door welke aannemer precies veroorzaakt werd. Feit is dat zij beiden ter plaatse graafwerken hebben uitgevoerd binnen de hierboven aangenomen omstandigheden.

5. DE BESLISSING:

DE RECHTBANK

beslist op tegenspraak, in openbare zitting en in eerste aanleg als volgt:

De vorderingen zijn ontvankelijk.

De vorderingen van mevrouw van Es zijn deels gegrond ten aanzien van bvba Brabamij en mevrouw Francine Pauwels, qq bvba Toprak. Derhalve wordt de bvba Brabamij veroordeeld in solidum tot betaling van 991,57 euro, meer de vergoedende intresten vanaf 31 januari 1998, meer de gerechtelijke intresten vanaf de dagvaarding, meer de moratoire intresten vanaf heden tot aan de datum van betaling, telkens aan de wettelijke intrestvoet, meer de gerechtskosten, behalve deze met betrekking tot de partij nv Electrabel - Iverlek en 1/3^{de} van de kosten van de gerechtelijke deskundige, welke kosten eiseres zelf dient te dragen. Ten aanzien van de curator van de gefailleerde bvba Toprak beschikt mevrouw Van Es over eenzelfde vordering tot betaling in solidum, met dien verstande dat mevrouw Van Es de nodige stappen dient te ondernemen om aangifte te doen van haar vordering in het faillissement van bvba Toprak. Nv Electrabel-Iverlek wordt buiten zake gesteld zonder kosten.

De wederzijdse vorderingen in vrijwaring van bvba Brabamij en mevrouw Francine Pauwels, qq bvba Toprak zijn beiden ongegrond.

Verklaart het vonnis uitvoerbaar.

...”

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN – 12 SEPTEMBER 2007

2de Kamer

Magistraten: hb. Peeters, voorzitter, Allegaert en Verhaert

Advocaten: mrs. Knaeps, Coeck loco Borgers, Lambrechts loco Verachtert en Bollen

**INTERELECTRA CVBA T / LAORETI GIAN FRANCO,
JOHAN JASPERS BVBA, ING INSURANCE NV**

Onderbreking van de terbeschikkingstelling van elektrische energie • Middelenverbintenis • Bewijs • Reglement • Continuïteit van openbare dienst

Interruption de la mise à disposition d'énergie électrique • Obligation de moyen • Preuve • Règlement • Continuité du service public

Een stroomonderbreking op zich volstaat niet om een fout ten laste van de distributienetbeheerder vast te stellen. Diens verbintenis is een middelen- en geen resultaatverbintenis. Het exoneratiebeding in het reglement van de distributienetbeheerder is niet strijdig met het karakter van openbare dienst verbonden aan de elektriciteitsconcessie. Immers het beginsel van de continuïteit van openbare dienst impliceert niet noodzakelijk dat de dienstverlening waarop de burger aanspraak kan maken, ononderbroken moet zijn. Het is niet omdat de distributienetbeheerder niet kan aantonen dat de stroomonderbreking werd veroorzaakt door factoren die hem vreemd zijn dat een bewijs van fout in zijn hoofde wordt geleverd.

Une interruption d'énergie ne suffit pas en soi à établir la faute du gestionnaire du réseau de distribution. Son obligation est une obligation de moyen et non une obligation de résultat. La clause d'exonération dans le règlement du gestionnaire du réseau de distribution n'est pas en contradiction avec le caractère de service public lié à la concession d'électricité. Le principe de la continuité du service public n'implique pas nécessairement que la prestation de services à laquelle le peut prétendre le citoyen, doit être ininterrompue. Ce n'est pas parce que le gestionnaire du réseau de distribution ne peut démontrer que l'interruption d'énergie a été causée par des éléments qui lui sont étrangers que la preuve d'une faute dans son chef est rapportée.

“...

1. Wat voorafgaat

1.1. De voorgaande in onderhavige geding, zowel in rechte als in feite, werden door het Hof uiteengezet in het tussenarrest van 15 juni 2005.

Het Hof verwijst hiernaar en beschouwt deze vermeldingen als geheel herhaald.

In het tussenarrest van 15 juni 2005 heeft het Hof het hoger beroep van de c.v.b.a. Interelectra ontoelaatbaar verklaard in zoverre dit werd ingesteld tegen de n.v. ING Insurance en toelaatbaar voor het overige.

De incidentele beroepen van Gian Franco Laoretti en van de b.v.b.a. Johan Jaspers werden toelaatbaar verklaard.

Vooraleer verder recht te doen, werd door het Hof een aanvullend deskundigenonderzoek bevolen.

1.2. Gerechtsdeskundige ir. R. Hendrickx heeft zijn opdracht uitgevoerd en zijn verslag neergelegd ter griffie van het Hof op 28 maart 2006.

De gerechtsdeskundige heeft de vragen van het Hof als volgt beantwoord:

1. Is de stroomtoevoer naar de compressor en de circulatiepompen van de koelinstallatie in kwestie op 19.7.1998 onderbroken geweest?

Op 19.7.1998 heeft zich zeker een onderbreking voorgedaan in de stroomtoevoer naar de compressor en de circulatiepompen van de koelinstallatie in kwestie.

2. Heeft er zich op 19.7.1998 ter plaatse van het schadegeval een stroomonderbreking op het laagspanningsnet voorgedaan?

Bij partij Laoretti staat er op zijn bedrijfsterrein een transformator opgesteld die de middenspanning omvormt naar laagspanning. Wanneer zich een onderbreking voordoet op het niveau van middenspanning zal dit automatisch tot gevolg hebben dat zich tevens een onderbreking voordoet op het laagspanningsniveau.

3. Was de onderbreking van de stroomtoevoer naar de compressor en de circulatiepompen van de koelinstallatie in kwestie het gevolg van een onderbreking van de stroomtoevoer langs het laagspanningsnet?

De circulatiepompen en de koelinstallatie worden gevoed door laagspanning. Het is het uitvallen van deze spanning die tot gevolg heeft gehad dat de koelinstallatie en de circulatiepompen beschadigd werden.

4. Heeft de onderbreking die zich op de middenspanning heeft voorgedaan op 19.7.1998 tussen 12.40u en 14.58u ook de stroomtoevoer naar de compressor en de circulatiepompen in kwestie onderbroken, kan er met andere woorden een technisch verband gelegd worden tussen de onderbreking op de middenspanning en het stilvallen van de installatie van eerste geïntimeerde?

Op het bedrijfsterrein van Laoretti bevindt zich een transformator die de middenspanning omvormt naar laagspanning. Wanneer de middenspanning onderbroken wordt, wordt ook automatisch de laagspanning onderbroken.

5. Met welke beveiligingen was de koelinstallatie in kwestie uitgerust en verhinderen die bij normale werking de bevroering van de warmtewisselaar in geval van een stroomonderbreking op het elektriciteitsnet?

De kwestieuze koelinstallatie was voorzien van volgende beveiligingen:

- dubbele thermostaatbeveiliging (temperatuurschommelingen)
- beveiliging tegen faseuitval.

6. Diende de koelinstallatie enkel als airconditioning of ook voor de bewaring van goederen?

De koelinstallatie diende enkel als airconditioning.

7. Is ook de koeltoren uitgevallen in gevolge de stroomonderbreking?

Ook de koeltoren is uitgevallen in gevolge de stroomonderbreking.”

1.3. De zaak werd na deskundigenonderzoek behandeld ter terechtzitting van 15 mei 2007.

2. De eisen in hoger beroep na tussenarrest en deskundigenonderzoek

2.1. Appellante vordert dat de oorspronkelijke eis van Gian Franco Laoretti bij hervorming van het beroepen vonnis ongegrond zou worden verklaard en laatst genoemde zou worden verwezen in alle proceskosten.

2.2. Eerste geïntimeerde G.F. Laoretti verzoekt het hoger beroep van appellante en het incidenteel beroep van de b.v.b.a. Johan Jaspers ongegrond te verklaren.

Hij vordert de toewijzing van zijn incidenteel beroep door appellante, tweede en derde geïntimeerde hoofdelijk en solidair, minstens de een bij gebreke van de andere, te veroordelen tot de betaling aan hem van een som van € 12 396,35, vermeerderd met de vergoedende intresten vanaf 19 juli 1998 en met de gerechtelijke intresten en de kosten.

Hij vraagt tevens voorbehoud m.b.t. de kosten van de vervanging en de herstelling van de tweede hermetische compressor en de schadelijke gevolgen ervan.

2.3. Tweede geïntimeerde b.v.b.a. Johan Jaspers vordert de toewijzing van haar incidenteel beroep door de oorspronkelijke eis van eerste geïntimeerde bij hervorming van het beroepen vonnis ongegrond te verklaren en door de toekenning van haar oorspronkelijke tegeneis met veroordeling van eerste geïntimeerde tot de betaling aan haar van een som van € 4 470,14, vermeerderd met de

gerechtelijke intresten naar rato van 12 % per jaar.

Ondergeschikt, verzoekt tweede geïntimeerde de veroordeling van eerste geïntimeerde tot de betaling van een som van € 1 401,98, vermeerderd met de gerechtelijke intresten op de som van € 3 338,16.

Zij vraagt eerste geïntimeerde te verwijzen in de proceskosten.

2.4. Derde geïntimeerde, ING Insurance n.v., verzoekt het tegen haar ingestelde incidenteel beroep van tweede geïntimeerde ongegrond te verklaren. Met verwijzing van appellante en eerste geïntimeerde in de proceskosten.

3. De beoordeling

De aansprakelijkheid van appellante Interelectra

3.1. Appellante werd in het beroepen vonnis, in solidum met tweede geïntimeerde b.v.b.a. J. Jaspers, aansprakelijk verklaard voor de schade die eerste geïntimeerde Gian Laoretti heeft geleden ten gevolge van de voormelde stroomonderbreking en de daaruit voortkomende bevroering van de warmtewisselaar van de koel- en aircoinstallatie op 19 juli 1998.

De eerste rechter nam aan dat appellante en eerste geïntimeerde contractueel met elkaar verbonden waren door een overeenkomst van stroomlevering waarop art. 5.2 van het reglement voor de aftakking van toepassing is. Er werd aanvaard dat de elektriciteitsverdelers overeenkomstig dit beding aansprakelijk is voor een stroomonderbreking indien de klant het bewijs levert van een fout van de stroomleverancier, van zijn schade en van het oorzakelijk verband daartussen. Volgens de eerste rechter voldoet eerste geïntimeerde aan deze bewijslast. De fout van appellante zou zijn aangetoond door de vaststelling dat niets erop wees dat externe factoren de stroomonderbreking veroorzaakten zodat daaruit werd afgeleid dat de stroomonderbreking enkel nog het gevolg kon zijn van het slecht functioneren van de installaties van appellante wat dan een

tekort aan voorzorg en derhalve een fout van appellante zou reveleren. De eerste rechter achtte tevens het oorzakelijk verband tussen deze fout en de schade van eerste geïntimeerde aan de koel- en aircoinstallatie bewezen, na te hebben vastgesteld dat de stroomonderbreking het bevroren van de warmtewisselaar tot gevolg had waardoor de koelinstallatie stil viel en de herstelling hiervan noodzakelijk werd.

Appellante voert tegen deze beoordeling vooreerst aan dat te haren laste geen bewijs geleverd is van welke fout dan ook.

3.2. De gerechtsdeskundige heeft in zijn verslag van 24 maart 2006 over de kwestie of de (niet-betwiste) stroomuitval op het middenspanningsnet leidde tot het stilvallen van de koelinstallatie in de winkel van eerste geïntimeerde, een duidelijk technisch antwoord verstrekt, te weten dat de transformator op het bedrijfsterrein van eerste geïntimeerde de middenspanning omvormt tot laagspanning, zodat, bij stroomuitval op het middenspanningsnet automatisch ook een stroomuitval op het laagspanningsnet volgt. De koelinstallatie, die gevoed wordt door laagspanning, is ten gevolge van de stroomuitval stilgevallen en beschadigd.

Over deze technische oorzaak van de beschadiging van de koelinstallatie bestaat thans geen betwisting meer, zodat aan te nemen is dat de beschadiging van de koelinstallatie van eerste geïntimeerde zich niet zou hebben voorgedaan, zoals dit thans het geval is geweest, zonder de stroomonderbreking op het middenspanningsnet van appellante.

3.3. Zowel appellante als eerste geïntimeerde poneren dat hun rechtsverband contractueel is.

Weliswaar haalt eerste geïntimeerde aan dat zijn eis tegen appellante steunt op zowel de contractuele als de quasi-delictuele aansprakelijkheid. Hij draagt echter geen feitelijke elementen aan die zouden kunnen doen besluiten tot de samenloop van

contractuele en quasi-delictuele aansprakelijkheid.

De toepasbaarheid op de rechtsrelatie van appellante en eerste geïntimeerde van het 'Reglement voor de aftakking, het ter beschikking stellen en het afnemen van elektriciteit in laagspanning' is niet betwist.

Krachtens art. 5.1. van dit reglement heeft appellante zich verbonden elektrisch vermogen van een nader omschreven gemiddelde spanning ter beschikking te stellen aan haar klanten.

In art. 5.2.A van dit reglement is een exoneratiebeding in het voordeel van appellante opgenomen voor schade veroorzaakt bij variaties in spanning en frequentie van de geleverde elektriciteit en bij storingen die, gegeven de stand van de techniek en wat men redelijkerwijze van de verdeler mag verwachten (zoals micro-onderbrekingen) onvermijdelijk zijn.

In art. 5.2.B beoogt de gevallen te regelen van onderbrekingen van en variaties in spanning en frequenties. Appellante voert krachtens dit beding aan dat het eerste geïntimeerde te dezen behoort te bewijzen dat de schadelijke gevolgen van de stroomonderbreking veroorzaakt werden door haar fout.

3.4. Het feit van de stroomonderbreking op zich volstaat niet om een contractuele fout ten laste van appellante vast te stellen. Haar voormelde verbintenis is een middelen- en geen resultaatverbintenis. Weliswaar is het leveren van elektriciteit een openbare dienst. Het algemeen rechtsbeginsel van de continuïteit van de openbare dienst strekt er alleen toe de bestendigheid van de openbare instellingen en hun werking te verzekeren, doch impliceert niet noodzakelijk dat de dienstverlening waarop de burger aanspraak kan maken, ononderbroken moet zijn, weze het met inachtneming van de beginselen van behoorlijk bestuur.

Het exoneratiebeding in art. 5.2.B, voormeld, is dan ook niet strijdig met het karakter van openbare dienst verbonden aan de elektriciteitscon-

cessie.

Eerste geïntimeerde slaagt er niet in te bewijzen welke fout appellante zou hebben gemaakt, ook niet ten aanzien van de beginselen van behoorlijk bestuur. Dit bewijs wordt ook niet uit het ongerijmde geleverd door te beweren dat niet is aangetoond dat de stroomonderbreking werd veroorzaakt door factoren die vreemd zijn aan appellante. Het gebrek aan bewijs sluit op zich immers niet uit dat externe factoren mogelijk-kerwijze toch de oorzaak waren.

De oorzaak van de stroomonderbreking is dus onbekend gebleven.

Bij gebreke van bewijs van enige contractuele fout van appellante, waardoor de (beweerde) schade van eerste geïntimeerde zou zijn is de aansprakelijkheid van appellante voor het schadegeval niet aangetoond.

Het hoger beroep van appellante is gegrond.

De aansprakelijkheid van tweede geïntimeerde, de b.v.b.a. J. Jaspers

3.5. In eerste aanleg werd tweede geïntimeerde aansprakelijk gehouden voor de schade aan de koel- en aircoinstallatie van eerste geïntimeerde ten gevolge van de stroomuitval in kwestie. Deze beoordeling werd gesteund op de vrijwaringsplicht van de professionele verkoper van een zaak, behept met een verborgen gebrek (art. 1641 e.v. van het Burgerlijk Wetboek). Volgens de eerste rechter was de verkochte zaak (de koel- en aircoinstallatie) niet beveiligd tegen een stroomuitval en vormde dit kenmerk een gebrek dat bestond ten tijde van de verkoop en dat voor de koper verborgen was. Er werd tevens geoordeeld dat de schade aan de warmtewisselaar niet zou ontstaan zijn zonder dit gebrek omdat zonder dit gebrek zelfs bij stroomuitval de warmtewisselaar niet zou bevroren zijn. Tweede geïntimeerde betwist dat het door haar verkochte, geleverde en geïnstalleerde toestel een gebrek vertoonde. Zij vraagt zich af of er door eerste geïntimeerde zelf of door iemand in zijn opdracht geen manipulaties aan de installatie

gebeurd zijn die de bevroering van de warmtewisselaar hebben veroorzaakt. Zij laat gelden dat een eventueel gebrek niet in oorzakelijk verband staat tot de schade omdat het schadegeval zich nooit zou hebben voorgedaan zonder de stroomuitval, waarvoor zij geen enkele aansprakelijkheid draagt.

3.6. Het is niet aangetoond dat tweede geïntimeerde bij de installatie van de airconditioning een fout zou hebben begaan.

De gerechtsdeskundige heeft besloten dat de installatie in kwestie bij gebrek aan een beveiliging bij stroomuitval, zodat alsdan de warmtewisselaar kon bevriezen, een gebrek in zijn ontwerp vertoonde (deskundigenverslag van 19 januari 2001, p. 6, 7 en 10).

Tweede geïntimeerde haalt aan dat de installatie is uitgerust met meerdere beveiligingen. De gerechtsdeskundige heeft dit bevestigd, meer bepaald een dubbele thermostaatbeveiliging (temperatuurschommelingen), en een beveiliging voor faseuitval (deskundigenverslag van 28 maart 2006, p. 5).

Deze vaststelling neemt echter niet weg dat de installatie niet was uitgerust met een beveiliging tegen stroomuitval.

Het ontbreken van deze beveiliging vormde een gebrek van de verkochte zaak. Een stroomuitval is wel een abnormaal voorval maar toch een gebeurtenis waaraan men zich kan verwachten. Het is aldus een voorzienbare gebeurtenis waarmee de installatie tijdens zijn normale gebruiksduur hoogst waarschijnlijk zal geconfronteerd worden. Het is gebleken dat het ontbreken van een beveiliging tegen stroomuitval bij stroomonderbreking leidt tot de interne beschadiging van de installatie waardoor deze niet meer functioneert voor het gebruik waarvoor deze bestemd is. Er bestaat geen twijfel over dat tweede geïntimeerde het gebruik kende waarvoor deze installatie bestemd was. Dit ernstig gebrek bestond bij de verkoop en was

verborgen voor de niet professionele koper, zoals eerste geïntimeerde, in acht genomen zijn redelijke onderzoeksplicht. Het gebrek was daarentegen voor tweede geïntimeerde als specialist niet onnaspeurbaar.

De schade aan de installatie zou zich niet hebben voorgedaan, zoals dit thans het geval is geweest, zonder dit gebrek. De omstandigheid dat dit gebrek haar schadelijke uitwerking slechts heeft veruitwendigd bij stroomuitval, doet niet af aan het oorzakelijk verband tussen het gebrek en de schade aan de installatie.

Als verkoper van de gebrekkige zaak heeft tweede geïntimeerde een vrijwaringsplicht ten aanzien van eerste geïntimeerde als koper.

De schade - incidenteel beroep van Gian Franco Laoretti

3.7. Met betrekking tot haar schade haalt eerste geïntimeerde volgende posten aan:

- herstel van de toestellen: € 6 676,31
- verlies koopwaar: € 5 720,04
- voorbehoud voor schade aan de tweede compressor.

Volgens tweede geïntimeerde bewijst eerste geïntimeerde zijn schade niet, minstens zou dit bewijs slechts geleverd zijn ten belope van de herstelling van de bevroren warmtewisselaar, die zij inmiddels heeft hersteld en waarvoor haar factuur nr. 980220 van 1 oktober 1998 ten belope van een som van € 3 338,16 (134 661,- : 40,3399) werd uitgereikt. Zij meent dat haar factuur moet betaald worden, vermeerderd met de conventionele schadevergoeding en de conventionele rente. Ondergeschikt verzoekt zij de gerechtelijke compensatie van haar tegeneis met de hoofdeis van eerste geïntimeerde.

3.8. Eerste geïntimeerde blijft in gebreke te bewijzen dat hij bij de stroomonderbreking van 19 juli 1998 koopwaar verloren heeft. Ook al is het aannemelijk dat de koeltogen ook ten gevolge van de stroomonderbreking uitgevallen zijn, dan houdt

dit niet noodzakelijk in dat er koopwaar zou verloren gegaan zijn. Enig bewijs daarvan wordt niet geleverd. Overigens is er geen oorzakelijk verband tussen het gebrek van de koelen aircoinstallatie en het uitvallen van de koeltogen.

3.9. Eerste geïntimeerde heeft geen koopvernietiging noch prijsvermindering gevorderd. Hij eist vergoeding tot herstelling van de beschadigde installatie.

Eerste geïntimeerde vordert een vergoeding van tweemaal € 3 338,16 voor het herstel van de toestellen. Er is evenwel geen schade bewezen aan twee toestellen. Tweede geïntimeerde heeft de herstelling uitgevoerd en rekende hiervoor de som aan van € 3 338,16.

Het is op geen enkele wijze aangetoond dat de koel- en aircoinstallatie nog andere schade zou hebben opgelopen dan deze hersteld door tweede geïntimeerde.

Door de herstellingswerken die tweede geïntimeerde evenwel heeft uitgevoerd is de schade aan de koelen aircoinstallatie volledig hersteld en bestaat er geen grond meer om haar nog te veroordelen tot betaling van een schadevergoeding.

Deze toestand (factuur dagtekening van 1 oktober 1998) was reeds bereikt toen eerste geïntimeerde op 3 januari 2000 zijn dagvaarding uitzond.

De tegeneis van tweede geïntimeerde

3.10. Tweede geïntimeerde vordert bij tegeneis de veroordeling van eerste geïntimeerde tot de betaling van haar voormelde factuur nr. 980220 van 1 oktober 1998 ten belope van een som van € 3 338,16 (134 661,- : 40,3399) die voor de herstellingswerken werd uitgereikt. Zij meent dat haar factuur moet betaald worden, vermeerderd met de conventionele schadevergoeding en de conventionele rente. De eerste rechter verklaarde deze tegeneis deels gegrond. De vordering werd afgewezen wat de conventionele schadevergoeding en de conventionele rente betreft.

Eerste geïntimeerde concludeert tot de afwijzing van de tegeneis van tweede geïntimeerde (conclusie eerste geïntimeerde van 17 december 2004, p. 15, nr. 2.6) en heeft aldus zijn incidenteel beroep impliciet doch ondubbelzinnig uitgebreid tot de veroordeling die de eerste rechter te zijne laste uitsprak tot betaling van de factuur van tweede geïntimeerde.

Door deze herstellingswerken uit te voeren is tweede geïntimeerde alleen haar vrijwaringsplicht als verkoper van de gebrekkige installatie nagekomen. Er bestond voor haar geen grond om deze prestatie aan te rekenen aan eerste geïntimeerde. Haar tegeneis is ongegrond en werd in eerste aanleg ten onrechte toegewezen.

Voorbehoud

3.11. Eerste geïntimeerde verzoekt opnieuw voorbehoud van recht m.b.t. haar recht op schadeloosstelling voor beschadiging van de tweede compressor.

Op dit verzoek wordt niet ingegaan vermits blijkt dat het incident (19 juli 1998) thans meer dan negen jaar geleden is en nog steeds geen enkel concreet gegeven aangereikt wordt dat de beweerde schade zou bestaan.

OM DIE REDENEN HET HOF,

Recht doende op tegenspraak;

Gelet op artikel 24 van de Wet van 15 juni 1935;

Verklaart het hoger beroep van appellante toelaatbaar en gegrond.

Verklaart het incidenteel beroep van tweede geïntimeerde toelaatbaar en gegrond.

Verklaart het incidenteel beroep van eerste geïntimeerde enkel gegrond wat de toekenning in eerste aanleg betreft van de tegeneis van tweede geïntimeerde.

Wijzigt het beroepen vonnis.

Verklaart de oorspronkelijke hoofdeis van eerste geïntimeerde Gian Franco Laoretti ongegrond.

Verklaart de oorspronkelijke tegeneis van de b.v.b.a. J. Jaspers ongegrond.

...”

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL – 8 OKTOBER 2007

20^{ste} Kamer

Magistraten: bh. Boon, Kamervoorzitter, Janssens en De Rijck

Advocaten: mrs. Van Meensel loco Van Melkebeke en De Kesel

IVERLEK CVBA T / VANHOOREBEECK J. NV

**Kabelbeschadiging • Kabel nabij
betonnen koker • Verplichting van
de aannemer • Lokalisatieplicht
• Onvoldoende lokalisatie •
Indicatieve waarde van de plannen
• Tegensprekelijke vaststelling
• Overeenkomst BVVO-CETS
(FIGAS)**

**Bris de câble • Câble à proximité
d'une gaine en béton • Obligation
de l'entrepreneur • Obligation
de localisation • Localisation
insuffisante • Valeur indicative des
plans • Constat contradictoire •
Convention UPEA-CETS (FIGAZ)**

Wanneer uit de objectieve gegevens van de minnelijke vaststelling blijkt dat de kabel werd beschadigd bij de beraanleg van een kruispunt, waarbij met een kasseipin in de kabel werd geklopt, kan de aannemer achteraf niet beweren dat de schade werd veroorzaakt tijdens de lokalisatie van de bewuste kabel. Minstens getuigt het zogezegd lokaliseren met een kasseipin van een weinig voorzichtige houding in hoofde van de aannemer. Wanneer de plannen aanwezig zijn en de kabel volgens plan ligt, dient de aannemer zich bewust te zijn van de aanwezigheid van de hoogspanningskabel in de nabijheid van een straatkolk, zodat het perfect mogelijk is de kabel te lokaliseren, vast te stellen dat deze mogelijk is ingewerkt in de straatkolk om vervolgens met een uiterst grote voorzichtigheid te werk te gaan bij het verwijderen van deze straatkolk. Het feit dat de plannen enkel de ligging van de kabel weergeven en geen specificaties weergeven met betrekking tot de ondergrond, zoals het ingebetonneerd zijn van de kabel, kan niet aan de netbeheerder verweten worden. Dergelijke gegevens hangen immers af van allerhande gebeurtenissen die eventueel na de aanleg van de kabels plaatsvonden en waarvan de netbeheerder niet noodzakelijkerwijze op de hoogte diende te zijn. De liggingsplannen hebben een indicatieve waarde en de verplichting tot lokalisatie in hoofde van de aannemer is juist ingegeven door deze mogelijke latere wijzigingen van de ondergrond. Ook het eventueel ontbreken van bescherming ontslaat de aannemer niet van zijn aansprakelijkheid aangezien geen enkele bescherming bestand is tegen het inslaan van een kasseipin.

Lorsqu'il apparaît des éléments objectifs du constat amiable que le câble a été endommagé au moyen d'un marteau-piqueur lors du réaménagement d'un rond-point, l'entrepreneur ne peut ultérieurement prétendre que le dommage a été occasionné lors de la localisation du câble litigieux. La localisation au moyen d'un marteau-piqueur témoigne à tout le moins d'un comportement peu prudent dans le chef de l'entrepreneur. Lorsque les plans sont présents et que le câble est situé conformément au plan, l'entrepreneur doit être conscient de la présence d'un câble haute tension à proximité d'une gaine, de telle sorte qu'il est parfaitement possible de localiser le câble, constater qu'il est probablement incorporé dans la gaine pour ensuite procéder avec la plus grande précaution à l'enlèvement de cette gaine. Le fait que les plans n'indiquent que la position du câble et qu'ils ne fournissent pas d'indications à propos du sous-sol, comme le fait que le câble est incorporé dans le béton, ne peut être reproché au gestionnaire de réseau. Ces données dépendent en effet de divers événements qui se sont éventuellement déroulés après la pose des câbles et dont le gestionnaire de réseau n'est pas nécessairement au courant. Les plans de situation ont une valeur indicative et l'obligation de localisation dans le chef de l'entrepreneur est prévue en raison des modifications ultérieures éventuelles du sous-sol. De même, l'absence éventuelle de protection, n'exonère pas l'entrepreneur de sa responsabilité, étant donné qu'aucune protection ne résiste à un marteau-piqueur.

Het argument van de aannemer dat de schadebegroting niet tegensprekelijk werd begroot aangezien deze enkel steunt op een begroting in het kader van de BVVO-CETS overeenkomst, kan evenmin weerhouden worden. Deze overeenkomst is immers het resultaat van een grondig onderzoek en discussie tussen verzekeringsmaatschappijen en elektriciteitsbedrijven en biedt bijgevolg de nodige waarborgen van onpartijdigheid en deskundigheid.

L'argument de l'entrepreneur comme quoi l'évaluation du dommage n'a pas été faite contra-dictoirement, étant donné qu'elle repose uniquement sur l'évaluation dans le cadre de la convention UPEA-CETS, ne peut également être retenu. Cette convention est en effet le résultat d'une étude approfondie et d'une discussion entre compagnies d'assurance et entreprises d'électricité et présente dès lors les garanties nécessaires d'impartialité et de compétence.

“... ”

I. DE PROCEDURE

1. - In deze zaak oordeelt het hof over het hoger beroep dat ingesteld is tegen een vonnis, gewezen na tegenspraak door de rechtbank van koophandel te Brussel, op 6 juni 2005 (A.R.01339/04).

2. - Overeenkomstig artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken wordt voor de rechtspleging de Nederlandse taal gebruikt.

3.- De zaak wordt behandeld en be-recht na tegenspraak.

4. - De partijen verklaren ter zitting van 26 september 2007 dat het be-streden vonnis niet werd betekend. Er ligt ook geen akte van betekening voor.

De NV VANHOOREBEECK heeft hoger beroep ingesteld met ver-zoekschrift neergelegd ter griffie op 23 september 2005.

Het hoger beroep is ontvankelijk, want tijdig en regelmatig naar vorm ingesteld.

II. DE FEITEN

De NV VANHOOREBEECK voerde op 5 augustus 2002 grondwerken uit te Sint-Pieters-Leeuw, ter hoogte van de hoek Postweg-Vlezenbeekstraat en beschadigde hierbij een ondergrondse elektrische hoogspanningskabel, eigendom van Iverlek.

Iverlek verstuurde op 16 september 2002 voor de herstelling van de schade een debetnota aan de NV VANHOOREBEECK ten bedrage van 2 438,14 euro.

De NV VANHOOREBEECK betwist haar aansprakelijkheid en stelt niet gehouden te zijn tot betaling van deze debetnota.

III. DE VORDERINGEN EN DE BESTREDEN BESLISSING

a. Eerste aanleg

5. - Op 28 januari 2004 stelde de CVBA IVERLEK een inleidende vordering in tegen de NV VANHOOREBEECK ertoe strekkende deze laatste te horen veroordelen tot betaling van de som van 2 438,14 euro, vermeerderd met de vergoedende intresten sedert 5 augustus 2002 en met de gerechtelijke intresten evenals tot de kosten van het geding.

De NV VANHOOREBEECK besloot tot de ongegrondheid van deze vordering.

Bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad van 6 juni 2005 van de 20ste kamer van de rechtbank van koophandel te Brussel werd de vordering ontvankelijk en gegrond verklaard en werd de NV VANHOOREBEECK veroordeeld tot betaling aan de CVBA IVERLEK van de som van 2 438,14 euro, meer de vergoedende intresten vanaf 5 augustus 2002 tot dagvaarding en hierna de gerechtelijke intresten en de kosten.

b. Hoger beroep

6. - De NV VANHOOREBEECK stelt hoger beroep in ten einde, de oorspronkelijke vordering van de CVBA IVERLEK ontvankelijk doch ongegrond te horen verklaren en de CVBA IVERLEK te veroordelen tot de kosten van beide aanleggen.

De CVBA IVERLEK besluit tot de on-

gegrondheid van het hoger beroep en vraagt de bevestiging van het bestreden vonnis.

IV. DE GRONDEN VAN DE BESLISSING EN HET ANTWOORD OP DE MIDDELEN VAN DE PARTIJEN

7.- Uit de door partijen op 5 augustus 2002 ondertekende minnelijke vaststelling van ongeval blijkt dat 'bij de heraanleg van het kruispunt er met een kasseipin in een hoogspanningskabel is geklopt' met als gevolg de perforatie van de kabel en een stroomonderbreking van ± 1 uur.

Er wordt tevens melding gemaakt van het feit dat de liggingsplannen aanwezig waren op de werf op het ogenblik van het schadegeval.

Onder de hoofding 'Eventuele bemerkingen' staat vermeld dat de kabel ingebetonneerd zat in de fundering van de bestaande afvoerbuis van de straatkolk.

8. - IVERLEK steunt haar vordering op artikel 1382 e.v. van het Burgerlijk Wetboek en dient dan ook in hoofde van de NV VANHOOREBEECK een fout aan te tonen.

Iverlek verwijt de NV VANHOOREBEECK een inbreuk op artikel 260 bis par. 1 van het Algemeen reglement voor de Arbeidsbescherming zoals gewijzigd door artikel 2 van het K.B. van 5 augustus 1974 en artikel 192 van het K.B. van 10 maart 1981.

Deze artikelen leggen volgende duidelijke verplichtingen op aan de aannemer die grond-, bestratings-, of ander werk uitvoert :

- de verplichte raadpleging van de eigenaar van de kabels en opvra-

ging van de plannen;

- de verplichte lokalisatie van de exacte ligging van de kabels door middel van grondpeilingen alvorens de werken aan te vatten.

9. - IVERLEK betwist niet dat de NV VANHOOREBEECK de liggingsplannen heeft opgevraagd, en dat deze plannen aanwezig waren op de werf.

IVERLEK stelt echter dat de NV VANHOOREBEECK tekort geschoten is aan haar lokalisatieplicht van de bewuste kabel, door de werken aan te vatten zonder ter plaatse de exacte ligging te lokaliseren door middel van grondpeilingen.

10. - De NV VANHOOREBEECK laat gelden dat de hoogspanningskabel evenwel werd geraakt bij het bepalen van de exacte ligging van de betrokken kabel wanneer de straatkolk diende losgemaakt te worden, waarbij voornoemde kabel in de fundering van de straatkolk ingebetonned was. Zij houdt voor dat de schade zich juist heeft voorgedaan bij het uitvoeren van de lokalisatie van de kabel.

10.1. Deze bewering strookt echter niet met de objectieve gegevens van de minnelijke vaststelling waarbij zeer duidelijk wordt vermeld dat de hoogspanningskabel werd beschadigd bij de heraanleg van het kruispunt, waarbij er met een kasseipin in de kabel is geklopt. Er wordt nergens melding gemaakt dat dit tijdens de lokalisatie van de bewuste kabel zou zijn gebeurd.

Minstens dient gesteld dat het van een weinig voorzichtig gedrag getuigt om kabels te lokaliseren door met een kasseipin in de grond te kloppen.

Uit de gegevens van het dossier blijkt afdoende dat de NV VANHOOREBEECK niet voldaan heeft aan de op haar rustende verplichting om de desbetreffende kabel te lokaliseren door middel van voorafgaandelijke peilingen.

10.2. De NV VANHOOREBEECK zal verder staande houden dat er geen sonderingen mogelijk waren onder

de straatkolk en zij niet geacht kon zijn te vermoeden dat een hoogspanningskabel in de betonfundering van de straatkolk verwerkt was.

Nochtans diende de NV VANHOOREBEECK zich bewust te zijn van de aanwezigheid van een hoogspanningskabel in de nabijheid van de straatkolk, gezien zij de plannen hieromtrent in haar bezit had en deze plannen diende te raadplegen alvorens werken uit te voeren. Bijgevolg was het perfect mogelijk om deze kabel te lokaliseren in de nabijheid van de straatkolk om vervolgens vast te stellen dat deze kabel vlak onder deze straatkolk lag, zodat er met een uiterst grote voorzichtigheid diende gewerkt te worden bij het verwijderen van deze laatste.

10.3. De NV VANHOOREBEECK verwijt IVERLEK vervolgens dat de liggingsplannen geen melding maakten van het ingebetonned zijn van de kabel.

De liggingsplannen worden door geen van beide partijen meedege-deeld.

IVERLEK kan echter niet ten kwade worden geduid dat haar liggingsplannen, welke enkel de ligging van haar kabels aangeeft, geen melding maken van bepaalde specificaties betreffende de ondergrond waarin deze kabels zouden liggen. Deze gegevens hangen immers af van allerhande gebeurtenissen welke na de ligging van de kabels eventueel plaatsvonden en waarvan IVERLEK niet noodzakelijkerwijze op de hoogte dient te zijn.

De liggingsplannen hebben bovendien slechts een indicatieve waarde, teneinde de aannemers in kennis te stellen van de aanwezigheid van ondergrondse kabels. De verplichting tot lokalisatie in hoofde van de aannemer is juist ingegeven door deze mogelijke latere wijzigingen van de ondergrond na het leggen van de kabels.

In casu stelt IVERLEK dat de bewuste kabel op het plan was aangegeven op de plaats van het schadegeval, hetgeen door de NV VANHOOREBEECK in besluiten niet wordt te-

gengesproken. In casu wordt geen enkele afwijking van het tracé van de kabel aangehaald.

10.4. De NV VANHOOREBEECK kan zich tevens niet steunen op een onvoldoende bescherming van de kabel, door het niet voorzien door IVERLEK van een afdekking uit duurzaam en stevig materiaal, bestemd om hem bij grondwerken tegen aanraking door werktuigen te vrijwaren.

In casu werd de kabel immers beschadigd door het kloppen met een kasseipin, welke meer dan waarschijnlijk tot doel had het beton rond de straatkolk te verbrokkelen, zodat in die omstandigheden elke bescherming van de kabel tevens nutteloos zou zijn geweest.

Bovendien ontslaat onvoldoende bescherming van de kabel de aannemer niet van zijn lokalisatieverplichting.

10.5. Ook de bewering dat de NV WEGEBO aansprakelijk zou zijn voor de betonnering van de bewuste kabel wordt geenszins aangetoond en blijft een loutere bewering van de NV VANHOOREBEECK. Bovendien doet dit argument niet ter zake.

11. IVERLEK toont in casu dan ook voldoende naar recht aan dat de NV VANHOOREBEECK tekortgeschoten is aan de op haar rustende zorgvuldigheidsplicht en niet voldaan heeft aan haar wettelijke verplichting inzake voorafgaandelijke lokalisatie van de kabel, waardoor zij aldus op een zeer onzorgvuldige wijze tewerk is gegaan bij het verwijderen van de straatkolk.

Deze fout staat duidelijk in oorzake-lijk verband met de door IVERLEK geleden schade.

12. De NV VANHOOREBEECK is vervolgens ten onrechte van oordeel dat IVERLEK haar concrete schade niet begroot op een tegensprekelijke wijze, nu zij zich enkel steunt op de schadebegroting in het kader van de BVVO overeenkomst en zich niet de moeite heeft getroost om een tegensprekelijke expertise op te starten.

Nochtans werd de NV VANHOOREBEECK per aangetekende brief van

13 augustus 2002, uitgaande van IVERLEK, uitgenodigd om binnen de acht dagen de schade en de uitvoering van de herstelling tegensprekelijk te komen vaststellen.

De NV VANHOOREBEECK heeft aan deze brief geen persoonlijk gevolg gegeven, doch heeft blijkbaar haar verzekeringsmaatschappij, De Federale Verzekeringen, hieromtrent in kennis gesteld, welke in het kader van de BVVO overeenkomst overging tot vaststelling van de schade op 2 438,14 euro.

De BVVO overeenkomst werd met

ingang op 1 januari 1986 afgesloten tussen enerzijds de aangesloten elektriciteitsondernemingen en anderzijds de aangesloten verzekeraars, vertegenwoordigd door de Beroepsvereniging van de in België Werkzame Belgische en Buitenlandse Verzekeringsondernemingen.

Gezien deze overeenkomst het resultaat is van een grondig onderzoek en discussie tussen verzekeringsmaatschappijen en elektriciteitsbedrijven biedt zij tevens de nodige waarborgen van onpartijdigheid en deskundigheid.

Het hof aanvaardt dan ook de schadebegroting ten bedrage van 2 438,14 euro.

13. Het hoger beroep is ongegrond.

Het beschikkend gedeelte

Om de bovenstaande motieven komt **HET HOF**,

na tegenspraak, tot de volgende beslissing:

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk, doch ongegrond;

...”

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL – 9 OKTOBER 2007

1^{ste} Kamer

Magistraat: dbr. De Vis

Advocaten: mrs. Theunis en De Maeyer loco Verreist

VLAAMS GEWEST T / IMEA OPDRACHTHOUDENDE VERENIGING

**Verplaatsing van installaties •
Tenlasteneming van de kosten
• Wet van 10 maart 1925 •
Interceptietheorie • Bewijslast**

**Déplacement d'installations •
Prise en charge des frais • Loi
du 10 mars 1925 • Théorie de
l'interception • Charge de la
preuve**

Met toepassing van de interceptietheorie wordt aanvaard dat op de plaats waar een weg wordt gekruist door een grotere weg, deze door het feit zelf van zijn nieuwe bestemming, op die kruising zijn oorspronkelijke aard verliest en integrerend deel uitmaakt van de grotere weg. Op basis van art. 13 van de Wet van 10 maart 1925 mag de overheid, eigenaar van de grotere weg, verplaatsing bevelen van de elektriciteitsleidingen die hierin zijn gelegen en kan zij de kosten ten laste leggen van de eigenaar van de leidingen wanneer deze verplaatsing gebeurt in het belang van de wegenis. Zij moet daartoe evenwel het bewijs leveren van hetgeen zij vordert, met name van het feit dat het domein waarin de leiding gelegen was inderdaad werd geïntercepteerd en opgenomen in de grotere weg. Wanneer evenwel blijkt dat deze eigendom nog steeds een gemeenteweg zou betreffen, faalt zij naar recht en kan de tenlasteneming van de kosten door de distributienetbeheerder niet worden aanvaard.

En application de la théorie de l'incorporation il est admis qu'à l'endroit où une voie croise une voie principale, celle-là perd son caractère original en raison de son affectation et s'incorpore à la voie principale pour en faire partie intégrante. Sur base de l'article 13 de la Loi du 10 mars 1925, les pouvoirs publics, propriétaires de la voirie principale, peuvent exiger le déplacement des installations électriques qui s'y rapportent et mettre les frais à charge du propriétaire des conduites, lorsque ce déplacement est exigé dans l'intérêt de la voirie. Ils doivent cependant prouver ce qu'ils exigent, à savoir le fait que le domaine dans lequel la conduite était située a été incorporé à la voirie principale. Lorsqu'il apparaît que ce domaine constitue toujours une voirie communale, cette preuve n'est pas rapportée, et la prise en charge des frais par le gestionnaire de réseau ne peut être acceptée.

“... ”

De relevante feiten

Het Ministerie van Openbare Werken, Bestuur der Wegen, Directie der Provincie Antwerpen (hierna Bestuur der Wegen Provincie Antwerpen), heeft bij brief van 3 februari 1978 de NV EMAG verzocht om, op een toegestuurd uitvoeringsplan met betrekking tot de aanbesteding op de rijksweg 242 te Wilrijk van het vak verkeerswisselaar E10 tot rijksweg 177, de leidingen aan te duiden en om eventuele wijzigingsvoorstellen met bijhorende kostenraming over te maken.

De NV EMAG heeft de liggingsplannen van de ondergrondse leidingen overgemaakt bij brief van 12 mei 1978.

Het Bestuur der Wegen Provincie Antwerpen maakte op 26 mei 1978 een brief met dezelfde strekking als de brief van 3 februari 1978 over aan de NV EMAG, met dien verstande dat daarin ook het volgende verzoek voorkomt: ‘In verband met de financiële regeling verzoek ik U mij mede te delen of de leidingen gelegen zijn op staats-, provincie-, gemeentelijke of privé-domein’.

Bij brief van 23 november 1978 maakte de NV EMAG een kostenraming over, gepaard met enkele randvoorwaarden, en vermeldt daarbij: ‘Aangezien de te verplaatsen kabels gelegen zijn in privé domein en langsheen gemeentewegenis, menen wij dat de kosten aan de aanpassingen van het net, gesteund op artikel 13 van de wet van 10/3/25 volledig door u dienen vergoed’.

Het Bestuur der Wegen Provincie Antwerpen maakte bij brief van 27 november 1978 enkele technische opmerkingen over. Bij brief van 19 januari 1979 werd bevel gegeven tot verplaatsing van aangeduide leidin-

gen, met de toevoeging: 'Aangaande het dragen der onkosten deelt de Juridische Dienst mij mee dat vermits het hier gaat om leidingen gelegen in door een rijksweg geïntercepteerde gemeentewegen (Vredelaan, Heistraat) en op door de Staat onteigend privaat domein, de kosten ten laste van de vergunningshouder vallen (advies dd. 21.12.65 van de Raad van State, kenmerk A.13.857/III-390, 2de en 3de vraag). Vermits er reeds eerder ambtshalve maatregelen om reden van weigering leidingen te verplaatsen tegen de N.V. EMAG werden toegepast, komt zij niet meer in aanmerking voor subsidies. Gelieve uitdrukkelijk te noteren dat deze verplaatsing door de Staat wordt opgelegd.'

De N.V. EMAG repliceerde bij brief van 2 februari 1979: 'U gelieve te noteren dat wij niet kunnen akkoord gaan met uw visie in verband met de vergoeding der kosten voor de uitvoering van de verplaatsingswerken. In de gegeven omstandigheden zijn wij dan ook niet bereid de door u opgelegde werken uit te voeren.'

Bij brief van 3 april 1979 geeft het Bestuur der Wegen Provincie Antwerpen aan de N.V. EMAG 'ambtshalve de opdracht tot verplaatsing van uw leidingen', met vermelding van een aantal randvoorwaarden, die hierop neerkomen dat het Bestuur der Wegen Provincie Antwerpen de verplaatsingskosten 'voorlopig' ten laste neemt en deze beslissing 'in geen geval als een afstand van welk recht dan ook te beschouwen valt', met de toevoeging dat 'het Bestuur zijn recht vrijwaart om de verplaatsingskosten integraal te verhalen op de betrokken vergunninghouder'.

Na briefwisseling tussen partijen werden de werken uitgevoerd en op 7 februari 1980 gefactureerd aan het Bestuur der Wegen Provincie Antwerpen. Op 27 februari 1980 vraagt het Bestuur der Wegen intern (aan de hoofdingenieur-directeur van Bruggen en Wegen, bestuur van Elektriciteit en Electromechanica) advies aangaande 'de conformiteit van deze factuur met de bepalingen van mijn

schrijven aan N.V. EMAG dd. 29/5/79'.

Op 2 december 1980 werd door het Wegenfonds een vereffeningsbordrel nr. 1044 overgemaakt aan de Directie Comptabiliteit voor een bedrag van 4 397 372 BEF.

Op 23 oktober 1981 schrijft het Ministerie van Openbare Werken, Algemene Technische Diensten, Juridische Diensten voor de Aannemingsopdrachten aan het Bestuur der Wegen Provincie Antwerpen dat er een vergadering is doorgegaan 'omtrent de feitelijke ligging van de bovenvermelde leidingen en de resp. domeinen waarin zij zich bevonden weer te geven'. In dezelfde brief wordt de opinie weergegeven van ingenieur De Groof. Volgens hem 'zouden: - de verplaatsingen in de Vredelaan tussen de Overwinningstraat en de Boomse steenweg (RW. 177) gebeurd zijn op privaat gemeentelijk domein dat zonder onteigening door de nieuwe rijksweg werd ingenomen (leidingen lagen in de berm naast de oude spoorwegzate); - de verplaatsingen in de Vredelaan aan de andere kant van de Boomse steenweg uitgevoerd zijn in afwachting van het doortrekken van de RW 242; deze werken zouden hebben plaats gevonden in gemeentewegen dat alsdusdanig behouden bleef. De hieraan verbonden verplaatsingskosten zouden zodoende ten laste vallen van het Wegenfonds.'

Uit een interne brief van 9 november 1981 blijkt dat het Bestuur der Wegen Provincie Antwerpen om 'advies verzocht inzake de kostenverdeling' na medegedeeld te hebben: 'Het onderzoek naar het terugvorderbare gedeelte van die verplaatsingen heeft ertoe geleid te besluiten dat enkel de werken, uitgevoerd op gebied van RW. 177 ten laste van de vergunninghouder zouden zijn'.

In een verklarende nota van 19 maart 1998 verduidelijkt de NV EMAG haar betwisting dat het 'om een geval van interceptie van gemeentelijk domein door de Staat' gaat, en voegt eraan toe: 'onteigening of overdracht van domein is nooit gebeurd en is nog niet gebeurd aangezien het betwiste

terrein nog steeds geme(e)ntegrond is. Bewijs is dat er een gemeenteweg ligt, namelijk de Gaston Fabrelaan.' Uit bijgevoegde foto's leidt zij af 'dat de Vredelaan, nu Gaston Fabrelaan een gemeenteweg is gebleven.'

Op 11 oktober 1993 stelde de raadsman van het VLAAMSE GEWEST de NV EMAG in gebreke om 4 397 273 BEF terug te betalen, 'onder voorbehoud van eventuele aanpassingen of juiste bepaling', en te vermeerderen met de intresten. Op 13 december 1993 werd een herinneringsbrief gestuurd.

De rechtspleging

Het VLAAMSE GEWEST dagvaardde op 10 maart 1994 de NV EVAG, voorheen de NV EMAG, voor de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, en vorderde betaling van 4 397 273 BEF meer 'verwijlintresten aan de wettelijke rentevoet van 8 % vanaf 02.12.1980', en meer de gerechtskosten, in een uitvoerbaar bij voorraad te verklaren vonnis 'zonder zekerheidsstelling en met uitsluiting van elk vermogen tot kantonnement'.

Bij vonnis van 22 april 1998 besliste de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, samengevat:

1. De vordering is niet verjaard.
- De vordering van het VLAAMSE GEWEST is niet verjaard op grond van artikel 26 van de wet van 10 maart 1925; de korte verjaringstermijn die daarin is opgenomen is niet van toepassing.
- De niet-uitvoering van de wijzigingswerken aan de elektriciteitsleidingen is geen misdrijf; artikel 26 van de Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering is niet van toepassing; er is geen reden om de prejudiciële vragen, die de NV EVAG voorstelde, aan het Arbitragehof voor te leggen.
- Artikel 100 van het koninklijk besluit van 17 juli 1991 houdende coördinatie van de wetten op de Rijkscomptabiliteit is niet van toepassing.

2. Ten gronde.

- Met betrekking tot de interceptie van de gemeenteweg door een staatsweg: 'Overwegende dat, in de mate dat door wegeniswerken van openbaar nut het noodzakelijk is dat gemeentewegen geheel of gedeeltelijk worden ingelijfd bij of opgeslorpt door de rijkswegen, de Belgische Staat meester wordt van de aanwending en het beheer van het ingelijfde gedeelte van het gemeentelijk domein; dat ingeval van interceptie van een gemeenteweg door een rijksweg de aanpassing van de in die gemeenteweg gelegen leidingen moeten gebeuren op kosten van de onderneming die de leidingen beheert; dat deze inlijving van het bedoelde gedeelte van de gemeenteweg in de rijksweg geschiedt reeds vanaf het ogenblik dat het gedeelte zijn nieuwe bestemming krijgt, en niet vanaf het ogenblik dat de rijksweg voor het verkeer wordt opengesteld: dat de Staat aldus de verplaatsing van de leidingen mag vorderen alvorens de nieuwe weg voor het verkeer wordt opengesteld (Cass. 10.10.79, R.W. 80-81; Kol. 1466 + noot).'
- 'Overwegende dat spijts de bijkomende stukken m.b.t. de feitelijke plaats van de litigieuze leidingen, (het VLAAMSE GEWEST) niet bewijst in welk domein deze leidingen lagen of liggen; dat m.a.w. (het VLAAMSE GEWEST) niet aantoonst dat de verplaatsing van de leidingen in casu enkel rijkswegen of geïntercepteerde gemeentewegen of privaat domein van de Staat betrof; dat, nu (het VLAAMSE GEWEST) niet bewijst, noch aanbiedt te bewijzen, om welke verplaatsingen van leidingen in welk domein het gaat, (het VLAAMSE GEWEST) de gegrondheid van haar vordering niet bewijst'.
- Het 'criterium van de voorzienbaarheid' op basis waarvan betwist werd dat tot betaling moest worden overgegaan, 'is in strijd met de voorrang van de openbare

dienst die i.v.m. een openbare weg moet worden nagestreefd (Cass. 10.10.79, R.W. 80-81, Kol. 1473 sub 9)'.
 - De bewering dat de NV EVAG, als intercommunale, geen 'onderneming' is in de zin van artikel 13 van de wet van 13 maart 1925 wordt 'niet aannemelijk' gemaakt en met name, niet dat de term 'onderneming' enkel particulieren zou betreffen met uitsluiting van de NV EVAG; de wet maakt dit onderscheid niet.

Het VLAAMSE GEWEST stelde hoger beroep in tegen voormeld vonnis bij verzoekschrift dat werd neergelegd ter griffie van het hof van beroep te Antwerpen op 11 september 1998. Daarin kwamen, samengevat, volgende middelen voor:

- Uit geen enkel stuk blijkt dat de hoegrootheid van de vordering ooit betwist werd.
- Het ging in dit geval om een geïntercepteerde gemeenteweg. De gemeenteweg, vroeger Vredelaan, thans Gaston Fabrelaan te Wilrijk werd geïntercepteerd door de rijksweg, thans gewestweg.

In hetzelfde verzoekschrift werd de kapitalisatie van de intresten gevorderd, met verwijzing naar artikel 1154 van het Burgerlijk Wetboek.

De NV EVAG stelde incidenteel beroep in en vorderde de vordering van het VLAAMSE GEWEST onontvankelijk te verklaren wegens verjaring.

Het hof van beroep te Antwerpen verklaarde, bij arrest van 6 februari 2001, het hoger beroep ontvankelijk doch ongegrond en het incidenteel beroep ontvankelijk en gegrond. Het overwoog, samengevat, dat bij de dagvaarding op 10 maart 1994 meer dan één jaar verstreken was sedert het proces-verbaal dat de overtreding van (de NV EMAG) vaststelde en dat de burgerlijke vordering van (het VLAAMSE GEWEST) krachtens artikel 26 van de wet van 10 maart 1925 op de Elektriciteitsvoorziening verjaard is.

Op voorziening van het VLAAMSE GEWEST vernietigde het Hof van Cassatie voormeld arrest op 27 mei 2002, met verwijzing naar het hof van beroep te Brussel, onder meer overwegend dat het arrest artikelen 13 en 26 van de wet van 10 maart 1925 schond door de vordering van het VLAAMSE GEWEST op grond van artikel 13 tot terugbetaling van voorgeschoten kosten voor werken tot wijziging van de schikkingen of het plan van een inrichting, die ten laste waren van de NV EVAG als 'onderneming die de geleiding heeft aangelegd', (met toepassing van de artikelen 13, derde lid, 24 en 26 van dezelfde wet) als een op een misdrijf gestoelde burgerlijke rechtsvordering beschouwt, die op grond van artikel 26 verjaard is.

De zaak werd voor het hof van beroep te Brussel aanhangig gemaakt bij dagvaarding ten verzoeken van het VLAAMSE GEWEST, op 11 maart 2003.

Beoordeling

Met instemming van de partijen behandelt het hof enkel de relevante middelen en het relevante verweer die blijken uit de syntheseconclusie na cassatie voor het VLAAMSE GEWEST, neergelegd ter griffie van het hof op 26 januari 2007, en de vierde en tevens syntheseconclusie na cassatie voor de CV IMEA, voorheen EMAG, neergelegd ter griffie op 23 februari 2007.

Tot de essentie van het geschil tussen de partijen behoort de feitelijke ligging van de leidingen die verplaatst werden

Volgens het VLAAMSE GEWEST lagen deze leidingen in een gemeenteweg – vroeger de Vredelaan, thans de Gaston Fabrelaan te Wilrijk – die geïntercepteerd werd door de rijksweg, thans gewest. Het verwijst daartoe naar een opinie van een ambtenaar van haar rechtsvoorganger – ingenieur DE GROOF -: de verplaatsingen in de Vredelaan tussen de Overwiningsstraat en de Boomsesteenweg (Rijksweg 177) zouden gebeurd zijn op privaat gemeentelijk domein dat

zonder onteigening door de nieuwe rijksweg werd ingenomen; de leidingen lagen in de berm naast de oude spoorweg ZADE.

De CV IMEA betwist deze bewering van het VLAAMSE GEWEST en merkt op dat het gaat om een stellingname in de voorwaardelijke wijs, ingenomen door een ambtenaar van het ministerie van openbare werken, wat zij een 'puur subjectieve beoordeling' noemt 'die niet door bewijskrachtige elementen wordt gestaafd'. Zij verwijst ook naar haar eigen 'verklarende nota' met foto's en een plan, waaruit blijkt dat de Vredelaan, thans Gaston Fabrelaan, een gemeenteweg was en nog steeds is en dat het degelijk onder deze weg is dat de litigieuze elektriciteitsinstallaties zich bevonden en zich nog steeds bevonden.

Hett VLAAMSE GEWEST draagt de bewijslast. Noch op basis van de voorwaardelijke verklaring van ingenieur DE GROOF, noch op basis van de bijgebrachte plannen is bewezen dat de leidingen gelegen waren in een gemeenteweg die door een rijksweg is geïntercepteerd.

Nu niet bewezen is dat de leidingen zich bevonden in een gemeenteweg die door een rijksweg is geïntercepteerd, is de grondslag van de vordering van het VLAAMSE GEWEST - dit is artikel 13 van de wet van 10 maart 1925 - niet voorhanden. De vordering van het VLAAMSE GEWEST, zoals gesteld, is ongegrond.

Het hof bevestigt alle vaststellingen, overwegingen en beslissingen van de eerste rechter. Het hoger beroep

van het VLAAMSE GEWEST is ontvankelijk doch ongegrond. Het hoger beroep van CV IMEA is eveneens ontvankelijk doch ongegrond. Het VLAAMSE GEWEST dient alle gerechtskosten te betalen.

**OM DEZE REDENEN,
HET HOF,**

Rechtdoende op tegenspraak:

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Verklaart het hoger beroep in het incidenteel beroep ontvankelijk, doch ongegrond.

..."

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN - 9 OKTOBER 2007

8^{ste} Kanton

Magistraat: dbr. De Roeck
Advocaten: mrs. Magerman en Van Hoey

IGAO CV T / ALPAS NV

**Planaanvraag • Oude plannen •
Verplichting van de aannemer •
Lokalisatieplicht • Mechanische
werktuigen (gebruik)**

**Demande des plans • Plans anciens
• Obligation de l'entrepreneur •
Obligation de localisation • Engins
mécaniques (emploi)**

Wanneer er een jaar verstreken is tussen de planaanvraag en de effectieve uitvoering van de werken, is het de verantwoordelijkheid van de aannemer om contact op te nemen met de distributienetbeheerder teneinde na te gaan of de door hem verkregen plannen nog steeds actueel zijn. Uit het feit dat de aannemer dit heeft nagelaten, de verplichting had om voor de aanvang van de werken de leidingen te lokaliseren en tot slot met een mechanisch werktuig heeft gewerkt in strijd met het KB van 10 maart kan met voldoende zekerheid de verantwoordelijkheid van de aannemer voor de toegebrachte beschadiging worden afgeleid.

Lorsque un an s'est écoulé entre la demande des plans et l'exécution effective des travaux, il est de la responsabilité de l'entrepreneur de se mettre en rapport avec le gestionnaire de réseau afin d'examiner si les plans communiqués sont toujours d'actualité. Du fait que l'entrepreneur a négligé cela, qu'il avait l'obligation de localiser les conduites avant d'entamer les travaux et enfin qu'il a travaillé avec un engin mécanique en dépit de l'A.R. du 10 mars 1981, la responsabilité de l'entrepreneur pour le dommage causé peut être déduite avec suffisamment de certitude.

“...

Gelet op de dagvaarding van gerechtsdeurwaarder Paul DE BELDER te BEVEREN-WAAS dd. 17 oktober 2006.

Met inachtneming van de beschikkingen van de wet van 15 juni 1935 en de aanvullende wetten op het gebruik der talen in gerechtszaken.

Gelet op de voorgaande procedurestukken, o.m.:

- dd. 26 februari 2007 beschikking dagbepaling artikel 747 par. 2 al. 5 van het Ger.W.

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten.

Wanneer een aannemer graafwerken uitvoert kan hij de nodige plannen van de ondergrond bekomen bij de intercommunales zoals in de wetgeving voorzien.

Het staat vast dat deze plannen werden aangevraagd en medegegeeld doch pas één jaar later werden de werkzaamheden uitgevoerd.

Aan de actualiteitswaarde van de planning kan dan ook ten eerste worden getwijfeld en vanzelfsprekend is het de verantwoordelijkheid van de aannemer om eventueel, nadat hij de plannen had gekregen in juni 2002, contact op te nemen met de diensten van eisende partij om minstens navraag te doen of de plannen welke een jaar geleden werden opgestuurd, nog voldoende actueel waren.

Dit heeft de aannemer blijkbaar over het hoofd gezien.

Daarnaast is het inderdaad de regel dat een aannemer verplicht is de leidingen te lokaliseren voor de aanvang van de werken en deze localisatie, zelfs als kost die heel wat tijd,

voorkomt verder onheil.

Tenslotte werd gewerkt met een mechanisch graafwerktuig hetgeen verboden is volgens het KB van 10 maart 1981.

Uit al deze elementen mag de verantwoordelijkheid van verwerende partij met voldoende zekerheid worden afgeleid.

OM DEZE REDENEN,

Rechtdoende op tegenspraak.

Verklaren de vordering toelaatbaar en in de hierna volgende mate gegrond.

...”

NOOT: Zie wijzigingen in dit verband in het rechtsleerartikel op p. 1817 van dit nummer

NOTE: Voir modifications dans ce contexte dans l'article de doctrine p. 1817 de ce numéro.

VREDEGERECHT SINT-TRUIDEN - 9 OKTOBER 2007

Magistraat: dbr. Nollet

Advocaten: mrs. Knaeps en Franssen

INTERELECTRA CVBA T / BETONAC NV

Lokalisatieplicht • Verplaatsing van installaties • Planaanvraag • Coördinatieverslag

Obligation de localisation • Déplacement des installations • Demande des plans • Rapport de coordination

De vermelding in een coördinatieverslag 'dat alle nutsleidingen zullen vervangen worden' laat hoegenaamd niet toe aan te nemen dat alle nutsleidingen zonder meer als reeds buiten dienst gesteld konden worden aanzien. Die vermelding impliceert evenmin dat de aannemer ontslagen zou zijn van zijn informatieplicht over de aanwezigheid van nutsleidingen. Werken uitvoeren zonder enige peiling, navraag of bijzondere voorzichtigheid en dit op plaatsen waar leidingen te verwachten zijn, maakt een fout uit. Aangezien de kabel in gebruik was, is de herstelling en de begroting aanvaardbaar.

La mention dans un rapport de coordination que toutes les conduites d'utilité publique seront remplacées ne permet pas d'affirmer que ces conduites sont, sans autre forme, déjà mises hors service. Cette mention n'implique pas que l'entrepreneur est délivré de son obligation de s'informer quant à la présence de conduites d'utilité publique. Effectuer des travaux sans sondage, demande ou précaution particulière et ceci particulièrement aux endroits où l'on peut s'attendre à trouver des canalisations, constitue une faute. Étant donné que le câble était utilisé, la réfection et le budget sont acceptables.

“..

Gelet op de inleidende dagvaarding van het ambt van gerechtsdeurwaarder B. HEINES te Hasselt van 02.05.2006, de vordering en middelen,

Gelet op de neergelegde conclusies en stukken,

Ter zitting van 25.09.2007 zijn de partijen verschenen op tussenkomst van hun raadslieden; ze werden gehoord,

A. SITUERING:

Verweerster werd in 1999 gelast met de realisatie van wegenis- en rioeringswerken tot herinrichting van het Militair Domein te Brustem en volgens project STT.97.1706.

Als samenlopende opdrachten werden weerhouden: afbraak gebouwen, aanleggen nutsleidingen en diverse bouwwerken tot verdere exploitatie.

Bevel tot aanvang kwam er per 15.03.2000.

Per 19.01.2000 was er een coördinatievergadering o.a. onder aanwezigheid van de beheerders der nutsleidingen.

Er werd weerhouden: 'dat de aanwezige nutsleidingen niet herbruikt worden, m.a.w. alle nutsleidingen worden opnieuw aangelegd; na de aanleg van de riolering kunnen de nutsmaatschappijen beginnen; een zone voor de nutsleidingen wordt voorzien', en verder inzake INTERELECTRA: 'in een eerste fase kunnen enkel de kabels voor de openbare verlichting en voor de hoogspanning worden aangelegd (samen met VMW); in een latere fase worden de bijkomende leidingen aangelegd; en ten slotte: ze moeten de toren (buiten het militair domein) blijven voorzien van stroom namens Landsverdediging'.

Kennelijk bij het verwijderen van een bestaande riolering sneed een graafmachine van verweerster op 08.07.2004 een ondergrondse kabel door, zijnde deze via dewelke stroom werd geleverd aan de toren. Het feit van de schade is niet betwist. De op tegenspraak gedane vaststelling vermeldt de afwezigheid ter plaatse van plannen. Een stroomonderbreking werd erkend.

Eiseres herstelde mits 1 578,31 EUR; ze vordert deze som meer rente.

Verweerster wijst de aanspraken af. Ze stelt per 26.01.2000 alle plannen te hebben aangevraagd; onder verwijzing naar de vergadering van 19.01.2000 doet ze gelden dat alle aanwezige kabels niet zouden herbruikt worden en dat, op het ogenblik van de schade, de nutsmaatschappijen alle verplaatsingen hadden uitgevoerd. En in zoverre de toren van stroom diende voorzien te worden meent ze dat dit gegeven zich 'buiten het militair domein' situeert zoals in

het PV der vergadering vermeld. Ten slotte meent ze dat nu de kabel alleszins diende vervangen te worden er geen herstellkost betaalbaar kan zijn.

Eiseres meent te kunnen verwijzen naar de afwezigheid van plannen en hun consultatie op de werf; naar de afwezigheid van peilingen inzonderheid nu verweerster moest weten dat de toren van stroom diende voorzien wijl ter plaatse de toren en de stroomcabine visueel in elkaars verlengde stonden met de verbindende kabel; naar de afwezigheid van het vragen van inlichtingen nopens de concrete toestand, en het onvoorzichtig gebruik van mechanische werktuigen. Ze ontkent dat vanaf 19.01.2000 alle nutsleidingen buiten dienst waren gesteld; ze ontkent dat alle kabels reeds verplaatst waren op het moment van de schade. Ze bevestigt de schadesom.

B. BESPREKING:

Er dient besloten tot de aansprakelijkheid en gehoudenheid van verweerster:

a. Het verslag van 19.01.2000 laat hoegenaamd niet toe aan te nemen dat alle nutsleidingen zonder meer als reeds buiten dienst gesteld konden worden aanzien; de interpretatie die verweerster aanneemt kan niet worden afgeleid uit de voorliggende tekst; dat 'alle nutsleidingen zullen vervangen worden' is iets anders dan 'dat alle leidingen reeds buiten dienst zouden zijn gesteld'.

b. De tekst van het verslag bevat geen enkel gegeven om aan te nemen

dat verweerster ontslagen was van elke informatievraag naar aanwezige nutsleidingen; zulke ontheffing kan niet uit de tekst worden afgeleid.

c. Op zicht van haar brief van 26.01.2000, hetzij van na de vergadering, vroeg verweerster aan eiseres alle plannen op; deze vraag bevestigt zeker niet de stelling dat alles reeds buiten dienst was gesteld en dat er op het terrein niet meer naar leidingen diende omgekeken.

d. Verweerster stelt dat op het moment van de schade alle verplaatsingen der nutsleidingen reeds hadden plaatsgevonden. Deze stelling wordt door niets bewezen. De brieven waarvan verwezen wordt bevatten ter zake niets. Overigens is het opvallend dat verweerster tevens nalaat vanwege de betrokken aannemers een concrete bevestiging bij te brengen.

e. Verweerster stelt dat, in zoverre de toren blijvend van elektriciteit diende voorzien, dit zou gebeuren 'buiten het militair domein om'.

Er dient vastgesteld dat de zinsnede: 'zij moeten de toren (buiten het militair domein) blijven voorzien van stroom' voor een dubbele interpretatie vatbaar is. Betekent dit 'dat de toren buiten het eigenlijke domein staat' (waarbij de term 'buiten' wijst op de plaats van de toren) of betekent dit 'dat de toren (waar deze ook staat) niet via het militair domein van stroom kan worden voorzien', en waarbij de term 'buiten' langs buiten van stroom diende voorzien' (en waarbij de term 'buiten' dan in relatie

staat met de plaats van de kabels)? Bij afwezigheid van duidelijkheid is geen verdere beoordeling mogelijk.

f. Verweerster erkent dat ze werken uitvoerde zonder enige peiling, navraag of bijzondere voorzichtigheid en dit op plaatsen waar ze leidingen kon verwachten. Dit is een duidelijk foutgegeven.

Er was evenmin enige vraag tot informatie weze het maar uit hoofde van voorzorg.

g. De hoegrootheid van de vordering wordt niet betwist. Uit het PV van vaststelling, gedaan op tegenspraak, blijft de erkenning 'dat er een stroompanne was'. De kabel was aldus in gebruik. In dat geval is een herstelling aanvaardbaar. Overigens, en zoals hoger gesteld, brengt verweerster, die voorhoudt dat alle leidingen reeds werden heraangelegd ter zake geen enkel stavend gegeven aan. Eiseres is niet meteen gehouden tot een negatief bewijs.

De art. 2, 3, 4, 30 tot 37, en 41 van de wet van 15.06.1935 inzake het gebruik der talen in gerechtszaken werden nageleefd.

OM DEZE REDENEN

WIJ, Vrederechter,
recht doende op tegenspraak,

Verklaren de eis ontvankelijk en gegrond,

Verklaren het vonnis voorlopig uitvoerbaar niettegenstaande de aanwending van enig rechtsmiddel,

..."

JUSTICE DE PAIX DU CANTON D'UCCLE - 12 octobre 2007

Magistrat: M^{me} Rijs

Avocats: mes Kaminski loco Silber et Delrée loco Binnemans

**SIBELGA SCRL C / ASSOCIATION MOMENTANÉE HERPAIN STRABAG
SIBELGA SCRL C / HERPAIN ENTREPRISE SA C/ STRABAG BELGIUM SA**

Bris de câble électrique souterrain
 • Article 260bis du R.G.P.T.
 et article 192.02 du R.G.I.E. •
 Obligation de consultation •
 Obligation de demande de plans
 • Obligation de localisation de
 l'entrepreneur • Obligation de
 résultat • Valeur indicative des
 plans • Convention UPEA-CETS
 (FIGAZ)

Breuk ondergrondse stroomkabel
 • Artikel 260bis van het A.R.A.B.
 en artikel 192.02 van het A.R.E.I.
 • Raadplegingsverplichting
 • Verplichte planaanvraag •
 Lokalisatieplicht van de aannemer
 • Resultaatsverbintenis •
 Indicatieve waarde van de plannen
 • Conventie BVVO-CETS (FIGAS)

Trois câbles haute tension appartenant au gestionnaire du réseau de distribution ont été endommagés par un entrepreneur lors de l'utilisation d'un engin mécanique. L'usage d'une telle machine a été fait en violation des obligations reprises à l'article 192.02 du RGIE qui impose de localiser préalablement les câbles par un sondage adéquat. Les plans n'ont qu'une valeur indicative et que de ce fait une localisation des câbles s'impose. La localisation des câbles constitue une obligation inconditionnelle, de résultat qui n'est en rien remplie à suffisance par une simple prise de connaissance des plans, qui n'ont jamais qu'une valeur indicative. Le montant du dommage ayant été fixé conformément au barème prévu par la convention U.P.E.A., son étendue et son montant ne peuvent dès lors être contestés.

Drie hoogspanningskabels die eigendom zijn van de distributienetbeheerder werden door een aannemer beschadigd bij het gebruik van een mechanisch werktuig. Het gebruik van dergelijke machine vond plaats zonder dat de verplichtingen opgenomen in artikel 192.02 van het AREI nageleefd werden, dat bepaalt dat vooraf altijd een lokalisatie van de kabels moet plaatsvinden. De plannen hebben niet meer dan een indicatieve waarde en daardoor is een lokalisatie van de kabels verplicht. Lokalisatie van de kabels vormt een onvoorwaardelijke resultaatsverplichting, die geenszins voldoende nageleefd is door een louter kenniname van de plannen, die nooit meer dan een indicatieve waarde hebben. Het bedrag van de schade werd bepaald overeenkomstig het barema opgenomen in de BVVO-Convention, zodat de omvang en het bedrag ervan niet betwistbaar zijn.

« ...

Vu la citation du 23 décembre 2004;

Vu la citation en intervention et garantie du 17 avril 2007;

Vu l'ordonnance 747 § 2 al. 5 du code judiciaire du 31 juillet 2007;

Vu les conclusions des parties;

Vu les articles 1, 4, 30, 34, 37 et 41 de la loi du 15 juin 1935;

Oùï les parties en leurs dires et moyens à l'audience publique du 12 septembre 2007 à laquelle l'affaire a été plaidée et ensuite tenue en délibéré;

I. Objet de l'action

Attendu que l'action tend à obtenir paiement d'une somme de 1 431,47 euros, à majorer des intérêts moratoires au taux légal à dater du 17 décembre 2003, date du sinistre, jusqu'à la date de la citation, des intérêts judiciaires et des dépens, outre une indemnité de 1 000 euros pour

frais de défense, à majorer des intérêts compensatoires au taux légal à dater du 23 décembre 2004, date de la citation;

Attendu que l'action reconventionnelle tend à obtenir paiement d'une indemnité de 750 euros à chacune des défenderesses pour abus de droit, à augmenter des intérêts judiciaires, outre une indemnité de 750 euros à chacune des défenderesses pour frais de défense, à augmenter des intérêts judiciaires;

II. Les faits

Le 17 décembre 2003, les parties ont établi un constat amiable d'accident: au cours de travaux de terrassement, à 50 cm de profondeur, Place Madou à St Josse, le 17/12/2003 à 10 heures, la canalisation principale, protégée par un couvre câble, a été perforée par un engin mécanique de Strabag Belgium.

Ce constat contradictoire est signé pour accord par les représentants de chacune des parties en cause.

Le 5 janvier 2004, la demanderesse invite la S.A. STRABAG à faire connaître le nom de son assureur et signale qu'elle a entamé les réparations du réseau afin de limiter son dommage, puisqu'elle doit assurer la continuité des fournitures d'énergie électrique.

Le 8 janvier 2004, le S.A. STRABAG renvoie le courrier à la demanderesse car le dossier est géré par l'association momentanée HERPAIN-STRABAG, dont le siège est établi avenue des Statuaires à Uccle.

Le 12 janvier 2004, la demanderesse écrit donc à l'association momentanée HERPAIN-STRAB AG, qui communique le nom de son assureur le 21 janvier 2004, tout en contestant sa responsabilité vu que, selon les plans de la demanderesse, les câbles ne devaient pas se trouver à l'endroit des travaux.

Une note de débit est donc établie par la demanderesse le 20 janvier 2004 au nom de HERPAIN-STRABAG pour un montant de 1 431,47 euros, en réparation du dommage causé au réseau d'électricité (voir pièce n° 7 au dossier de la demanderesse et détail en annexe).

La note de débit, suite au sinistre du 17. 12. 2003, en réparation des dégâts au réseau d'électricité à haute tension est adressée à STRABAG, à l'assureur de la société momentanée HERPAIN-STRABAG, avec la mention que le décompte a été dressé conformément à l'accord entre U.P.E.A.-DATASSUR et CETS ou FIGAZ.

Le 9 mars 2004, la demanderesse rappelle à l'assureur ATELIA CORPORATE que son assuré reste lui devoir un montant de 1 431,47 euros. Un rappel est également adressé le 19 avril 2004 à la société momentanée HERPAIN-STRABAG, qui répond que, sa responsabilité n'étant pas engagée, il est lui semble normal de ne pas payer la facture.

Le 18 mai 2004, la défenderesse invoque les plans et croquis de la nouvelle situation: sur le plan du 7.10.2002, elle a dessiné la nouvelle construction de la Tour Madou; les câbles ne devaient pas se situer à l'endroit des travaux.

Le 19 mai 2004, la demanderesse transmet une copie du plan et du constat amiable signé par un représentant de la défenderesse, tenue pour responsable de l'accident. La demanderesse la met en demeure de régler le montant de 1 431,47 euros.

Le 8 juin 2004, la société momentanée HERPAIN-STRABAG répond:

«(...) Nous sommes bien d'accord que nous avons endommagé votre câble. Suivant votre plan, votre câble devait être à +/- 1 m de l'immeuble. En réalité, il était à +/- 40 cm. Donc, nous ne nous sentons pas responsables vu que votre câble ne se trouvait pas à l'endroit indiqué sur votre plan et nous ne verserons pas le montant demandé. (...)»

Par fax du 8 juin 2004, la demanderesse invoque un jugement du tribunal de commerce de Charleroi du 17 avril 1997 (Iuvis, 18-1998, p. 899): «un entrepreneur ne peut se retrancher derrière l'imprécision des plans, dans la mesure où il est averti que ceux-ci n'ont qu'une valeur indicative. (...) Il convient de vérifier si le câble se trouve ou non à l'endroit précisé et, dans la négative, de poursuivre le sondage jusqu'au repérage, ou encore d'appeler en consultation le distributeur ainsi que le prévoient les directives d'interprétation des plans. L'obligation de localiser préalablement le câble par un sondage adéquat est une obligation de résultat. Un autre jugement du tribunal de

commerce de Charleroi du 26 mars 1997 (Iuvis, 21-1999, p. 1026) confirme que les plans communiqués à un entrepreneur n'ont qu'une valeur indicative. (...) L'entrepreneur est tenu de vérifier la position du câble par rapport au plan et, à défaut de le localiser, de poursuivre les sondages jusqu'à son repérage ou encore d'appeler le distributeur en consultation.

Le demanderesse estime que les défenderesses ont manqué à leur obligation générale de prudence et que leur responsabilité est engagée.

Le 15 juin 2004, la défenderesse rappelle ses courriers des 12 juin et 3 octobre 2003 (coupure d'un câble à haute tension le 10 juin 2003). Selon les informations du client, il ne devait plus y avoir de câbles sous tension dans la zone de reconstruction. Le client avait payé pour déplacer tous les câbles en dehors de l'enceinte du chantier. La défenderesse estime qu'elle n'est pas responsable pour le dégât (minime) qu'elle aurait occasionné.

Renseignements pris, la demanderesse réplique, le 18 juin 2004, que les câbles du trottoir longeant la Tour Madou ont effectivement été déplacés vers le milieu de la voirie, à la demande de la défenderesse qui a perforé un câble qui se trouvait au milieu de la voirie (voir photos), donc à l'endroit où ils avaient été déplacés.

Les parties sont restées sur leur position et la mise en demeure du conseil de la demanderesse n'y a rien changé. Le 29 novembre 2004, la société momentanée HERPAIN-STRABAG fait encore remarquer que le câble était légèrement abîmé et non perforé, qu'elle n'a rien à voir avec le déplacement des câbles, coordonné par le maître de l'ouvrage avant le contrat d'entreprise générale et que le montant réclamé est exorbitant vu la petite réparation.

III. En droit

1. Recevabilité

Par exploit du 23 décembre 2004, la demanderesse a fait citer à comparaître l'association momentanée HERPAIN-STRABAG à l'audience du 13 janvier 2005 en vue d'obtenir paiement de la somme de 1 431, 47 €.

Les défenderesses HERPAIN et STRABAG concluent le 3 juin 2005 à la nullité de la citation et à l'irrecevabilité de la demande, au motif que l'association momentanée n'a pas la personnalité juridique et ne peut être citée en justice, conformément à l'article 2 § 1^e du code des sociétés.

A juste titre, la demanderesse conteste tant l'exception de nullité que la fin de non-recevoir.

L'exception de nullité s'applique aux actes de procédure et plus précisément aux vices de forme affectant ceux-ci (Georges de Leval, «Éléments de procédure civile», Larcier, 2003, n° 36, p. 54). Deux conditions cumulatives doivent être remplies pour que la nullité puisse être prononcée:

- aucun acte de procédure ne peut être déclaré nul si la nullité n'est pas formellement prononcée par la loi (article 860 al. 1 C.J.)
- le juge ne peut déclarer nul un acte de procédure que si l'omission ou l'irrégularité nuit aux intérêts de la partie qui invoque l'exception.

En l'espèce, aucun vice de forme n'affecte l'acte introductif d'instance (cfr article 862 C.J.). Au surplus, aucun préjudice n'a été causé aux sociétés défenderesses qui, implicitement, interviennent volontairement à la cause, par le dépôt de leurs conclusions le 3 juin 2005.

Une fin de non-recevoir entraîne l'irrecevabilité de la demande. Contrairement à la matière des nullités, qui lui est étrangère, le régime des fins de non-recevoir est peu élaboré (Georges de Leval, op. cit., n° 32, p. 47). Une association de fait n'a pas qualité pour agir en justice.

Cependant, les associés d'une société momentanée sont solidairement tenus envers les tiers (article 53 du code des sociétés et Georges de Leval, op. cit., n° 13, p. 26) et l'exploit de citation du 23 décembre 2004 précise très clairement que l'association momentanée HERPAIN-STRABAG est formée par la S. A. HERPAIN ENTREPRISE, dont le siège social est établi à Uccle, avenue des Statuaires, 43 et la S. A. STRABAG BELGIUM, dont le siège est établi à Anvers, Rijnkaai, 37.

Les deux défenderesses reconnaissent qu'elles étaient bien visées par la citation puisqu'elles déposent des conclusions le 3 juin 2005, ayant «toutes deux» pour conseil Me Philippe Binnemans. Les conclusions additionnelles et de synthèse, déposées le 5 mars 2007, sont également prises pour chacune des deux défenderesses séparément.

L'intervention est volontaire lorsque le tiers se présente afin de défendre ses intérêts (article 16 al. 1 C.J.).

Il ressort des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard que la demanderesse en cassation n'a pas déposé une requête en intervention volontaire, mais bien des conclusions dans lesquelles, au travers des moyens développés, elle s'opposait aux mesures poursuivies par la défenderesse en cassation et postulait que cette dernière soit déboutée de son action, non fondée. Ces conclusions ont été commentées par le juge du fond. Il en découle que la demanderesse en cassation n'est pas restée étrangère aux débats devant le juge du fond et qu'elle est devenue partie à la cause (Cass., 27 janvier 2006, Arrêts Cass. 04. 0201. F).

L'instance a été introduite valablement, chacune des deux défenderesses est intervenue volontairement à la cause, par dépôt de leurs conclusions le 3 juin 2005 et dépôt de leurs conclusions additionnelles et de synthèse le 5 mars 2007, les défenderesses sont solidairement tenues envers les tiers, en vertu de l'article 53 du code des sociétés. Il convient

donc de déclarer l'action recevable et de condamner les défenderesses aux dépens.

En tout état de cause, par exploit du 17 avril 2007, la demanderesse a fait citer séparément la S. A. HERPAIN ENTREPRISE et la S. A. STRABAG, pour s'entendre condamner à intervenir dans l'instance introduite par l'exploit du 23 décembre 2004 et condamner solidairement, in solidum ou l'un à défaut de l'autre, à payer à la demanderesse la somme de 1 431,47 euros, à majorer des intérêts et des dépens.

L'erreur matérielle de l'huissier, qui intitule son exploit «citation en intervention et garantie» ne porte pas à conséquence. Nul ne s'y trompe: il apparaît clairement des motifs et du dispositif de l'exploit qu'il s'agit bien d'une citation en intervention forcée.

Les défenderesses auront utilisé tous les moyens de procédure pour retarder le jugement de la présente cause qui se limite à réclamer paiement d'une somme de 1 431,47 euros.

2. Au fond

Il découle des éléments de faits relatés ci-avant que les défenderesses reconnaissent, par leur courrier du 8 juin 2004, avoir endommagé le câble à haute tension de la demanderesse

En vertu de l'article 192 bis du Règlement Général des Installations Electriques, l'entrepreneur qui effectue des travaux de terrassement à proximité d'installations électriques, a l'obligation de localiser préalablement les câbles par un sondage adéquat et de vérifier leur position par rapport au plan qui lui a été fourni par le distributeur et, à défaut de les localiser, de poursuivre le sondage jusqu'à leur repérage effectif, étant précisé qu'il s'agit d'une obligation de résultat (Comm. Charleroi, 26 mars 1997, Iuvis, 1999, n° 21, p. 1026 et Comm. Charleroi, 17 avril 1997, Iuvis, 1998, n° 18, p. 899).

Par fax du 8 juin 2004, la demanderesse précise immédiatement la jurisprudence applicable en la matière, estime que les défenderesses ont manqué à l'obligation générale de prudence et que leur responsabilité est engagée.

L'obligation pour l'entrepreneur, qui effectue des travaux de terrassement, de localiser préalablement les câbles est une obligation inconditionnelle, de résultat et n'est en rien remplie à suffisance par une simple prise de connaissance des plans, qui n'ont jamais qu'une valeur indicative: l'obligation de localisation des câbles souterrains ne peut se réduire à une opération purement intellectuelle, telle que la seule consultation des plans mais doit, de surcroît, se tra-

duire par un repérage sur base de sondages (Cass. 26 novembre 1985, J. T., 1987, p. 408, note Van Innis; Mons, 24 novembre 1997, Iuvis, 1998, p. 891).

Les défenderesses ne peuvent davantage contester l'étendue et le montant du dommage. Les dommages et intérêts ont été fixés conformément au barème prévu par la convention U.P.E.A. - DATASSUR / C.E.T.S. - FIGAZ.

Contrairement aux défenderesses, de mauvaise foi, qui ont inutilement allongé et alourdi la procédure, par de vaines contestations, la demanderesse a limité son dommage, procédé rapidement aux réparations, compte tenu qu'elle devait assurer la conti-

nuité des fournitures d'énergie.

La facture, établie conformément à la convention U.P.E.A. / C.E.T.S. est une garantie d'impartialité et d'expertise (Comm. Bruxelles, 24 mars 2003, Iuvis, 2005, p. 1456).

La demande apparaît entièrement fondée.

**PAR CES MOTIFS,
NOUS, Juge de Paix,**

statuant contradictoirement et en premier ressort,

Déclarons l'action principale recevable et fondée;

... »

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE HASSELT – 18 OKTOBER 2007

10^{de} Kamer

Magistraat: mevr. Coenen

Advocaten: mrs. Knaeps en Kenens loco mr. Corthouts

INTERELECTRA OV T / VANAKEN NV

**Lokalisatieplicht van de aannemer
• Expertise • Dringende opdracht**

**Obligation de localisation de
l'entrepreneur • Expertise •
Intervention urgente**

Alvorens werken uit te voeren dient de aannemer de liggingsplannen op te vragen en alle leidingen te lokaliseren. Enkel peilingen uitvoeren is onvoldoende, zelfs ingeval het een dringende opdracht betreft. Het verloop van zes dagen tussen de dringende opdracht en de uitvoering dient de aannemer, rekening houdend met het bestaan van moderne communicatiemiddelen, in staat te stellen nog tijdig plannen op te vragen. Uit de expertise blijkt dat het mogelijk is dat een beschadiging aan de mantel van een middenspanningskabel pas veel later door waterinsijpeling een stroomonderbreking kan veroorzaken.

Avant d'entreprendre des travaux, l'entrepreneur est tenu de demander les plans de situation et de localiser toutes les conduites. Effectuer uniquement des sondages est insuffisant, même lorsqu'il s'agit d'une intervention urgente. Le délai de six jours entre la mission urgente et son exécution, doit permettre à l'entrepreneur, compte tenu de l'existence de moyens modernes de communication, de demander les plans à temps. Il ressort de l'expertise qu'il est possible que l'endommagement de l'enveloppe d'un câble moyenne tension puisse provoquer bien après une interruption de courant suite à une infiltration d'eau.

“...

1.) Feiten en vorderingen

1.

Op 08.03.2004 stelde eiseres Interelectra O.V. naar aanleiding van een stroomonderbreking beschadigingen vast aan haar ondergrondse middenspanningskabel, gelegen ter hoogte van de Driesstraat 23 B te Sint-Truiden.

Volgens eiseres Interelectra O.V. werden deze beschadigingen veroorzaakt door verweerster Vanaken N.V. die ter plaatse in haar opdracht in de loop van november 2002 boringen heeft uitgevoerd voor een elektriciteitsaansluiting.

Op 12.03.2004 werd een proces-verbaal van minnelijke vaststelling zonder erkenning van aansprakelijkheid opgesteld en de schade werd vastgesteld op 2 708,54 euro.

Naar aanleiding van een expertise tussen partijen uitgevoerd onder

leiding van het expertisebureau B.V.B.A. Antony werd het schadebedrag herleid tot 2 624,01 euro.

Eiseres Interelectra O.V. stelde verweerster Vanaken N.V. en haar verzekeraar in gebreke op respectievelijk 27.07.2006 en 02.08.2006 om de herstellkosten te betalen, waarop geen betaling volgde.

2.

Bij dagvaarding betekend op 24.10.2006 heeft eiseres Interelectra O.V. verweerster Vanaken N.V., gedagvaard in betaling van 2.624,01 euro, meer de vergoedende intresten vanaf de datum van het schadegeval, nl. 08.03.2004, de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding.

Bij conclusies, neergelegd ter griffie op 03.04.2007, specificerde eiseres Interelectra O.V. dat zij gerechtelijke intresten vorderde vanaf de datum van de dagvaarding tot de datum van de volledige betaling.

2.) Beoordeling

1.

Eiseres Interelectra O.V. vordert de schade die zij geleden heeft door de beschadiging van haar middenspanningskabel. Zij stelt verweerster Vanaken N.V. verantwoordelijk voor deze schade, daar zij in strijd met AREI en ARAB nagelaten heeft de liggingsplannen bij haar op te vragen en te peilen naar de ligging van de kabels.

Verweerster Vanaken N.V. betwist haar aansprakelijkheid.

2.

Verweerster Vanaken N.V. heeft bij de ondertekening van het proces-verbaal van minnelijke vaststelling en tijdens de expertise nooit betwist dat zij tijdens het uitvoeren van haar werken de middenspanningskabel beschadigd heeft.

Haar bewering nu dat haar werken in de loop van 2002 nooit hebben kunnen leiden tot de stroomonderbreking in maart 2004, is dan ook

ongeloofwaardig.

Bovendien blijkt uit de expertise dat het mogelijk is dat een beschadiging aan de mantel van de kabel pas veel later door waterinsijpeling een stroomonderbreking kan veroorzaken.

3.

Overeenkomstig art. 192 AREI (algemeen reglement betreffende elektrische installaties van 10.03.1981) en art. 260 bis ARAB (algemeen reglement inzake de arbeidsbescherming) was verweerster Vanaken N.V. gehouden, alvorens werken uit te voeren in de nabijheid van elektrische leidingen, zowel de liggingsplannen van de kabels op te vragen als de leidingen te lokaliseren.

Verweerster Vanaken N.V. heeft deze plannen echter niet opgevraagd, maar heeft enkel peilingen doorgevoerd. Hierdoor heeft zij slechts één kabel gelokaliseerd, terwijl zij de

middenspanningskabel die onder het wegdek lag, gemist heeft en beschadigd heeft.

Indien zij, zoals verplicht, de liggingsplannen had opgevraagd bij eiseres Interelectra O.V., dan had zij de beide kabels kunnen opmerken en er rekening mee kunnen houden bij het uitvoeren van haar werken. De kabel van eiseres Interelectra O.V. zou dan niet beschadigd zijn geweest.

Verweerster Vanaken N.V. beweert dat er te weinig tijd was om deze plannen op te vragen. Vanaf het ontvangen van de opdracht tot de begindatum van de werken waren er nog 6 dagen, wat rekening houdend met de moderne communicatiemiddelen geen onoverkomelijke hinder vormde om deze plannen op te vragen.

De verplichtingen om deze plannen op te vragen bestaat in gevolge AREI en ARAB in hoofde van verweerster Vanaken N.V.; zij kan dan ook deze

verplichting niet afwentelen op eiseres Interelectra O.V.

Verweerster Vanaken N.V. is dan ook verantwoordelijk voor de schade aan de middenspanningskabel.

4.

De omvang van de gevorderde schadevergoeding, die werd aangepast aan de opmerkingen van de expert, wordt op zich niet betwist door verweerster Vanaken N.V.

Gelet op de voorschriften van artikelen 2, 30 tot 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken.

OM DEZE REDENEN

DE RECHTBANK,

recht doende op tegenspraak:

Verklaart de vordering van eiseres Interelectra O.V. ontvankelijk en gegrond.

...”

TRIBUNAL DE COMMERCE DE BRUXELLES – 24 OCTOBRE 2007

16^e Chambre

Magistrat: M^{me} Lewalle, président

Avocats: mes Silber, Rozenberg et Walter loco de Brakeleer

ELECTRABEL SA C / SOLUXTRAFER BELGIUM ET AXA BELGIUM

Bris de câble électrique souterrain

• Art. 260bis R.G.P.T. et art. 192.02 R.G.I.E. • Obligation de consultation • Obligation de demande de plans • Obligation de localisation de l'entrepreneur • Obligation générale de prudence

Beschadiging van ondergrondse

elektriciteitskabel • Art. 260bis A.R.A.B. en art. 192.02 A.R.E.I. • Raadplegingsverplichting • Verplichte planaanvraag • Lokalisatieplicht van de aannemer • Algemene zorgvuldigheidsplicht

Deux câbles haute tension appartenant au gestionnaire du réseau de distribution ont été endommagés par un entrepreneur occasionnant des interruptions de courant. Les obligations reprises à l'article 260 bis du RGPT s'imposent à tout entrepreneur. L'entrepreneur doit aussi se conformer aux dispositions du cahier spécial des charges. La faute reprochée à l'entrepreneur n'est pas limitée à l'absence de vérification des plans pour localiser les câbles mais s'étend au manque de précaution lors des travaux effectués, qui résulte notamment de l'absence de vérification des plans. L'obligation de l'entrepreneur impliquait une étude des plans et une recherche approfondie avant de creuser avec toutes les précautions requises d'un homme de l'art.

Twee hoogspanningskabels, eigendom van de distributienetbeheerder, werden door een aannemer beschadigd, met stroomonderbreking tot gevolg. De verplichtingen vermeld in artikel 260bis van het ARAB gelden voor elke aannemer. De aannemer dient zich ook te houden aan de bepalingen van het bijzonder lastenboek. De tekortkoming die de aannemer aangerekend wordt, blijft niet beperkt tot het niet-controleren van de plannen om de kabels te lokaliseren, maar strekt zich uit tot het gebrek aan voorzorg bij de uitvoering van de werken, wat onder meer het gevolg is van het niet controleren van de plannen. De verplichting in hoofde van de aannemer omvat een studie van de plannen en een grondig onderzoek alvorens de graafwerken met inachtneming van de regels van goed vakmanschap aan te vatten.

«...

Le Tribunal statuant contradictoirement,

Vu la citation par exploit d'Huissier du 5 août 2003;

Vu la citation en intervention et garantie du 31 décembre 2003;

Vu l'ordonnance de fixation du 7 mars 2007 fondée sur l'article 750 & 2 du Code judiciaire;

Vu les dispositions de la loi du 15 juin 1935 sur l'emploi des langues en matière judiciaire;

Vu les conclusions des parties à la cause ainsi que les dossiers de pièces déposés;

Entendu les parties en l'audience publique du 26 septembre 2006 en leurs dires et moyens;

Objet des demandes et faits de la cause

1. La demanderesse, la S.A. ELECTRABEL, - agissant comme mandataire de l'A.I.C. INTERELEC -, sollicite la condamnation de la défenderesse, le S.A. SOLUXTRAFER Belgium, au paiement de la somme de 16 848,89 € à titre de dommages et intérêts à majorer des intérêts

compensatoires au taux légal depuis la date du 29 mai 2001, des intérêts judiciaires et des dépens.

La S.A. SOLUXTRAFER à titre principal conteste la demande, estimant qu'aucune faute en lien causal avec le dommage d'ELECTRABEL ne peut être retenue dans son chef.

A titre subsidiaire, elle introduit une demande en intervention et garantie à l'égard de la S.A. AXA Belgium, son assureur en RC professionnelle, pour toute condamnation qui serait prononcée contre elle dans le cadre de l'action principale.

La S.A. AXA Belgium, défenderesse en intervention et garantie, conteste la demande principale et à titre subsidiaire, estime qu'elle ne doit pas apporter sa garantie à la S.A. SOLUXTRAFER, au motif que cette dernière aurait commis une faute grave cause d'exclusion de la couverture contractuelle.

2. ELECTRABEL expose qu'en date du 29 mai 2001, elle a constaté un endommagement de deux câbles à haute tension, sur un terrain de la SNCB à hauteur du boulevard de la 2^{ème} Armée Britannique, commune de Forêt.

Ces dégâts ont causé deux panes sur son réseau, respectivement BEXTY, pour définir l'origine de la panne.

Elle informa immédiatement sa compagnie d'assurances, ETHIAS, qui mandata sur les lieux, le 6 juin 2001, le bureau d'expertise BEXTY, pour définir l'origine de la panne.

Il s'avère que l'expert conclut à l'endommagement des câbles lors des travaux d'élargissement de la plateforme des voies (pièce 4 de la demanderesse).

3. Suite à ce constat, ELECTRABEL interrogea la SNCB (lettre du 20 juin 2001) afin de connaître l'identité des entreprises travaillant sur ce chantier ces jours-là. La SNCB produisit le 6 juillet 2001 les coordonnées de la seule entreprise présente, S.A. SOLUXTRAFER.

Informée du sinistre par courrier du 9 juillet 2001 et invitée à signaler le sinistre à son assurance responsabilité civile, S.A. SOLUXTRAFER

introduisit une déclaration de sinistre auprès de la S.A. AXA Belgium en date du 6 novembre 2001 portant l'explication suivante quant aux circonstances et causes du sinistre:

«Suite aux travaux de pose des éléments de mur de soutènement le long de la voie A-L124 un câble d'Electrabel se trouvant sur la piste à hauteur du BK.2.270 a été abîmé»

4. La S.A. AXA Belgium refusa d'intervenir dans le cadre de la R.C. exploitation, du fait que la S.A. SOLUXTRAFER aurait commis une faute grave en ne réclamant pas à ELECTRABEL les plans et ses installations.

Le S.A. SOLUXTRAFER ne paya jamais la facture d'indemnisation du dommage, bien qu'elle n'en contesta jamais le montant. Par conséquent, ELECTRABEL introduisit la présente action en paiement de dommages et intérêts.

Discussion

Quant à la demande principale

Le montant des dommages causés à ELECTRABEL n'est pas contesté par la S.A. SOLUXTRAFER, ni par la S.A. AXA Belgium.

Elles contestent l'établissement par ELECTRABEL d'une faute dans le chef de la S.A. SOLUXTRAFER ainsi que du lien causal entre la faute et le dommage.

5. Il appartient à ELECTRABEL d'établir sur base de l'article 1382 du Code civil, l'existence d'une faute dans le chef de la S.A. SOLUXTRAFER, et d'un lien causal entre cette faute et le dommage non contesté.

ELECTRABEL se fonde sur le déroulement chronologique des faits succinctement reproduit ci-avant, pour démontrer que la S.A. SOLUXTRAFER n'a jamais contesté

sa responsabilité avant l'introduction du présent litige.

a. Identité de l'auteur du dommage causé

6. Le Tribunal constate que:

- la S.A. SOLUXTRAFER ne conteste pas avoir effectivement travaillé comme adjudicataire sur le chantier de la SNCB à ces dates précises et à l'exact emplacement des dégâts causés aux installations d'ELECTRABEL

- la SNCB, interrogée sur l'identité des personnes présentes sur les lieux du sinistre du 29 mai 2001, a donné les coordonnées de la seule S.A. SOLUXTRAFER

- interrogée par ELECTRABEL le 9 juillet 2001, celle-ci n'a émis aucune contestation quant à sa mise en cause. Elle écrit à son courtier sans aucune réserve le courrier suivant (pièce 3 de la S.A. AXA Belgium): «Vous trouverez en annexe une déclaration d'accident relative à un sinistre en date du 29 mai 2001 impliquant notre société» (le Tribunal souligne)

- elle écrit en même temps à SIBELGAZ pour l'informer de la déclaration de sinistre à son assurance, sans émettre la moindre réserve quant à son rôle dans le dommage causé (pièce 9 de la demanderesse)

- la S.A. SOLUXTRAFER va rester près de 3 ans (de juillet 2001 à mai 2004, date du dépôt de ses conclusions) sans contester sa responsabilité dans ce sinistre

- la S.A. SOLUXTRAFER et la S.A. AXA Belgium reprochent à ELECTRABEL de ne jamais avoir réuni les parties (ELECTRABEL, la SNCB, la S.A. SOLUXTRAFER et la S.A. AXA Belgium) pour une expertise contradictoire. Cependant, le Tribunal constate qu'elles ne prétendent ni ne démontrent avoir sollicité une expertise qui leur aurait été refusée.

En outre, la S.A. AXA Belgium a mandaté comme expert, le bureau SINEXPERT (courrier du 6 décembre 2001 à ELECTRABEL, pièce 10 de la demanderesse), dont elle ne produit pas le rapport rédigé à son intention.

Il s'avère qu'une telle défense n'est pas crédible et ne peut être acceptée.

L'attitude de la S.A. SOLUXTRAFER démontre qu'elle a admis être l'auteur du dommage en n'émettant aucune réserve in tempore non suspecto et ne peut revenir sur cette position.

En outre, elle n'apporte, - et n'offre d'apporter -, aucun élément, qui permettrait d'identifier un tiers présent sur les lieux à la date du sinistre.

b. Preuve de la faute

7. La faute de la S.A. SOLUXTRAFER à l'égard de tiers au contrat doit s'entendre d'une faute à l'obligation générale de prudence (M-A. et P. FLAMME, A. DELVAUX et F. POTTIER, le contrat d'entreprise, Chroniques de jurisprudence 1990-2000, Dossiers du J.T., 396, n° 461 et suivants).

Cette faute en l'espèce n'est pas limitée à l'absence de vérification des plans pour localiser les câbles à haute tension, comme la S.A. SOLUXTRAFER le prétend, mais, comme le relève ELECTRABEL, s'entend d'une façon plus large: le manque de précaution en tant qu'homme de l'art, dans l'exécution des travaux effectués sur le chantier de la SNCB, dont la S.A. SOLUXTRAFER est l'adjudicataire.

Ce manque de précaution résulte notamment de l'absence de vérification des plans d'ELECTRABEL puisque la S.A. SOLUXTRAFER reconnaît qu'elle n'a sollicité que les plans de la SNCB.

Or la prise de connaissance des plans des différents impétrants constituait la première étape du devoir général de précaution de la S.A. SOLUXTRAFER.

Le cahier spéciale des charges régissant le marché public donc la S.A. SOLUXTRAFER a été chargée, précise non seulement l'obligation de l'adjudicataire de solliciter les plans des installations (page 13 du cahier spécial des charges, article 25 point 2 al. 2) mais aussi celle de déterminer «la position exacte des conduits à l'aide de sondages préalables. Pendant l'exécution des travaux, certains conduits devront être étayés.

L'entrepreneur prendra toutes les mesures de précaution nécessaires pour éviter tout endommagement des conduites, des câbles et des tubes, en particulier concernant la circulation des grues et autres engins dans la zone concernée.»

ELECTRABEL fait également référence à l'article 260 bis du R.G.P.T. qui prévoit la même obligation à charge de l'entrepreneur.

L'obligation mise à charge de la S.A. OLUXTRAFER est donc extrêmement précise, et elle ne conteste pas ne pas l'avoir respectée.

8. La S.A. SOLUXTRAFER estime qu'elle n'a pas commis de faute en ne consultant que les plans de la SNCB, - sans réclamer ceux de tous les impétrants-, du fait qu'elle effectuait les travaux sur un terrain de la SNCB et non en zone urbaine.

Cette affirmation est contraire au cahier spécial des charges de la SNCB pour le chantier en cause et au R.G.P.T. qui rappelle la teneur de l'obligation générale de prudence des entrepreneurs dans ces circonstances.

En outre, le Tribunal relève que le chantier se situait en pleine zone urbaine, à hauteur de la rue Van VOLXEM, non loin de l'usine VW de Forêt et de la Gare du Midi ...

9. La S.A. AXA Belgium estime que la date du sinistre n'est pas rapportée.

Cependant, il n'est pas contesté que l'endommagement des câbles a été objectivé par deux pannes: l'une le 24 mai, et l'autre le 6 juin 2001 et qu'à la date du 6 juin 2001 une constatation de la SNCB et d'ELECTRABEL en présence du bureau d'expertise BEXTY a permis de déterminer avec certitude l'endroit précis de la rupture des deux câbles.

Ce sont en effet ces pannes qui ont permis d'objectiver l'endommagement des câbles; le fait que la date exacte du sinistre ne soit pas connue avec précision n'enlève rien à la réalité de la faute ni du dommage, puisque la S.A. SOLUXTRAFER n'a jamais contesté être présente à ces dates sur le chantier et n'a jamais prétendu que des tiers y auraient travaillé.

La SNCB, tiers au présent litige, a établi qu'une seule société travaillait à cette époque et à cet endroit.

c. Établissement du lien causal

10. La S.A. SOLUXTRAFER conteste qu'ELECTRABEL apporte le preuve du lien causal entre la faute et le dommage au motif que les plans qui ont été transmis par ELECTRABEL dans le cadre de la présente instance, mentionnent qu'ils ont été réalisés à la date du 6 juin 2001.

La S.A. SOLUXTRAFER estime dès lors que si même elle avait été en possession des plans d'ELECTRABEL, il persiste un doute quant à la fiabilité de ces plans, car il n'est pas établi qu'ils mentionnaient l'emplacement des câbles qu'elle a sectionnés.

Il s'agit d'une pure supputation de la part de la S.A. SOLUXTRAFER.

En effet, S.A. SOLUXTRAFER ne démontre pas, et pour cause, que les plans existant au moment des travaux qu'elle a réalisés ne mentionnaient pas les câbles.

Elle n'établit pas une faute dans le chef de la victime elle-même, alors que la charge de la preuve lui appartient à cet égard, puisqu'elle soulève une cause étrangère libératoire. (CORNELIS, Principes du droit Belge de la responsabilité extra-contractuelle, l'acte illicite; p. 54 n° 32 et p. 183, n° 99 et suivants).

ELECTRABEL a produit des plans qui ne portent pas de date, ce qui ne constitue pas une faute dans son chef. Ces plans mentionnent la présence des câbles à l'endroit où la S.A. SOLUXTRAFER travaillait.

11. En outre, la S.A. SOLUXTRAFER tente de limiter sa faute à l'absence de vérification des plans. Or cette faute qui lui est reprochée est plus large: absence de précaution lors des travaux effectués.

L'obligation de la S.A. SOLUXTRAFER impliquait une étude des plans et une recherche approfondie avant de creuser avec toutes les précautions requises d'un homme de l'art..

La S.A. SOLUXTRAFER ne prétend pas et n'a jamais prétendu qu'elle aurait mis tout en œuvre pour éviter la rupture des câbles.

Son argument n'est par conséquent pas fondé et le lien causal est établi entre la faute et le dommage.

Quant à la demande en garantie

12. Il résulte des conditions générales du contrat d'assurance conclu avec la S.A. SOLUXTRAFER que la S.A. AXA Belgium considère comme cas d'exclusion de la garantie, les dommages résultant d'une faute lourde.

Elle définit cette faute lourde comme «le manquement tel aux normes de prudence et de sécurité aux lois, règles et usages propres aux activités garanties que les conséquences dommageables du manquement étaient prévisibles.»

La S.A. SOLUXTRAFER admet la va-

lidité de la clause contractuelle mais conteste l'existence d'une faute grave dans son chef.

La S.A. SOLUXTRAFER a précisé à l'audience qu'elle était spécialisée dans les travaux ferroviaires. Dès lors, elle avait, - ou devait avoir -, une parfaite connaissance du cahier spécial des charges de la SNCB, l'un de ses principaux clients.

Elle ne pouvait non plus ignorer les conséquences importantes d'un manque de prudence lors de travaux à exécuter près de voies de chemin de fer où les lignes et câbles à haute tension sont inmanquablement présents.

La faute de la S.A. SOLUXTRAFER doit s'entendre comme une faute

lourde au sens défini par les conditions générales de la S.A. AXA Belgium, s'agissant d'un professionnel et homme de l'art habitué à travailler sur des chantiers de la SNCB, connaissant les procédures prévues par les cahiers des charges, et devant prévoir la gravité des conséquences d'une erreur sur ce type de chantiers.

Par conséquent, l'exclusion contractuelle doit être appliquée en l'espèce, privant la S.A. SOLUXTRAFER de son recours en garantie.

**PAR CES MOTIFS,
LE TRIBUNAL,**

Déclare la demande principale recevable et fondée.

... »

VREDEGERECHT VAN HET KANTON LANDEN - ZOUTLEEUW - 15 NOVEMBER 2006

Magistraat: dbr. Fourie

Advocaten: mrs. Wierinckx en Vandebroek

PBE CVBA T / TIELEN WILLY – ETHIAS – IWM CV

Beschadiging van elektriciteitsleiding • Lokalisatieplicht • Onvoldoende lokalisatie • Overeenkomst BVVO-CETS • Bijstandskosten • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangesloten

Bris de ligne électrique • Obligation de localisation • Localisation insuffisante • Convention UPEA-CETS • Frais d'assistance • Applicabilité aux non adhérents

Een aannemer die op de hoogte is van de aanwezigheid van de kabel op de plaats van de werken, maar zelf geen peilingen uitvoert en enkel verdergaat op de peilingen van de bouwbeer/grondeigenaar, neemt onverantwoorde risico's. Deze laatste moet met betrekking tot de juiste ligging van de kabels als leek en onbevoegd aanzien worden om aanwijzingen te geven. Langdurig stilzwijgen na ontvangst van een duidelijke factuur of een concrete aanspraakbevestiging dient in hoofde van de aannemer (handelaar) als aanvaarding van de correctheid van de inhoud van de aanspraakbevestiging beschouwd te worden. Zelfs wanneer de schadeveroorzaker of zijn verzekeraar niet is toegetreden tot de overeenkomst BVVO-CETS(FIGAS), mag deze overeenkomst naar analogie worden toegepast gezien de normen hierin opgenomen een waarborg zijn voor een correcte en betrouwbare schadevergoeding.

Un entrepreneur qui est au courant de la présence du câble à l'emplacement des travaux mais qui n'a pas effectué de sondages et qui se base uniquement sur les sondages du maître d'ouvrage / propriétaire du terrain prend des risques injustifiables. Ce dernier doit être considéré comme profane et incompetent pour donner les indications quant à la localisation des câbles. Le long mutisme de l'entrepreneur (commerçant) après réception d'une facture claire ou d'une mise en cause concrète de sa responsabilité, doit être considéré dans son chef comme une acceptation de sa responsabilité. Même lorsque l'auteur de dommage ou son assureur n'ont pas adhéré à la convention UPEA/CETS (FIGAZ), cette convention peut être appliquée par analogie puisque les normes qu'elle contient garantissent une indemnisation correcte et fiable.

“... ”

I PROCEDURE

Er werd rekening gehouden met volgende documenten:

- het verwijzingsvonnis van de vrederechter van het tweede kanton Leuven van 15 februari 2005, en de daarin vermelde procedurestukken,
- het verzoekschrift tot vrijwillige tussenkomst van ETHIAS, op de griffie neergelegd op 1 april 2005,
- de conclusie van de eisende partij, op de griffie neergelegd op 17 oktober 2005,
- de conclusie van de verwerende partij, op de griffie neergelegd op 8 november 2005,
- de conclusie van Ethias, op de griffie neergelegd op 28 juli 2006,
- het verzoekschrift tot vrijwillige tussenkomst van de cv Intercommunale Watermaatschappij, op de griffie neergelegd op 21 augustus 2006,
- de conclusie van de beide vrijwillig tussenkomende partijen, op de griffie neergelegd op 21 augustus 2006,
- de synthesebesluiten van de verwerende partij, op de griffie neergelegd op 28 augustus 2006,
- de bewijsstukken, overgelegd door partijen.

De vrederechter heeft de middelen en conclusies van alle partijen gehoord op de openbare zitting van 8 november 2006, waarna de debatten werden gesloten en de zaak in beraad genomen.

Op die zitting werden alle partijen geldig vertegenwoordigd door hun advocaat. Dit vonnis wordt bijgevolg op tegenspraak gewezen.

De artikelen 2, 3, 30 tot en met 34, 36, 37 en 41 van de Wet van 15 juni 1935 op het Taalgebruik in Gerechtszaken werden nageleefd.

II FEITEN – VORDERING

1. Eiseres dagvaardde verweerder voor het vredegerrecht van het tweede kanton Leuven teneinde verweerder te laten veroordelen tot betaling van 468,54 euro schadevergoeding voor schade die verweerder op 3 maart 2003 aan ondergrondse leidingen van eiseres zou veroorzaakt hebben bij graafwerken te Kortenaeken, sectie Kersbeek-Miskom, Miskom-Dorp 17.

2. ETHIAS kwam vrijwillig tussen in het geding in haar hoedanigheid van verzekeraar “invorderingkosten voor schade veroorzaakt door derden” van de Intercommunale Watermaatschappij (IWM).

Zij stelde dat verweerder bij de bewuste graafwerken niet alleen de elektriciteitsleiding van eiseres, maar ook de waterleiding van haar verzekerde IWM beschadigd had.

Zij zegde in haar verzoekschrift tot vrijwillige tussenkomst dat zij aan haar verzekerde IWM een schadevergoeding van 138,29 euro had uitgekeerd en dat zij deze als indeplaatsgestelde van IWM wenste terug te vorderen van de schadeverwekker, zijnde verweerder.

Nadien bleek dat ETHIAS in werkelijkheid geen uitkeringen had verricht aan haar verzekerde IWM. Daarom kwam IWM bij afzonderlijk verzoekschrift zelf vrijwillig tussen in het geding om in eigen naam de voormelde schadevergoeding van 138,29 euro in te vorderen van verweerder.

Uit de gezamenlijke conclusie die voor ETHIAS en IWM werd neergelegd op 21 augustus 2006 blijkt dat ETHIAS zelf geen vordering meer stelt tegen verweerder.

III BEOORDELING

A. De verwijzing naar de zetel Landen van het vredegerrecht Landen-Zoutleeuw

3. Bij gemeenschappelijke ondertekende brief van 16 december 2004 vroegen de raadslieden van eiseres en verweerder de verwijzing van de zaak ‘naar het Vredegerrecht te LANDEN’.

Vooreerst bestaat het vredegerrecht van Landen niet. Het werd sinds 1 september 2001, datum van de inwerkingtreding van de wet van 25 maart 1999 betreffende de hervorming van de gerechtelijke kantons, vervangen door het vredegerrecht van het kanton Landen-Zoutleeuw, met twee aparte zetels.

Bovendien heeft deze zaak geen enkel aanknopingspunt met de zetel Landen van dit gerechtelijk kanton. Geen van beide partijen woont of heeft haar zetel op het grondgebied van de gemeenten Landen of Linter. Miskom-Dorp, waar het schadegeval zich heeft voorgedaan, is een straat in Kersbeek-Miskom, deelgemeente van Kortenaeken. Kortenaeken behoort tot het grondgebied waarbinnen alleen de zetel Zoutleeuw van het vredegerrecht Landen-Zoutleeuw zijn rechtsmacht uitoefent (zie artikel 7 van het voormelde KB van 3 juni 1999, houdende bepaling van het gebied binnen welk elke zetel van een vredegerrechtskanton met meerdere zetels zijn rechtsmacht uitoefent).

Bijgevolg is in principe alleen de zetel Zoutleeuw, en niet de zetel Landen van het vredegerrecht Landen-Zoutleeuw bevoegd voor kennisname ten gronde van deze vordering.

Het staat partijen echter vrij bij overeenkomst hun zaak te laten sturen naar een territoriaal onbevoegde rechter, want de territoriale bevoegdheid is niet van openbare orde (Arbh. Luik 7 maart 1997, Soc. Kron. 2004, 4; ‘Overzicht rechtspraak: de bevoegdheid (1979-92)’, T.P.R., 1993, P. 1609, nr. 211; Arbrb. Brussel 17 mei 1994, J.T.T. 1994, 343; Arbrb. Luik 9 juni 1971, T.S.R. 1972, 299).

De bevoegdheidsovereenkomst die partijen voor de vrederechter van het tweede kanton te Leuven hebben gesloten was bijgevolg geldig, zodat vermelde rechter de zaak correct heeft verwezen naar de zetel Landen van het vredegerrecht Landen-Zoutleeuw, vermits dit impliciet, maar verkeerdelijk door beide partijen gevraagd was.

B. De vordering van ETHIAS

4. ETHIAS handhaaft haar vordering tegen verweerder niet meer.

Haar vordering was hoe dan ook onontvankelijk, vermits ETHIAS niet over het vereiste belang of hoedanigheid beschikte om de vordering in te stellen, om reden dat zij geen vergoedingen had uitgekeerd aan verzekerde en zij dus niet gesubrogeerd was in de rechten van deze verzekerde.

C. De vordering van PBE

5. Verweerder erkent dat hij de elektriciteitskabel in kwestie heeft beschadigd tijdens graafwerken voor het plaatsen van een septische put, uitgevoerd met een graafmachine.

Hij betwist niettemin zijn verantwoordelijkheid, omdat deze kabel volgens hem niet op de aangegeven plaats lag. De kabel lag volgens hem op het perceel van zijn opdrachtgever, een zeker Koen ICKMANS, en deze had de kabel op enkele plaatsen al zelf blootgelegd, maar niet op de plaats van de beschadiging. Verweerder stelt dat hij aan zijn raadplegingsplicht over de ligging van de kabels heeft voldaan door de aanwijzingen van de heer ICKMANS te volgen.

Eerder contradictoir stelt verweerder op blz. 5 van zijn eerste en van zijn syntheseconclusie dat de beschadigde kabel een aansluitingskabel betrof die ‘niet opgenomen (was) op de liggingsplannen van de kabels’, om in de volgende alinea aan te voeren dat ‘de kabel op de plaats van de beschadiging afweek van de plaats waar (hij) aangegeven was’: de kabel stond enerzijds dus op geen enkel plan, maar anderzijds lag hij niet op de ‘aangegeven’ plaats ...

6. Artikel 260bis§1 van het A.R.A.B. en artikel 192.02 van het Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties (AREI) verplichten de aannemer om, alvorens hij met werken begint waarbij ondergrondse elektriciteitskabels of leidingen zouden kunnen worden beschadigd, inlichtingen in te winnen over de staat van de ondergrond bij de eigenaar(s) van deze installaties en om de kabels te lokaliseren. Niet-naleving van deze wettelijke verplichting maakt een onrechtmatige daad uit in de zin van de artikelen 1382-1383 van het Burgerlijk Wetboek.

Elke aannemer van grondwerken dient bijgevolg, alvorens met de werken te beginnen, het plan van de ondergrondse leidingen aan te vragen bij de eigenaar van deze leidingen. Hij moet het bewijs kunnen leveren van deze aanvraag. Is aan de hand van het plan de precieze lokalisatie van de leidingen niet mogelijk, dan dient de aannemer bovendien de eigenaar van de leidingen te raadplegen. Onder 'raadplegen' moet verstaan worden het 'overleg plegen, zich beraden met' zodat een louter schriftelijke aanvraag van de plans niet beantwoordt aan dit begrip (Vred. Namen (2) 4 oktober 1994, Iuvis 1997, 648).

Naast de raadpleging van de eigenaar van de kabels moet de aannemer bovendien, alvorens de werken aan te vatten, de kabels lokaliseren (artikel 260bis§1, laatste lid A.R.A.B. en artikel 192.02 AREI; Antwerpen, 12 maart 2003, Iuvis 2005, afl. 28, 1418; Rb. Antwerpen 6 september 1999, Iuvis 2004, afl. 27, 1329). Zolang hij de precieze ligging van de kabels niet kent, mag de aannemer geen gebruik maken van mechanische werktuigen.

De verplichting voor de aannemer om inlichtingen in te winnen over de ligging van kabels en peilingen uit te voeren geldt evenzeer indien de graafwerken op een privé-terrein moeten uitgevoerd worden (Kh. Oudenaarde, 4 mei 1982, Rechtspr. B.F.E. 1982, afl. 14c, 20, noot).

7. Verweerder wist uiteraard dat er ondergrondse kabels lagen op de bouwterrein, vermits hij benadrukt dat bouwheer ICKMANS de kabels op meerdere plaatsen al had blootgelegd.

Verweerder bewijst niet en beweert niet eens dat hij contact met eiseres had opgenomen om de precieze ligging van de kabels te kunnen achterhalen. Naar eigen zeggen zocht hij geen contact omdat deze plans de ligging van aansluitingskabels op privé-terreinen toch niet weergeven. Dit is geen overtuigend verweer.

Wanneer, zoals hier, de aanwezigheid van ondergrondse kabels gekend is, maar daarover geen plans beschikbaar zijn (die overigens slechts een louter indicatieve waarde zouden hebben en eerder de aanwezigheid van kabels aanduiden dan de precieze ligging ervan: zie Kh. Leuven, 24 april 2003, Iuvis 2005, afl. 28, 1452; Kh. Charleroi 4 november 1999, Iuvis 2004, afl. 27, 1324; Gent 5 oktober 1995, R.W. 1997-98, 950; Luik 23 juni 1982, Rechtspr. B.F.E. 1983, afl. 2D, 1) en wanneer de effectieve lokalisatie van de kabels moeilijkheden schijnt mee te brengen of onmogelijk is, dan dient de aannemer niet alleen zelf peilingen uit te voeren, maar ook overleg te plegen met de eigenaar van de leidingen, aan wie hij de juiste ligging dient op te vragen (Bergen 24 november 1997, Iuvis 1998, 891).

Verweerder, die wist dat er leidingen lagen, beweert niet eens dat hij zelf peilingen heeft uitgevoerd, vermits hij stelt dat hij eenvoudig verder gegaan is op de peilingen die bouwheer ICKMANS had uitgevoerd door het blootleggen van de kabel op een paar niet nader aangeduide plaatsen.

Uiteraard kan een aannemer, die zeker weet dat er op de werf ondergrondse kabels liggen, geen genoegen nemen met de aanwijzingen van de eigenaar van de grond, vermits deze een leek terzake is en niets met zekerheid kan zeggen over de juiste ligging van de kabels (in dezelfde zin: Kh. Turnhout 4 maart 1982, Rechtspr. B.F.E. 1982, afl. 4c, 2, noot). De aan-

nemer dient dan wel degelijk de officiële plannen van de eigenaar van de kabels te raadplegen, en, indien deze plannen niet voorradig zijn of geen concrete gegevens bevatten, overleg te plegen met de eigenaar van de kabel (niet met de eigenaar van de grond). De aannemer neemt onverantwoorde risico's door uitsluitend verder te gaan op de aanwijzingen van onbevoegden, zoals hier het geval is geweest.

Verweerder heeft bijgevolg zeer onvoorzichtig gehandeld en dus een onrechtmatige daad in de zin van de artikelen 1382-1383 van het Burgerlijk Wetboek gepleegd door precies omgekeerd te handelen en, in plaats van eiseres te contacteren en haar naar de juiste ligging van de kabel te vragen, vertrouwen te schenken in de verkeerde - zo is immers gebleken - aanwijzingen van een onbevoegde derde, zoals de grondeigenaar.

In tegenstelling tot wat verweerder beweert, kan er geen sprake zijn van onoverwinnelijke dwaling, wanneer de aannemer zijn verplichtingen inzake plaatsbepaling en peilingen niet heeft nageleefd (Luik, 7 november 2002, Iuvis 2005, afl. 28, 1427; Kh. Hasselt, 7 januari 2004, Iuvis 2005, afl. 28, 1431).

De verantwoordelijkheid van verweerder voor de schade staat dan ook buiten kijf.

8. Verweerder aanvaardt de begroting van de schade voor een bedrag van 407,43 euro, maar niet de door eiseres supplementair gevorderde 61,11 euro voor 'bijstandskosten'.

Eiseres vordert deze bijstandskosten op basis van artikel 16 van de overeenkomst B.V.V.O.-C.E.T.S. (d.i. de overeenkomst tussen de Beroepsvereniging van Verzekeringsondernemingen en het Comité voor de Technische Studie van de Productie en de Distributie van Elektriciteit), volgens dewelke de bijstandskosten op 15 % van de hoofdsom van de schadevergoeding mogen gerekend worden. Eiseres legt uit dat het een forfaitaire verhoging van de schadevergoeding betreft, die toegekend wordt aan

nutsbedrijven opdat zij de herstelling van een ongeval moeten en kunnen doen en om ook de administratieve kosten te dekken die uit dergelijk schadegeval volgen.

Deze conventionele regeling om bijstandskosten toe te kennen kan worden beschouwd als een algemeen aanvaard en toegepast gebruik om schade in deze materie te schatten en biedt een voldoende waarborg dat de schade op een passende wijze wordt geschat.

De forfaitaire procentuele vermeerdering van de schadevergoeding met 15 % dekt op een billijke manier de kosten van bijstand van diensten en onrechtstreeks toezicht van het personeel belast met de herstellingen, kosten van beheer en behandeling van het materieel in voorraad, herstellkosten, toezicht en controle over onderaannemers, boekingskosten en administratieve kosten, die uit het schadegeval voortvloeien.

Verweerder roept in dat hij niet gebonden kan zijn door deze overeenkomst, vermits hij geen partij bij deze overeenkomst is.

Zelfs wanneer de schadeveroorzaker of zijn verzekeraar niet is toegetreden tot de overeenkomst B.V.V.O.-C.E.T.S., mag deze overeenkomst naar analogie worden toegepast. De normen in deze conventie vastgelegd worden beschouwd als waarborg voor een correcte en betrouwbare schadevergoeding. De aanvaarding ervan door een groot aantal verzekeringsmaatschappijen levert hiervan het bewijs.

De bijstandskosten ten bedrage van 15 % zijn voldoende waarschijnlijk om als bewezen weerhouden te worden, aangezien een nauwkeurige becijfering ervan hetzij buitensporige kosten zou veroorzaken, hetzij zonder meer onmogelijk is (in dezelfde zin: Antwerpen, 18 december 2002, Iuvis 2005, afl. 28, 1424; Kh. Leuven, 24 april 2003, Iuvis 2005, afl. 28, 1452; Rb. Veurne, 6 februari 2003, Iuvis 2005, afl. 28, 1444; Kh. Hasselt, 25 februari 2003, Iuvis 2005, afl. 28, 1457; Vred. St.-Gillis 25 juni

1998, Iuvis 1999, 936; Vred. Luik (2) 21 november 1996, Iuvis 1997, 771; Vred. Willebroek 24 oktober 1994, Iuvis 1996, 603; Vred. Aalst 12 april 1994, R.W. 1995-96, 859, noot LENSSENS, G. 'Mag de rechter bij de evaluatie ex aequo et bono van de aansprakelijkheidsverzekeraar toe te kennen bijstandskosten rekening houden met de criteria gehanteerd in de BVVO-CETS-overeenkomst indien voormelde verzekeraar bewuste overeenkomst niet heeft onderschreven?').

De schadevergoeding kan bijgevolg toegekend worden voor de integrale vordering ten belope van 468,54 euro.

D. De vordering van IWM

9. Bovenstaande principes over de aansprakelijkheid van verweerder wegens een gebrek aan zorgvuldigheid gelden per analogie ook voor beschadigingen aan het ondergrondse waterleidingnet. Wie bij werken beschadigingen aanbrengt aan de waterleiding, dient de watermaatschappij te vergoeden voor de herstellingskosten.

10. Verweerder betwist echter dat hij tijdens de bewuste graafwerken ook de waterleiding van IWM heeft beschadigd. Hij merkt op dat hij geen enkele plaatsbeschrijving heeft ondertekend waarin deze schade zou vastgesteld zijn. Volgens hem kan de schade (die hij als dusdanig niet betwist), even goed door iemand anders veroorzaakt zijn.

Deze betwisting is niet ernstig, aangezien verweerder de factuur van IWM van 14 mei 2003 betreffende de herstellingswerken aan de bewuste waterleiding op geen enkel ogenblik heeft geprotesteerd. Nadien werd hij door ETHIAS, verzekeraar van IWM, maar liefst tweemaal schriftelijk in gebreke gesteld om deze herstellingskosten te vergoeden (brieven van 13 juni 2003 en 10 september 2003), maar hij heeft ook geen enkele van deze brieven beantwoord.

Als handelaar (zelfstandige aanneemer) dient hij alle facturen en aanspraakbevestigingen die hij betwist formeel te protesteren. Langdurig stilzwijgen na ontvangst van een duidelijke factuur of een concrete aanspraakbevestiging dient in hoofde van een handelaar als aanvaarding van de correctheid van de inhoud van de aanspraakbevestiging beschouwd te worden.

Verweerder liet zijn verzekeringsmaatschappij, GENERALI BELGIUM, pas na een derde aanmaning van ETHIAS van 23 oktober 2003, en dus laattijdig, reageren.

Meer bepaald antwoordde GENERALI BELGIUM in een brief van 3 november 2003 dat de aansprakelijkheid werd betwist omdat de leidingen afweken van de normale ligging. Er werd dus geenszins ontkend dat ook de waterleiding geraakt was.

Uit de minnelijke vaststelling van 4 april 2003, die inderdaad niet door verweerder is ondertekend, blijkt dat de schade aan de waterleiding door een mechanisch werktuig was afgerukt. Uit niets blijkt dat er nog een andere aannemer met andere werktuigen ter plaatse is geweest. Dat zowel de waterleiding als de elektrische leiding op dezelfde dag en nagenoeg op dezelfde plaats beschadigd werden is een voldoende aanwijzing voor het feit dat beide schades door dezelfde persoon werden veroorzaakt.

Er kan uit bovenstaande vaststellingen bijgevolg geredelijk aangenomen worden dat verweerder ook de schade aan de waterleiding van IWM heeft veroorzaakt.

11. De omvang van de gevorderde schadevergoeding (138,29 euro) wordt op zichzelf niet betwist.

Verweerder dient bijgevolg op grond van dezelfde overwegingen veroordeeld te worden tot betaling van dit bedrag aan de vrijwillig tussenkomende partij.

E. Uitvoerbaarheid van het vonnis

12. Eiseres vordert op eerder ste-reotiepe wijze dat het vonnis uitvoerbaar zou verklaard worden bij voorraad, niettegenstaande enig verhaal zonder borgstelling en met uitsluiting van het kantonement.

De uitvoerbaarheid bij voorraad kan worden toegestaan, doch het kantonement is een recht van de veroordeelde partij. Het kan slechts worden uitgesloten wanneer de partij die de uitsluiting ervan vordert, aantoonst dat vertraging in de betaling haar aan een ernstig nadeel blootstelt (artikel 1406 van het Gerechtelijk Wetboek; Brussel, 25 april 1997, P & B, 1997, 224; Brussel, 31 januari 1990, J.L.M.B., 1990, 994; Dirix, E. en Broeckx, K. A.P.R., tw. Beslag, p. 196, nr. 360).

Eiseres motiveert haar verzoek tot uitsluiting van het kantonement niet en levert het bewijs van dit ernstig nadeel niet (Dirix, E., en Broeckx, K. 'Overzicht van rechtspraak: Beslagrecht (1991-1996)', T.P.R., 1996, nr. 42, p. 1420).

F. De gerechtskosten

13. ETHIAS en IWM werden vertegenwoordigd door éénzelfde advocaat. Zij legden een gezamenlijke conclusie neer. Zij vorderden in feite zelfs één en dezelfde schadevergoeding. Na onderzoek van de zaak bleek dat niet ETHIAS, maar alleen IWM de concrete schade had geleden.

Indien de vordering van beide tussenkomende partijen gegrond ware geweest, kon hen slechts één enkele rechtsplegingsvergoeding worden toegekend die zij onder elkaar zouden moeten verdelen, zoals bepaald in artikel 1, 2de lid van het KB van 30 november 1970 (in dezelfde zin: Cass. 14 oktober 2004, NjW 2005, afl. 105, 373, noot BREWAEYS, E.).

Aangezien de vordering van ETHIAS evenwel ongegrond was, en enkel deze van IWM gegrond, kunnen de vrijwillig tussenkomende partijen slechts aanspraak maken op de helft van deze gemeenschappelijke rechtsplegingsvergoeding.

14. Voor de bepaling van het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding wordt de waarde van de vordering bepaald door de som van alle ingestelde hoofd- en tusseneisen (artikel 3 van het koninklijk besluit van 30 november 1970 samen gelezen met de artikelen 618, 620 en 560 van het Gerechtelijk Wetboek; Gent 24 november 1993, Intern. Vervoerr., 1994, 490; Vred. Antwerpen 29 maart 1988, T. Vred., 1988, 294).

Wanneer het bedrag van de vordering de volstreekte bevoegdheid van de rechter bepaalt, wordt er inderdaad onder verstaan de som die in de inleidende akte wordt geëist, met uitsluiting van de gerechtelijke intrest en van alle gerechtskosten alsook van de dwangsommen (artikel 557 van het Gerechtelijke Wetboek). Dit betekent dat voor de bepaling van de

volstreekte bevoegdheid niet alleen rekening moet gehouden worden met het als hoofdsom gevorderde bedrag, maar ook met de in de dagvaarding geëiste verwijlrenten of vergoedende intrest die reeds vervallen is op het moment van de rechtsingang (Cass., 26 juni 1981, R.W., 1981-82, 1869, noot; Arr.rb.Brussel, 16 september 1996, Pas., 1996, III, 3).

Eiseres en de vrijwillig tussenkomende partijen vorderen beide de betaling van de vergoedende intrest. Deze intrest vergoedt de schade die het gevolg is van de vertraging bij de schadeloosstelling van de getroffen en is in beginsel verschuldigd met ingang van de datum waarop de schade is ontstaan ('Overzicht rechtspraak: onrechtmatige daad, schade en schadeloosstelling', T.P.R., 1994, nr. 19.1 p. 1027).

Een vluchtige berekening leert dat de hoofd- en tussenvordering samen in hoofdsom en vergoedende intrest het bedrag van 620 euro overstijgen, zodat de aan alle partijen toekomende (sinds juni 2006 aangepaste) rechtsplegingsvergoeding 182,20 euro bedraagt.

IV UITSPRAAK

Om alle bovenstaande redenen verklaart de vrederechter de hoofdvordering en de tussenvordering van I.W.M. ontvankelijk en gegrond. Hij verklaart de tussenvordering van ETHIAS onontvankelijk.

..."

HOF VAN BEROEP TE GENT – 23 NOVEMBER 2007

9^{de} Kamer

Magistraten: dbr. Hanssens, wnd. voorzitter, dbr. Tabert en mevr. Beerens

Advocaten: mrs. Casier en Rimbaut

GASELWEST CVBA T / HULLEBUSCH NADINE

**Openbare dienst •
Verkavelingsvoorwaarden •
Reglementair karakter**

**Service public • Prescriptions
du permis de lotir • Caractère
réglementaire**

De bepalingen opgenomen in een verkavelingsvergunning met betrekking tot de aanleg van nutsvoorzieningen zijn van reglementaire aard. Zij maken het verlenen van een openbare dienst mee mogelijk. Dergelijke voorwaarden dringen zich op aan al degenen die zich in het toepassingsveld van de betreffende bepalingen bevinden. Zij kunnen beperkingen opleggen aan de private eigendomsrechten en een beding ten behoeve van derden bevatten. De uitdrukkelijke voorwaarde opgenomen in de verkavelingsvergunning “Mits alle ontbrekende nutsvoorzieningen langs de kant van de verkaveling op kosten van de verkavelaar aan te leggen” brengt een verplichting mee die rust op de verkavelaar. Deze verplichting kan niet bij overeenkomst, noch eenzijdig worden gewijzigd. Derhalve kan de melding van de verkavelaar, dat hij geen gasaansluitingen wenst te voorzien ten aanzien van de verkavelde percelen, geen wijziging brengen aan zijn verplichting om de kosten voor de aanleg van de betreffende nutsleidingen in de verkaveling te dragen, zelfs niet wanneer hij dit heeft laten opnemen in de verkoopsakte van de betrokken percelen. Daarentegen kan de distributienetbeheerder zich als derde op de bepaling in de verkavelingsvergunning beroepen om de uitvoering ervan op kosten van de verkavelaar te vorderen.

Les prescriptions reprises au permis de lotir à propos de l'aménagement des conduites d'utilité publique sont de nature réglementaire. Elles permettent de contribuer au service public. Ces conditions s'imposent à tous ceux qui se situent dans le champ d'application des prescriptions concernées. Elles peuvent imposer des limitations aux droits de propriété et contenir des stipulations pour autrui. La condition expresse reprise au permis de lotir «à condition que toutes les conduites d'utilité publique situées du côté du lotissement soient posées aux frais du lotisseur» constitue une obligation qui repose sur le lotisseur. Cette obligation ne peut être modifiée par convention ou unilatéralement. Par conséquent, la mention du lotisseur qu'il n'entend pas prévoir des branchements de gaz à l'égard des parcelles loties, ne modifie en rien son obligation de supporter les frais d'aménagement des conduites concernées dans le lotissement, même s'il a fait insérer celle-ci dans l'acte de vente des parcelles concernées. Par contre, le gestionnaire du réseau de distribution peut comme tiers se prévaloir de la condition prévue au permis de lotir pour en exiger l'exécution aux frais du lotisseur.

“..."

Het hof heeft kennis genomen van het bestreden vonnis van 5 april 2005 van de tweede kamer van de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, waartegen de cvba GASELWEST, tijdig en regelmatig naar de vorm, hoger beroep heeft ingesteld.

Het hof heeft de partijen gehoord in openbare terechtzitting, bij monde van hun respectieve raadslieden en

in het Nederlands; zowel de neergelegde conclusies als de overgelegde stukken werden ingezien.

1. Bij dagvaarding betekend op 19 juni 2003 vordert de cvba GASELWEST de veroordeling van Nadine HULLEBUSCH tot betaling aan haar van de som van € 9 191,52, te meerderen met de rente aan de wettelijke rentevoet vanaf 26 september 1996 tot de dag van de integrale betaling.

Tevens vordert zij, in voorkomend geval, te zeggen voor recht dat de verkavelingsvergunning d.d. 23 juni 1992 van Nadine HULLEBUSCH vervallen is sinds 23 juni 1997, met verwijzing van Nadine HULLEBUSCH in de gedingkosten met inbegrip van de rechtsplegingvergoeding.

Het gaat hier om de kosten verbonden aan het aanleggen van diverse nutsleidingen langs een perceel grond te Meulebeke, gelegen op de hoek van de Steenovenstraat en de Hulstboomstraat, dat het voorwerp uitmaakt van een door Nadine HULLEBUSCH in 1992-1993 aangevraagde verkavelingsvergunning en dat aldus werd verkaveld in drie loten, waarvan lot 1 uitsluitend aan de Steenovenstraat paalt en lot 2 de hoek vormt van de Steenovenstraat en de Hulstboomstraat en lot 3 uitsluitend aan de Hulstboomstraat paalt.

Gerefereerd aan de stukken 4a t.e.m. 4e blijkt de vordering van de cvba GASELWEST als volgt samengesteld:

- elektriciteit: 57 818 BEF, thans € 1 433,27,
- gas: 164 912 BEF, thans € 4 088,06,
- kabel distributie: 52 268 BEF, thans € 1 295,69,
- openbare verlichting: 95 787 BEF, thans € 2 374,50.

De d.d. 23 juni 1992 aan Nadine HULLBUSCH als verkavelaar verleende verkavelingsvergunning bevat de uitdrukkelijke voorwaarde: 'Mits alle ontbrekende nutsvoorzieningen langs de kant van de verkaveling op kosten van de verkavelaar aan te leggen.'

2. Bij niet bestreden vonnis van 19 augustus 2004 heeft de rechtbank van koophandel te Kortrijk zich onbevoegd verklaard en de zaak voor behandeling verwezen naar de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk.

Bij het bestreden vonnis van 5 april 2005 heeft de eerste rechter van de tweede kamer van de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk de vordering toelaatbaar verklaard doch afgewezen als ongegrond, met verwijzing van de cvba GASELWEST in de nader bepaalde gedingkosten.

3. Met het hoger beroep beoogt de bvba GASELWEST de inwilliging van haar oorspronkelijke vordering, met verwijzing van Nadine HULLEBUSCH in de gedingkosten van de beide instanties.

Geïntimeerde Nadine HULLEBUSCH concludeert in deze instantie tot de volledige bevestiging van het bestreden vonnis en de verwijzing van de cvba GASELWEST in de gedingkosten van deze instantie.

4. Tegen de op 23 juni 1992 verleende verkavelingsvergunning zelf werd door de in dit geschil betrokken partijen geen enkel verhaal ingesteld.

Het gaat hier om een privé-verkaveling, die geen aanleiding blijkt te hebben moeten geven tot de aanleg van nieuwe wegen, maar waarvan de ervan deel uitmakende verkavelende loten alle grensden aan en uitgaven op reeds aangelegde openbare wegen. De verkaveling in kwestie heeft geleid tot het opdelen van het perceel grond in kwestie in drie loten, waarvan lot 1 en lot 2 een jaar na het verlenen van de verkavelingsvergunning en meer bepaald in de maand juli 1993 bij notariële akten verleden voor notaris Dusselier-De Brabandere met standplaats te Meulebeke aan onderscheiden nieuwe eigenaars zijn verkocht.

Lot 3 werd niet verkocht en bleef (mede)eigendom van HULLEBUSCH Nadine.

Er worden geen redenen aangehaald, laat staan aangetoond, op grond waarvan tot het verval of vervallen zijn van de verleende verkavelingsvergunning zou moeten worden beslist.

Er dient derhalve rekening te worden gehouden met de bepalingen vervat in deze verkavelingsvergunning, waar zoals gezegd geen verhaal tegen werd ingesteld.

Er bestaat immers geen wettelijke/regelgevende bepaling die op zich aan de verkavelaar oplegt om de kosten voor de infrastructuurwerken van de verkaveling te dragen.

Er is echter wél de verkavelingsvergunning - waarvan de voorwaarden eenzijdig door het (gemeente)bestuur worden vastgelegd, zonder dat de verkavelaar en/of de nutsmaatschappijen daarbij partij zijn - die desbetreffend bepalingen kan bevat-

ten en het toepasselijke rechtskader ter zake bepaalt.

Zoals een bijzonder plan van aanleg dient de verkavelingsvergunning ertoe de gedetailleerde bestemming van een terrein te bepalen.

Aan het verlenen van een verkavelingsvergunning kunnen, zoals te dezen, voorwaarden zijn gekoppeld die onder vorm van expliciete bepalingen in de verleende verkavelingsvergunning zijn vervat en die zich verder uitstrekken dan het louter particuliere belang en die zelfs een reglementair karakter kunnen inhouden.

Bepalingen en voorwaarden die, in een verkavelingsvergunning vervat, betrekking hebben op de aan te leggen nutvoorzieningen, vertonen een dergelijk reglementair karakter. Zij hebben betrekking op openbare nutvoorzieningen en maken derhalve het verlenen van de openbare dienst mee mogelijk.

De voorwaarden die nader het verlenen van de openbare dienst bepalen, waaronder de openbare nutvoorzieningen zijn begrepen, zijn van reglementaire aard en affecteren/dringen zich op aan al degenen die zich in het toepassingsveld van deze reglementaire bepalingen bevinden, aan al degenen die erdoor bedoeld zijn.

Deze reglementaire bepalingen kunnen beperkingen opleggen aan de private eigendomsrechten en zij kunnen tezelfdertijd een beding ten behoeve van derden inhouden, ondermeer ten behoeve van nutsmaatschappijen zoals GASELWEST.

Waar de d.d. 23 juni 1992 verleende verkavelingsvergunning de reeds genoemde, navolgende uitdrukkelijke voorwaarde bevat: "Mits alle ontbrekende nutsvoorzieningen langs de kant van de verkaveling op kosten van de verkavelaar aan te leggen", dringt zij zich derhalve verplichtend op aan geïntimeerde HULLEBUSCH.

De voornoemde reglementaire bepaling van de verkavelingsvergunning dringt zich op en kan niet zomaar,

het weze door overeenkomst, laat staan eenzijdig, worden gewijzigd door het gemeentebestuur, door de verkavelaar HULLEBUSCH en/of door de nutsmaatschappijen, die er in geval van uitvoering van de verkaveling en tot zolang deze niet vervallen is, door gehouden zijn.

Nalezing van de tussen partijen overgelegde en ter zitting neergelegde stukken wijst uit dat:

- de door HULLEBUSCH gelaste notaris Dusselier aan GASELWEST schriftelijk de vraag gericht heeft of er door de verkavelaars, met het oog op de uitvoering van de lasten van voormelde verkaveling, nog uitrustingswerken dienden te worden gedaan;
- GASELWEST daarop uitdrukkelijk heeft laten weten dat er een aanpassing/uitbreiding van de netten elektriciteit lage spanning, openbare verlichting, gas lage druk en TV- en FM-distributie noodzakelijk waren en tevens werd alsdan door GASELWEST gedetailleerde offerte gedaan betreffende de aan deze te verrichten werken verbonden kosten, die aan de verkavelaar aan te rekenen waren, na het reeds in mindering gebracht zijn van de toegestane kortingen;
- daarop de notaris aan GASELWEST de vraag stelde om enkel de kosten mede te delen van uitbreiding voor de twee te verkopen/kort daarop effectief verkochte loten;
- daarop lieten de secretaris en burgemeester van de gemeente Meulebeke weten aan GASELWEST dat voor alle 3 de loten de voormelde uitrustingswerken moesten aangelegd worden zoals voorzien in de verkavelingvoorschriften;
- vervolgens liet de notaris aan GASELWEST weten als dat in de verkaveling geen aardgas zou voorzien zijn en hij vroeg om de aanpassing van de prijsofferte in die zin;
- tenslotte antwoordde GASELWEST dat wel degelijk alle ontbrekende

voorzieningen langs de kant van de verkaveling op kosten van de verkavelaar dienden aangelegd te worden (derhalve gas inclusief) en dat aldus de toegestuurde prijsofferte verder van toepassing bleef.

Het hof wijst erop dat Nadine HULLEBUSCH nog m.b.t. geen enkele van de thans aangerekende nutsvoorzieningen - (cf. detail onder punt 1.), waarover geen ernstige discussie is dat deze nutsvoorzieningen allemaal zijn aangebracht geworden door of in opdracht van GASELWEST langsheen de verkaveling HULLEBUSCH - reeds enige betaling heeft verricht.

Ofschoon HULLEBUSCH vooral discussie voert i.v.m. de gasvoorziening heeft zij niettemin ook de andere aangerekende nutsvoorzieningen nog niet betaald terwijl zij niet ernstig kan voorhouden noch aannemelijk weet te doen maken dat deze in haar opdracht zouden zijn uitgevoerd en/of door haar zouden zijn betaald.

Uit de desbetreffende, supra reeds vernoemde voorwaarde uit de verkavelingsakte, met reglementaire draagwijdte, blijkt dat alle langsheen de verkaveling HULLEBUSCH ontbrekende nutsvoorzieningen zijn aan te brengen op kosten van de verkavelaar, derhalve gas inclusief.

Een andere draagwijdte kan aan deze bepaling niet worden gegeven en wordt alleszins in het geding in geen enkele mate aannemelijk gemaakt.

De cvba GASELWEST kan zich op deze reglementaire bepaling uit de verkavelingsakte beroepen ter zake de aanspraken die ze thans tegenover de geïntimeerde HULLEBUSCH laat gelden want de bepaling strekt daar juist toe.

Er is geen enkele wettelijke en/of regelgevende bepaling, noch enig contractueel of verbintenrechtelijk aspect waarop de geïntimeerde zich beroept, dat aan de toepasselijkheid en de draagwijdte van de voornoemde reglementaire bepaling van de verkavelingsvergunning in het voordeel van GASELWEST vermag afbreuk te doen.

Nadine HULLEBUSCH heeft de verkaveling effectief uitgevoerd want zij heeft twee van de drie percelen waarin de grond werd opgedeeld verkocht.

De verkavelingsvergunning bevat de hiervoor geciteerde bepaling van reglementaire aard.

Nadine HULLEBUSCH heeft zelf via de notaris aan GASELWEST naar de omvang van de uit te voeren nutsvoorzieningen laten vragen.

Op de als gevolg van deze vraag opgemaakte en overgemaakte offerte door GASELWEST (alsook thans in het geding) worden enkel opmerkingen gemaakt door HULLEBUSCH er toe strekkend het aantal nutsvoorzieningen of het aantal percelen waarop deze nutsvoorzieningen op haar kosten dienen aangebracht te worden, terug te dringen, wat ten onrechte is en in strijd met de draagwijdte, omvang en inhoud van de geciteerde reglementaire bepaling uit de verkavelingsakte.

Er is daarenboven geen protest aangetoond van HULLEBUSCH tegen de effectieve uitvoering van de werken waarvoor de offerte werd gedaan.

Er wordt bovendien niet aangetoond noch aannemelijk gemaakt dat de cvba GASELWEST in dit geding op de geïntimeerde HULLEBUSCH andere of meerdere kosten zou trachten te verhalen dan deze die betrekking hebben op de nutsvoorzieningen aangebracht langsheen de verkaveling HULLEBUSCH.

Dat er ook nog meerdere werken van nutsvoorziening zouden zijn uitgevoerd ten behoeve van de nog verderop gelegen percelen, die niets te zien hebben met de verkaveling HULLEBUSCH, doet aan de voornoemde draagwijdte van de bepaling vervat in de verkavelingsakte HULLEBUSCH ook niets af.

Het gegeven is verder ook niet relevant nu er geen aanwijzingen zijn dat aan de geïntimeerde ook daarmee verband houdende kosten zouden worden aangerekend door GASELWEST.

Er valt aan te nemen uit de overgelegde stukken en de daarbij gegeven uitleg dat de cvba GASELWEST zich heeft gehouden aan haar initiële offerte, het tegendeel wordt alvast niet aannemelijk gemaakt.

Dat de geïntimeerde HULLEBUSCH in de twee privaatrechtelijke notariële verkoopaktes heeft laten opnemen dat er geen aanleg van gas is voorzien en dat de koper uit dien hoofde geen verhaal heeft tegen de verkoper doet evenmin iets af aan de voormelde draagwijdte van de bepaling van reglementaire aard uit de verkavelingsakte zelf, waarop GASELWEST zich kan beroepen om de tussenkomst van HULLEBUSCH als verkavelaar in de kosten van 'alle nutsvoorzieningen zonder uitzondering' langs de door haar verkavelde percelen te vorderen. GASELWEST is

geen koper van enig lot en de clause in de privaatrechtelijke verkoopaktes van de kopers (die buiten dit geschil staan) kan aan GASELWEST niet als een beperking van de draagwijdte van de reglementaire clause uit de verkavelingsakte zelf tegengesteld worden.

Clausules vervat in privaatrechtelijke verkoopaktes kunnen de draagwijdte en omvang van de reglementaire verplichtingen uit de verkavelingsakte niet op zich zomaar wijzigen, wat de gehoudenheid van de verkavelaar betreft.

Het schrijven van 26 september 1996 van GASELWEST aan notaris Dusse-lier, gelastigde van de geïntimeerde HULLEBUSCH, houdt al meteen een aandrigen op (vlotte) betaling in.

Anderzijds werd in de door GASELWEST medegedeelde en aangerekende debetnota's toch een uiterste betalingsdatum gegund tot 31 oktober 1996 zodat slechts de wettelijke verwijlrente wordt toegekend vanaf 1 november 1996, die vanaf de dagvaarding tot de integrale betaling gerechtelijke rente wordt genoemd.

**OM DEZE REDENEN,
HET HOF,**

recht doende op tegenspraak en met toepassing van art. 24 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken.

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond.

Doet het bestreden vonnis teniet en opnieuw recht doende.

..."

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE HASSELT – 27 NOVEMBER 2007

6^{de} Kamer

Magistraten: mevr. Haumont, voorzitter en hb. Jacobs en Swartelé
Advocaten: mrs. Dejonghe loco Geukens, Knaeps en Theeuws loco Verdeyen

INTERELECTRA CVBA T / DEKABO BVBA

Kabelbeschadiging • Gestuurde boring • Onvolledig plan • Vermoeden van aanwezigheid van kabel • Hoofdaannemer/ onderaannemer • Vrijwaringsplicht

Dégât au câble • Forage dirigé • Plan incomplet • Présomption de présence de câble • Entrepreneur principal/sous-traitant • Obligation de garantie

Een aannemer is aansprakelijk voor de beschadiging van de kabel wanneer hij werken uitvoert en niet over de volledige plans beschikt terwijl hij voorafgaand had kunnen vaststellen dat een (deel)plan van de werkzone ontbrak. Bovendien bestaat er een vermoeden dat er zich in een woongebied leidingen van distributienetbeheerders in de ondergrond bevinden. Conventionele vrijwaring voor onjuiste plans bedongen door een onderaannemer ten aanzien van de hoofdaannemer is niet van toepassing indien de plans onvolledig zijn of een deel van het plan ontbreekt.

Un entrepreneur est responsable du dégât au câble lorsqu'il exécute des travaux sans être en possession des plans complets alors qu'il pouvait constater au préalable qu'une partie du plan de la zone de travaux manquait. De plus, il y a une présomption de la présence de canalisations des gestionnaires du réseau en sous-sol d'une zone d'habitat. La garantie conventionnelle pour les plans inexacts accordée par le sous-traitant à l'entrepreneur principal n'est pas applicable lorsque les plans sont incomplets ou lorsqu'une partie des plans manque.

“...

Gezien de inleidende dagvaarding betekend door het ambt van gerechtsdeurwaarder S. VANDENSAVEL te Turnhout d.d. 14 april 2003;

Gezien de dagvaarding in tussenkomst en vrijwaring betekend door het ambt van gerechtsdeurwaarder I. GOEYENS met standplaats te Bilzen d.d. 4 februari 2004;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten;

ANTECEDENTEN

De feiten, die aan onderhavig geschil ten grondslag liggen, kunnen bondig weergegeven worden als volgt:

APK werd als hoofdaannemer belast met de aanleg van nutsleidingen in Peer, deelgemeente Kleine Brogel.

Op 1 maart 2001 maakte DEKABO als onderaannemer prijs voor hori-

zontaal gestuurde boringen aldaar.

Artikel 1 van de algemene voorwaarden van DEKABO stipuleerde:

Uiterlijk 24 uren vóór de aanvang van de werken dient de cliënt DEKABO in het bezit te stellen van een volledige, correcte en geactualiseerde versie van plannen van de ondergrond, met inbegrip van de weergave van alle ondergrondse kabels en leidingen, van het perceel/de percelen waarop de boring betrekking heeft. Om hieraan te voldoen verbindt de cliënt zich ertoe om de gemeente, de diverse nutsmaatschappijen en de respectievelijke perceeleigenaars zelf te ondervragen op de aanwezigheid van kabels en leidingen om op basis hiervan nog eventuele aanpassingen aan te brengen op de aan DEKABO af te leveren plannen.

Zolang voornoemde plannen niet aan DEKABO zijn overhandigd, zal haar

uitvoeringstermijn zijn opgeschort. Indien tijdens de uitvoering der werken mocht blijken dat de door cliënt overhandigde plannen niet correct zijn, zal de cliënt DEKABO ter zake volledig en integraal vrijwaren.

APK vertrouwde de horizontaal gestuurde boringen vervolgens in onderaanneming aan DEKABO toe en vroeg op 17 december 2001 de netplannen bij INTERELECTRA op.

D.d. 18 december 2001 bezorgde INTERELECTRA DEKABO de volgende liggingsplannen:

Middenspanningskabels

Plan SW K KL Brogel, plan SW Lillerbaan 1, plan SW Lillerbaan 2, plan SW Lillerbaan 3, plan SW P. Breugelweg.

Vooraleer de werken aan te vatten verzocht INTERELECTRA APK uitdrukkelijk contact op te nemen met

de heer SONNEMANS voor bijkomende inlichtingen.

Per 1 februari 2002 beschadigde DEKABO tijdens een gestuurde boring op de hoek van de Lillerbaan met de Dommelbaan in Peer een middenspanningskabel van INTERELECTRA.

Op het proces-verbaal van minnelijke vaststelling zonder erkenning van aansprakelijkheid van dezelfde datum werd onder punt 14 dit ingevuld:

Waren de liggingsplannen op de werf op het ogenblik van de huidige vaststelling? Ja

Plans gekregen van WORMS (dit is APK), plan van deze MS was er niet bij.

Tenslotte raamde INTERELECTRA haar schade op 1 718,50 € maar werd tot op heden niet vergoed.

VORDERINGEN

In hoofdorde vraag INTERELECTRA vanwege DEKABO de betaling van 1 718,50 €, meer de compensatoire intresten sedert 1 februari 2002, de gerechtelijke intresten en de kosten in toepassing van de artikelen 192.02 A.R.E.I., 260 bis A.R.A.B. en 1382 B.W.

In ondergeschikte orde formuleert INTERELECTRA een identieke tus-

senvordering tegen APK.

Tot slot stelt DEKABO voor zo veel als nodig een vordering in vrijwaring versus APK in.

BEVOEGDHEID RATIONE SUMMAE

Bij nazicht blijkt de rechtbank net razione summae bevoegd te zijn om onderhavig geschil te beslechten.

AANSPRAKELIJKHEID

In casu is enkel DEKABO manifest aansprakelijk voor het voorval.

Zelfs indien INTERELECTRA en/of APK onvolledige plannen hadden overgemaakt, hetgeen zelfs niet eens vaststaat want het kan evengoed zijn dat DEKABO één van de plannen op haar maatschappelijke zetel bij vergetelheid liet liggen, had DEKABO er voor de aanvang van haar werkzaamheden in elk geval een kopij van moeten opvragen.

DEKABO kon inderdaad zonder de minste twijfel opmerken dat het plan van de Dommelbaan, waar haar werkzone zich bevond, ontbrak.

Aangezien de gestuurde boring daarboven in een woongebied plaatsgreep, bestond er een vermoeden dat er leidingen van concessiehoudende maatschappijen in de ondergrond zaten.

DEKABO gaat hier dus geenszins vrijuit.

Van een onoverwinnelijke dwaling of onwetendheid in hoofde van DEKABO is ter zake absoluut geen sprake.

Elke redelijke, nauwlettende en voorzichtige aannemer geplaatst in dezelfde concrete omstandigheden zou immers anders dan DEKABO gehandeld hebben.

Tot slot hoeft APK DEKABO in dit dossier niet te vrijwaren.

Conventioneel was slechts een exoneratie voorzien ingeval van onjuiste plannen, niet van onvolledige plannen.

SCHADE

Over de cijfers bestaat niet de minste discussie.

De voorschriften van art. 2-30 tot en met 37 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik van de talen in gerechtszaken werden nageleefd.

OM DEZE REDENEN, DE RECHTBANK:

uitspraak doende op tegenspraak

Verklaart de hoofdvordering ontvankelijk en gegrond.

Verklaart de overige vorderingen toelaatbaar doch ongegrond.

...”

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE HASSELT – 28 NOVEMBER 2007

9^{de} Kamer

Magistraat: dbr. Smeets

Advocaten: mrs. Deckers loco Deckers, Fonteyn loco Debaese, Franssen en Louwet loco Willems

**VLAAMS GEWEST T / INTERELECTRA OPDRACHTHOUDENDE
VERENIGING T / HAKO BORINGEN NV T / MOURIK NV**

Ondergrondse kabelbeschadiging
• Art. 260 bis A.R.A.B.
en art. 192.02 A.R.E.I. •
Lokalisatieplicht • Buiten-
contractuele aansprakelijkheid
• Onmiddellijk uitvoeren
van de herstellingswerken •
Tegensprekelijke vaststelling

Bris de câble souterrain • Art. 260
bis R.G.P.T. et art. 192.02 R.G.I.E.
• Obligation de localisation •
Responsabilité extra-contractuelle
• Exécution immédiate des
travaux de réparation • Constat
contradictoire

Aangezien aangetoond werd dat de aannemer van onderboringswerken, die de juistheid van de bij de distributienetbeheerder aangevraagde plannen der nutsleidingen niet betwistte en wist dat de werkelijke ligging van de nutsleidingen niet achterhaald werd, de boring op goed geluk heeft laten uitvoeren. Een normaal voorzichtig aannemer zou, geplaatst in dezelfde omstandigheden, moeten beseffen dat bij gebrek aan een juiste lokalisatie (peiling en blootlegging) de kans op beschadiging der leidingen zeer groot zou zijn en zou dan deze nalatigheden niet begaan hebben. Bijgevolg begaat de aannemer die bij de uitvoering van onderboringswerken schade aanbrengt aan de aldaar aanwezige nutsleidingen een fout wanneer deze aannemer nagelaten heeft te peilen naar de aanwezige nutsleidingen en hun juiste ligging te trachten achterhalen zoals nochtans wettelijk verplicht is op grond van de artikelen 260bis A.R.A.B. en 192 A.R.E.I.. Dat geen tegensprekelijke vaststelling van de schade zou zijn gebeurd, is geen element om eraan te twijfelen dat de schade veroorzaakt werd doordat bij de onderboring onvoldoende rekening gehouden werd met de aanwezigheid van de betreffende leidingen. De aannemer, die een gespecialiseerd aannemer is, vertrouwd met dergelijke beschadigingen van nutsleidingen, moet maar al te goed weten dat herstelling van nutsleidingen geen vertraging kan dulden omwille van (zelfs) een procedure in kort geding.

Etant donné qu'il a été démontré que l'entrepreneur des travaux de forage souterrain, qui ne contestait pas la justesse des plans des canalisations demandés au gestionnaire de réseau de distribution et savait que leur position réelle n'avait pas été recherchée, a entrepris le forage à l'aveuglette. Un entrepreneur normalement prudent, placé dans les mêmes circonstances, ne pouvait ignorer qu'en l'absence d'une localisation précise (sondage et dégagement) le risque de dégâts aux canalisations serait très grand et n'aurait dès lors pas commis ces négligences. Par conséquent, commet une faute, l'entrepreneur qui à l'occasion de l'exécution de travaux de forage endommage des canalisations présentes sur place, lorsqu'il néglige d'entreprendre le sondage des canalisations et de repérage de leur position exacte, ainsi qu'il est pourtant requis légalement en vertu des articles 260bis R.G.P.T. et 192.02 R.G.I.E. Le fait qu'il n'y a pas eu de constat contradictoire, n'est pas de nature à douter de ce que le dommage a été provoqué par le fait que lors du forage il n'a pas été suffisamment tenu compte des canalisations présentes. L'entrepreneur, qui est un entrepreneur spécialisé, familier de tels endommagements de canalisations, ne sait que trop bien que leur réparation ne peut souffrir de retard, (même) en raison d'une procédure de référé.

“...

Feiten en voorgaanden

Nv Mourik diende als aannemer een ondergrondse drukleiding aan te leggen te 3500 Hasselt, Kempische Steenweg ter hoogte van de (voormalige) Philipsfabrieken. Voor de uitvoering van de voor deze aanleg aangewende onderboringswerken deed nv Mourik beroep op nv Hako Boringen.

Vóór uitvoering der werken had nv Mourik bij Cvba Interelectra de ligingsplannen van de ondergrondse elektrische leidingen opgevraagd. Desondanks werden bij uitvoering van de onderboringswerken op 7.11.2003 enkele elektrische leidingen, eigendom van de Cvba Interelectra, beschadigd. Om deze leidingen te herstellen diende het wegdek erboven, eigendom van het Vlaams Gewest, te worden opgebroken, hetgeen voor gevolg had dat een in dit wegdek aangebrachte detectielus, eveneens eigendom van het Vlaams Gewest, werd beschadigd.

Het Vlaams Gewest heeft getracht de door haar uitgezette kosten ter herstel van deze detectielus te recupereren bij zowel Cvba Interelectra, nv Hako Boringen als nv Mourik (en hun respectievelijke verzekeraars), maar een minnelijke regeling werd niet bereikt.

Bij op 8.08.2005 gedateerde brief stelde de raadsman van het Vlaams Gewest Cvba Interelectra in gebreke om uiterlijk op 23.08.2005 over te gaan tot betaling van volgend bedrag:

- herstellkosten: € 2 588,13
- vergoedende intresten à 7 % van 14.11.2003 tot 23.08.2005: € 321,14
- Totaal: € 2 909,27

Op 29.08.2005 werd in opdracht van Cvba Interelectra € 2 588,13 op de rekening van de raadsman van het Vlaams Gewest overgeschreven.

Op dezelfde dag werd op verzoek van het Vlaams Gewest aan Cvba Interelectra dagvaardingsexploot betekend om voor deze rechtbank te verschijnen in betaling van € 2 909,27 met gerechtelijke intresten en kosten.

In dit exploot wordt gesteld dat Cvba Interelectra de opdrachtgeefster was van de door nv Hako Boringen en nv Mourik uitgevoerde ondergrondse werken alsook van de werken ter herstelling van de elektrische kabels, waardoor de detectielus werd beschadigd.

Bij geregistreerde deurwaardersexploten van 6 en 8 september 2006 liet Cvba Interelectra overgaan tot dagvaarding in gedwongen tussenkomst en vrijwaring van nv Hako Boringen en nv Mourik ten einde hen te horen veroordelen tot:

- betaling van € 7 190,49, onder voorbehoud van vermeerdering of vermindering in de loop van het geding, te vermeerderen met de vergoedende intresten aan de wettelijke intrestvoet van 7 % op € 4 602,36 te rekenen vanaf datum schade 08.11.2003 en op € 7 190,49 vanaf datum vergoeding Vlaams Gewest op 29.08.2005, te vermeerderen met de gerechtelijke intresten en de gedingkosten;
- integrale vrijwaring van Cvba Interelectra opzichtsens het Vlaamse Gewest voor elke door laatstgenoemde in oorzakelijk verband met onderhavig schadegeval ingestelde en nog in te stellen vordering.

Na eisherleiding, uitgedrukt in besluiten die neergelegd werden ter griffie op 17.09.2007, vordert het Vlaams Gewest thans nog betaling van € 321,14 intresten alsmede de gerechtskosten.

Bij besluiten, neergelegd ter griffie op 12.04.2007, stelde nv Hako Boringen een tussenvordering in vrijwaring in opzichtsens nv Mourik, voor zover de eis in tussenkomst van Cvba Interelectra opzichtsens nv Hako Boringen op enigerlei wijze gegrond zou worden verklaard.

Bij besluiten, neergelegd ter griffie op 14.05.2007, stelde nv Mourik een tussenvordering in vrijwaring in opzichtsens nv Hako Boringen, voor zover de eis in tussenkomst van Cvba Interelectra opzichtsens nv Mourik op enigerlei wijze gegrond zou worden verklaard.

Beoordeling

1. Hoofdeis

1.1.

Cvba Interelectra betwist de ontvanke-lijkheid van de hoofdeis niet en de rechtbank bemerkt geen reden die tot ambtshalve op te werpen onbevoegdheid aanleiding zou kunnen geven, zodat de hoofdeis ontvanke-lijk dient te worden verklaard.

1.2.

Cvba Interelectra erkent in besluiten dat zij gehouden is tot vergoeding van de door het Vlaams Gewest geleden schade aan de in het wegdek gelegen detectielus, schade die onvermijdelijk voortvloeide uit de herstelling van de elektrische leidingen van Cvba Interelectra, al werden deze beschadigd door de door nv Hako Boringen in opdracht van nv Mourik uitgevoerde onderboringswerken.

Cvba Interelectra betwist evenmin dat deze schade niet volledig vergoed werd nu zij zich beperkt heeft tot betaling van de hoofdsom der herstellingskosten, terwijl de vergoedende intresten onbetaald bleven. Op dit onderdeel voert Cvba Interelectra geen verweer, zodat dit onderdeel van de eis gegrond kan worden verklaard.

1.3.

Wat betreft de gerechtskosten voert Cvba Interelectra niet ten onrechte aan dat de door de raadsman van het Vlaams Gewest in zijn aanmaning van 8.08.2005 gestelde termijn van 14 dagen in de gegeven omstandigheden onredelijk kort was. Het betrof immers een aanmaning in volle vakantieperiode, in een eerder alledaags geschil van zeer beperkte financiële omvang tussen een overheidsdienst en een niet-commercieel

nutsbedrijf, zodat de gestelde termijn van 14 dagen inderdaad als onredelijk kort moet worden beschouwd, temeer nu er voordien toch reeds heel wat tijd verstreken was en geen enkele bijzondere omstandigheid een zo korte ingebrekestellingstermijn kon rechtvaardigen.

Bovendien blijkt dat de hoofdsom betaald werd op dezelfde dag als het dagvaardingsexploot werd betekend, waarbij niet blijkt dat de betaling gebeurde na (of omwille van) de betekening, zodat moet aangenomen worden dat het grootste deel van de schuld reeds betaald was op het ogenblik van dagvaarding. Dat de betaling gebeurde na de door de raadsman in zijn aanmaning gestelde (onredelijk korte) termijn, kan aan deze vaststelling geen afbreuk doen.

Anderzijds heeft Cvba Interelectra de interesten onterecht onbetaald gelaten.

Om deze redenen komt het billijk voor de gerechtskosten m.b.t. de hoofdeis bij helften tussen het Vlaams Gewest en Cvba Interelectra te verdelen.

2. Eisen in tussenkomst

2.1.

Cvba Interelectra vordert van nv Hako Boringen en nv Mourik terugbetaling van zowel de kosten tot herstel van de haar eigen elektrische leidingen als van de kosten die Cvba Interelectra aan het Vlaams Gewest heeft moeten betalen ter herstelling van de detectielus.

2.2.

Nv Hako Boringen besluit tot de ontoelaatbaarheid van de eis zonder echter een middel aan te voeren dat tot onontvankelijkheid zou kunnen doen besluiten.

De aanvoering dat nv Hako Boringen door Cvba Interelectra slechts op grond van art. 1382 B.W. zou kunnen worden aangesproken voor zover de fout van nv Hako Boringen als onderaannemer niet een louter contractuele fout zou uitmaken maar tevens een inbreuk op de algemene zorgvuldig-

heidsplicht (samenlooptheorie), slaat op de grond van de eis en kan niet leiden tot ontoelaatbaarheid.

De rechtbank bemerkt geen reden die tot ambtshalve op te werpen onbevoegdheid aanleiding zou kunnen geven, zodat de van Cvba Interelectra uitgaande eisen in tussenkomst ontvankelijk dienen te worden verklaard.

2.3.

De bewering van de raadsman van het Vlaams Gewest in zijn aanmaningsbrief van 8.08.2005 en van nv Hako Boringen in besluiten dat Cvba Interelectra bouwheer zou zijn geweest van de werken die nv Mourik diende uit te voeren, wordt door nv Mourik, eigenlijke aannemer der werken, zelf tegengesproken en blijkt te berusten op onjuiste lezing van de voorhanden zijnde stukken, waaruit met voldoende zekerheid blijkt dat niet Cvba Interelectra maar nv Philips opdrachtgever was van de werken die geleid hebben tot de beschadiging van de ondergrondse elektrische leidingen, eigendom van Cvba Interelectra.

Derhalve beroept nv Hako Boringen zich t.o.v. Cvba Interelectra ten onrechte op de theorie van de samenloop van contractuele en quasi-delictuele aansprakelijkheid, vermits Cvba Interelectra in deze geen contractuele band heeft met nv Hako Boringen, noch met nv Mourik.

2.4.

Nv Hako Boringen en nv Mourik ontkennen niet dat de elektrische leidingen van Cvba Interelectra door de uitvoering van de onderboring beschadigd werden maar verwijzen naar elkaar voor wat betreft de verantwoordelijkheid voor deze beschadiging.

Dat, zoals nv Mourik thans voor het eerst in besluiten aanvoert, geen tegensprekelijke vaststelling van de schade zou zijn gebeurd, is voor de rechtbank geen element om eraan te twijfelen dat de schade veroorzaakt werd doordat bij de onderboring onvoldoende rekening werd gehouden

met de aanwezigheid van betreffende leidingen. Nv Mourik werd m.b.t. deze beschadiging herhaalde malen in gebreke gesteld, maar heeft desondanks de beschadiging als zodanig nooit ontkend of tegengesproken, noch de oorzaak ervan, noch de omvang van de schade en/of de noodzakelijke herstellingskosten. Zij heeft er zich in die fase van het geschil slechts toe beperkt zich op haar beurt te richten tot haar onderaannemer, nv Hako Boringen, en de verantwoordelijkheid naar deze door te schuiven (zie haar brief van 25.11.2003 aan nv Hako Boringen, stuk 7, bundel nv Mourik).

Uit dit gebrek aan protest moet afgeleid worden dat nv Mourik, handelaarster, de feitelijkheden m.b.t. deze beschadiging en de oorzaak ervan te nuttigen tijde nooit heeft betwist.

Nv Mourik moet trouwens als gespecialiseerd aannemer, vertrouwd met dergelijke beschadigingen van nutsleidingen, maar al te goed weten dat herstelling van nutsleidingen geen vertraging kan dulden omwille van (zelfs) een procedure kort geding.

2.5.

Nv Mourik voert verder aan dat Cvba Interelectra niet bewijst dat nv Hako Boringen, haar onderaannemer, bij de uitvoering van de onderboring een fout heeft begaan in de zin van art. 1382 e.v. B.W.

Ook deze aanvoering gaat voorbij aan de realiteit der feiten, nl., dat, hetgeen nv Hako Boringen, noch nv Mourik ooit hebben betwist, nv Hako Boringen met een mechanisch boorinstrument een ondergraving heeft uitgevoerd in de zone, beschreven in de artt. 260bis ARAB en 192 AREI, waarbinnen slechts mag gegraven worden mits de erin aanwezige nutsleidingen worden gepeild en de juiste ligging ervan wordt achterhaald. Uit het loutere feit dat de leidingen werden beschadigd, hetgeen nv Hako Boringen en/of nv Mourik evenmin ooit hebben betwist, blijkt dat de juiste ligging van de leidingen niet exact werd gepeild en achterhaald, zo niet zouden de leidingen voorze-

ker niet beschadigd zijn geworden.

Als rechtvaardiging voert nv Hako Boringen aan dat het de taak was van nv Mourik, hoofdaannemer, om te peilen naar de leidingen en de juiste ligging ervan aan te duiden. Uit de briefwisseling die nv Hako Boringen en nv Mourik desbetreffend uitgevoerd hebben kan alleszins worden afgeleid dat (aangestelden van) nv Hako Boringen en nv Mourik zich bewust waren van het probleem en samen de liggingsplannen hebben overlopen (brief nv Mourik aan nv Hako Boringen van 25.11.2003, stuk 7, bundel nv Hako Boringen) maar dat de kabels nooit juist werden gelokaliseerd (brief van nv Hako Boringen aan nv Mourik van 3.12.2003, stuk 8, bundel nv Hako Boringen, waarvan de inhoud door nv Mourik, handelaarster, nooit werd tegengesproken). Zelfs zo de werfleider van nv Mourik van oordeel was dat de kabels 'in alle geval links van het te boren tracé' lagen, hetgeen klaarblijkelijk niet het geval was, werd door de aangestelden van nv Hako Boringen geboord 'op goed geluk' vermits zij, naar eigen bewering van nv Hako Boringen, wisten dat de werkelijke ligging van de kabels niet was achterhaald, zoals nochtans wettelijk verplicht is.

Nv Hako Boringen wist derhalve dat zij een boring uitvoerde zonder naleving van de wettelijke verplichting ter zake. Zij kan zich t.o.v. Cvba Interelectra als derde niet beroepen op enige contractuele clause om aan haar quasi-delictuele aansprakelijkheid te ontsnappen.

Ook de aangestelden van nv Mourik hebben foutief gehandeld. Zij waren immers in het bezit van de bij Cvba Interelectra aangevraagde liggingsplannen, waarvan de juistheid door geen der partijen in vraag wordt gesteld, maar zijn er niet in geslaagd om aan de hand van deze plannen de werkelijke ligging van de leidingen te achterhalen.

Dat was nochtans een plicht die nv Mourik contractueel (t.o.v. nv Hako Boringen) op zich had genomen, zo-

als blijkt uit haar eigen bestelbon, waarbij zij te kennen gaf in te gaan op de offerte van nv Hako Boringen en waarin gestipuleerd werd dat zij zou zorgen voor 'vergunningen, signalisatie, opzoeken en eventueel aanduiden nutsleidingen'.

Op basis van de inhoud van de brief van nv Hako Boringen aan nv Mourik van 3.12.2003, waarvan de inhoud, het weze herhaald, door nv Mourik nooit werd tegengesproken, staat voldoende vast dat de werfleider van nv Mourik er niet in geslaagd is de juiste ligging van de leidingen te achterhalen en er zich toe beperkt heeft uit te gaan van een (onjuiste) veronderstelling, nl. dat de kabels in 'elk geval' links van het te boren tracé lagen.

Dat nv Hako Boringen dit te boren tracé niet zou gevolgd hebben wordt door nv Mourik niet beweerd, laat staan aangetoond, zodat de enige aannemelijke oorzaak voor de beschadiging gelegen is in het feit dat de werfleider van nv Mourik is uitgegaan van een foutieve veronderstelling m.b.t. de juiste ligging der leidingen en dus tekort is geschoten aan de contractuele plicht die nv Mourik op zich had genomen, nl. te zorgen voor opzoeking en eventueel aanduiding der nutsleidingen.

Geplaatst in dezelfde omstandigheden, zou een normaal voorzichtig (hoofd)aannemer deze nalatigheid niet hebben begaan, beseffend dat bij een gebrek aan juiste lokalisatie (peiling en blootlegging) de kans op beschadiging der leidingen zeer groot zou zijn.

Ook nv Mourik heeft derhalve in de gegeven omstandigheden een fout begaan in de zin van art. 1382 B.W.

Om hoger vermelde redenen kan Cvba Interelectra nv Hako Boringen en nv Mourik aanspreken ter vergoeding van de schade die zij heeft geleden ingevolge de door nv Hako Boringen en nv Mourik samen begane nalatigheden.

Een veroordeling in solidum dringt zich op daar de schade in casu ontstaan is door een samenloop van verschillende fouten begaan door ver-

schillende personen, waarbij ieder der fouten afzonderlijk niet zou ontstaan hebben om de schade te doen ontstaan zoals ze zich in concreto heeft voorgedaan, zelfs al is het mogelijk om het aandeel van elke fout te bepalen.

2.6.

Nv Mourik voert verder aan dat de aannemer die door Cvba Interelectra werd aangesproken bij de uitvoering der herstellingswerken aan de elektrische leidingen een fout zou hebben begaan in die zin dat beschadiging van de detectielus vermijdbaar was mits uitvoering van de nodige peilingen.

Waar aanleg van ondergrondse leidingen mogelijk is middels onderboringen (en dus zonder het openleggen van een wegdek), is het de rechtbank niet duidelijk hoe de ondergrondse kabelbreuken in deze hersteld hadden kunnen worden zonder het bovengronds wegdek, inclusief de daarin aangebrachte detectielus, op te breken.

De aanvoeringen van nv Mourik op dit punt komen voor als loutere beweringen, die door geen enkel technisch argument worden ondersteund en derhalve niet kunnen aangenomen worden.

2.7.

Ook de aanvoeringen van nv Mourik m.b.t. de omvang der schade komen voor als loutere beweringen. Het gebrek aan tegensprekelijke vaststelling en/of kort geding procedure (zie hoger) kunnen geen afbreuk doen aan de vaststelling dat de schadebecijferingen van zowel het Vlaams Gewest als Cvba Interelectra voldoende gedetailleerd zijn om getoetst te worden m.b.t. de juistheid en correctheid van de aangetekende herstelwerken, terwijl nv Mourik (of haar BA-verzekeraar) noch tijdens de onderhandelingsfase, noch tijdens huidige procedure concrete kritiek op de aangerekende herstellingskosten heeft geuit.

Om alle hoger vermelde redenen dient de door Cvba Interelectra opzichtsens nv Hako Boringen en nv Mourik gestelde eis gegrond te worden verklaard.

3. Eis in vrijwaring van nv Hako Boringen opzichtsens nv Mourik

Op grond van het contractuele beding dat nv Mourik zou zorgen voor ‘vergunningen, signalisatie, opzoeken en eventueel aanduiden nutsleidingen’ en gelet op het feit dat de quasi-delictuele nalatigheid van nv Hako Boringen rechtstreeks voortvloeide uit de contractuele tekortkoming van (de werfleider van) nv Mourik, is nv Hako Boringen gerechtigd van nv Mourik vrijwaring te vorderen voor de nadelige gevolgen die voor nv Hako Boringen voortvloeien uit haar quasi-delictuele aansprakelijkheid opzichtsens Cvba Interelectra.

4. Eis in vrijwaring van nv Mourik opzichtsens nv Hako Boringen

Vermits nv Mourik er zich contractueel toe verbonden heeft om de in hoofde van nv Hako Boringen bestaande wettelijke plicht tot voorafgaandelijke lokalisatie der leidingen op zich te nemen en nv Mourik niet aantoot dat de schade ook zou zijn veroorzaakt door een fout of nalatigheid in hoofde van nv Hako Boringen die onderscheiden zou zijn van de (eigen) nalatigheid van nv Mourik, is er geen grond voor de door nv Mourik opzichtsens nv Hako Boringen gestelde eis in vrijwaring.

De voorschriften van de artikelen 2-30 tot 37 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken werden nageleefd.

BESLISSING:

DE RECHTBANK,

rechtdoende op tegenspraak:

Verklaart de herleide hoofdeis ontvankelijk en in volgende mate gegrond.

Verklaart de eis in gedwongen tussenkomst en vrijwaring van Cvba Interelectra opzichtsens nv Hako Boringen en nv Mourik ontvankelijk en in volgende mate gegrond.

Verklaart de tusseneis in vrijwaring van nv Hako Boringen opzichtsens nv Mourik ontvankelijk en gegrond.

Zegt dienvolgens voor recht dat nv Mourik gehouden is nv Hako Boringen te vrijwaren voor elke tegen haar uitgesproken veroordelingen in hoofdsom, intresten en kosten.

Verklaart de tusseneis in vrijwaring van nv Mourik opzichtsens nv Hako Boringen ontvankelijk doch ongegrond.

...”

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN - 19 DECEMBER 2007

2^{de} Bis Kamer

Magistraat: dhr. Van Haelst

Advocaten: mrs. Lambrecht loco Kindermans en Knaeps

MUNSTERS T / INTERELECTRA OPDRACHTHOUDENDE VERENIGING

Hoofdaannemer/onderaannemer

• **Ondergeschiktheidsrelatie (gezag, leiding en toezicht door aannemer) • Art. 1384, lid 3 B.W. • Art. 1382 B.W. • Art. 1383 B.W. • Burenhinder • Art. 544 B.W. • Gebrek aan bewijs**

Entrepreneur principal/ sous-traitant • Relation de subordination (autorité, direction et surveillance par l'entrepreneur) • Art. 1384, al. 3 C.C. • Art. 1382 C.C. • Art. 1383 C.C. • Trouble de voisinage • Art. 544 C.C. • Défaut de preuve

Wanneer een aannemer in opdracht van een netbeheerder werken uitvoert en schade toebrengt aan derden dan draagt de netbeheerder geen aansprakelijkheid tenzij bewezen wordt dat de aannemer onder het gezag, de leiding en het toezicht stond van deze laatste (art 1384, lid 3 B.W.), of wanneer een nalatigheid of miskening van de algemene zorgvuldigheidsnorm in hoofde van de netbeheerder wordt bewezen (art 1382 B.W. en art 1383 B.W.). Artikel 544 B.W. vindt geen toepassing wanneer niet aangetoond wordt dat de hinder bovenmatig is en dat de toestand van een woning anders zou geweest zijn zonder de uitgevoerde werken.

Lorsqu'un entrepreneur exécute des travaux pour le compte d'un gestionnaire de réseau de distribution et occasionne un dommage aux tiers, le gestionnaire de réseau de distribution ne peut pas être tenu responsable, s'il n'est pas prouvé que l'entrepreneur était sous l'autorité, la direction et la surveillance du gestionnaire de réseau de distribution (conditions d'application de l'article 1384 alinéa 3 du Code civil) ou que le gestionnaire du réseau de distribution, en tant que maître de l'ouvrage de la pose des câbles électriques, a été négligent et a ignoré la norme générale de prudence (condition d'application des articles 1382 et 1383 du Code civil). L'article 544 du Code civil ne trouve pas à s'appliquer lorsqu'il n'est pas démontré que la nuisance est excessive et lorsqu'il n'est pas démontré que l'état de l'immeuble aurait été différent en l'absence des travaux entrepris.

“... ”

1. Wat voorafgaat

Op 26 november 2004 heeft de heer Daniël Munsters dagvaarding laten betekenen aan cvba Interelectra om te verschijnen voor de rechtbank van eerste aanleg te Hasselt.

De oorzaak van de eis was volgens de inleidende dagvaarding:

- dat op 2 juli 2001 voor rekening van Interelectra werken werden uitgevoerd ter hoogte van de woning aan de Bovelingenstraat 31 te Heers, eigendom van de heer

Munsters en dat de werken werden uitgevoerd door NV Van Der Donk.

- dat bij deze werken de stoep werd opengebrouwen en er een diepe sleuf werd gemaakt om een kabel in te plaatsen;
- dat na het beëindigen van de werkzaamheden vastgesteld werd dat de stoep niet werd hersteld en dat er ten gevolge van het maken van de diepe sleuf ernstige waterinsijpeling was in de kelder van de heer Munsters;

- dat deze waterinsijpeling uiteindelijk veel schade heeft veroorzaakt aan de eigendom van de heer Munsters en blijft verder duren doordat de stoepstenen nog steeds niet werden teruggeplaatst. Het voorwerp van de eis is de veroordeling van cvba Interelectra om aan de heer Munsters te betalen ten titel van schadeloosstelling het bedrag van € 4 878,56, te vermeerderen met vergoedende interesten vanaf 2 juli 2001.

In het beroepen vonnis van 3 mei 2006 verklaarde de eerste rechter deze eis toelaatbaar doch ongegrond en verwees de eerste rechter de heer Munsters in de kosten aan de zijde van cvba Interelectra.

2. Met een verzoekschrift tot hoger beroep neergelegd op de griffie van dit Hof op 26 juni 2006 heeft de heer Munsters, hierna geheten appelland, hoger beroep ingesteld tegen het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Hasselt van 3 mei 2006.

3. De eisen in hoger beroep.

3.1. Appelland vraagt in hoofdorde om bij hervorming van het beroepen vonnis OV Interelectra, hierna geheten geïntimeerde, te veroordelen om aan hem te betalen het bedrag van € 4 878,56, te vermeerderen met de vergoedende interesten vanaf 2 juli 2001, de gerechtelijke interesten en de kosten van beide aanleggen.

Appelland vraagt in ondergeschikte orde om over te gaan tot de aanstelling van een gerechtsdeskundige met de gebruikelijke opdracht te onderzoeken welke schade is ontstaan aan de woonst van de heer Munsters tengevolge van de werken in opdracht van geïntimeerde uitgevoerd door de firma Van Der Donk, door wat die schade werd veroorzaakt, en hoe deze schade verholpen kan worden.

3.2. Geïntimeerde vraagt om het beroepen vonnis te bevestigen in al zijn bestreden beschikkingen en om appelland te verwijzen in de kosten van het hoger beroep aan de zijde van de geïntimeerde.

4. Beoordeling van de toelaatbaarheid van het hoger beroep van appelland.

Geïntimeerde betwist toelaatbaarheid van het hoger beroep van appelland niet. Er zijn geen ambtshalve op te werpen excepties van ontoelaatbaarheid vast te stellen. Het beroepen vonnis werd niet betekend. Het hoger beroep van appelland is toelaatbaar.

5. Beoordeling van het geschilpunt of appelland bewijst dat de toepassingsvoorwaarden van artikel 1384 lid 3 burgerlijk wetboek in hoofde van Interelectra vervuld zijn.

5.1. Krachtens artikel 1384 lid 3 burgerlijk wetboek zijn meesters en zij die anderen aanstellen aansprakelijk voor de schade door hun dienstboden en aangestelden veroorzaakt in de bediening waartoe zij hen gebezigd hebben.

5.2. Geïntimeerde betwist aansteller te zijn van NV Van Der Donk. Geïntimeerde betwist dat NV Van Der Donk haar aangestelde is in de zin van artikel 1384 lid 3 van het burgerlijk wetboek. Appelland heeft de bewijslast dat NV Van Der Donk aangestelde is van cvba Interelectra. Appelland heeft de bewijslast dat cvba Interelectra de aansteller is van NV Van Der Donk.

5.3. De verhouding van ondergeschiktheid die het begrip van aangestelde veronderstelt bestaat zodra een persoon zijn gezag en toezicht op de daden van een ander in feite kan uitoefenen.

5.4. Appelland bewijst geen verhouding van ondergeschiktheid tussen geïntimeerde en NV Van Der Donk. Appelland bewijst niet dat geïntimeerde op de daden van NV Van Der Donk in feite gezag en toezicht kon uitoefenen op 2 juli 2001. Appelland bewijst niet dat NV Van Der Donk onder het gezag, de leiding en toezicht stond van geïntimeerde op het ogenblik van de beweerdde schadeverwekkende daad.

5.5. Het Hof komt aldus tot de conclusie dat minstens één van de toepassingsvoorwaarden van artikel 1384 lid 3 burgerlijk wetboek niet bewezen geraakt.

6. Beoordeling van het geschilpunt of appelland bewijst dat de toepassingsvoorwaarden van artikel 1382 burgerlijk wetboek met betrekking tot de aansprakelijkheid van geïntimeerde voor de beweerdde schade van appelland vervuld zijn.

6.1. Appelland heeft de bewijslast van een eigen fout van geïntimeerde, de bewijslast van het bestaan van schade en de bewijslast van het bestaan van oorzakelijk verband tussen de eigen fout van geïntimeerde en de concrete schade.

6.2. Appelland verwijt aan geïntimeerde nagelaten te hebben voldoende instructies te geven omtrent de veiligheid van de uit te voeren werken.

6.3. Geïntimeerde betwist als bouwheer nalatig te zijn geweest.

6.4. Appelland bewijst geen nalatigheid en geen miskennen van de algemene zorgvuldigheidsnorm in hoofde van geïntimeerde als bouwheer van de aanleg van elektrische leidingen. De inhoud van de brief van 14 februari 2007 van de Vlaamse maatschappij voor watervoorziening aan de advocaat van appelland bewijst geen afwijking van de algemene zorgvuldigheidsnorm in hoofde van geïntimeerde als bouwheer van de aanleg van elektrische leidingen. Bij gebrek aan bewijs van een fout of een nalatigheid in hoofde van geïntimeerde geraken de toepassingsvoorwaarden van artikel 1382 burgerlijk wetboek om te komen tot een aansprakelijkheid van geïntimeerde voor de door appelland aangevoerde schade niet bewezen.

7. Beoordeling van het geschilpunt of geïntimeerde compensatieplichtig is ten opzichte van appelland op grond van artikel 544 burgerlijk wetboek.

7.1. In hoger beroep steunt appelland zijn eis eveneens op artikel 544 burgerlijk wetboek.

7.2. Appelland faalt in het bewijs dat de toepassingsvoorwaarde van bovenmatige hinder vervuld is. Appelland faalt in het bewijs dat de toestand van zijn woning na uitvoering van de werken in opdracht van geïntimeerde slechter is dan de toestand van zijn woning voorafgaandelijk aan de uitvoering van de werken in opdracht van geïntimeerde. Appelland bewijst niet dat de actuele toestand van zijn woning verschilt van de toestand van zijn woning voorafgaand aan het tijdstip waarop volgens ap-

pellant bovenmatige hinder zou zijn veroorzaakt. Appellant slaagt niet in het bewijs dat de hinder bovenmatig is geweest. Uit de actuele toestand van zijn woning kan niet worden afgeleid dat de hinder bovenmatig is geweest. Ten overvloede slaagt appellant niet in het bewijs van het oorzakelijk verband tussen de aangevoerde hinder en de toestand van zijn woning. Het oorzakelijk verband tussen de hinder, waarvan niet bewezen is dat ze bovenmatig is, en de toestand van de woning van appellant geraakt niet bewezen. Er is geen zekerheid dat de toestand van de woning van appellant anders zou geweest zijn indien er geen werken in opdracht van geïntimeerde waren uitgevoerd.

Uit de brief van 14 februari 2007 van de Vlaamse maatschappij voor watervoorziening kan niet met zekerheid worden afgeleid dat de stabiliteitsproblemen in de woning van appellant het gevolg zijn van werken in opdracht van geïntimeerde uitgevoerd. Uit de inhoud van de brief van 14 februari 2007:

‘Ondertussen hebben wij een uitvoerig telefoongesprek gehad met mevrouw Munsters over de stabiliteitsproblemen in haar woning door

de werken van Interelectra’ bewijst geenszins dat de stabiliteitsproblemen een gevolg zijn van de werken van Interelectra.

7.3. De eis van appellant in zoverre gesteund op artikel 544 burgerlijk wetboek gericht tegen geïntimeerde is ongegrond bij gebrek aan bewijs van bovenmatige hinder en bij gebrek aan bewijs dat de actuele toestand van zijn woning veroorzaakt is door de hinder ter gelegenheid van de werken in opdracht van de geïntimeerde.

8. Beoordeling van de ondergeschikte eis van appellant om een deskundigenonderzoek te bevelen met aanstelling van een gerechtsdeskundige met de gebruikelijke opdracht te onderzoeken welke schade is ontstaan aan de woonst van appellant ten gevolge van de werken in opdracht van geïntimeerde uitgevoerd door de firma Van Der Donk in juli 2001, door welke schade werd veroorzaakt, en hoe die schade kan verholpen worden.

De eis tot het bevelen van een onderzoeksmaatregel van deskundigenonderzoek is ongegrond, omdat het geschil niet kan worden opgelost door middel van een deskundig on-

derzoek. Het is thans voor een gerechtsdeskundige immers materieel niet mogelijk om vaststellingen te doen, leidend tot een vergelijking tussen enerzijds de toestand van de woning voor de aangeklaagde feiten, die zich voordeden op 2 juli 2001 en anderzijds de beweerde gewijzigde toestand na de feiten van 2 juli 2001. De gerechtsdeskundige kan de toestand van de woning voor 2 juli 2001 niet meer vaststellen en over die toestand liggen er geen objectieve gegevens voor.

9. Ten aanzien van de gedingkosten in hoger beroep.

Het Hof verwijst appellant als de in het ongelijk gestelde partij tot de gedingkosten in hoger beroep.

**OM DIE REDENEN,
HET HOF,**

Rechtsprekende op tegenspraak;

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;

Verklaart het hoger beroep toelaatbaar, doch ongegrond;

Bevestigt het beroepen vonnis in al zijn bestreden beschikkingen.

...”

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL – 24 DECEMBER 2007

1^e Kamer

Magistraat: mevr. De Preester

Advocaten: mrs. Wouters loco Wierinckx en Lenders

PBE T / BRABAMIJ

**Beschadiging van aansluitingskabel
• Lokalisatieplicht • Onvoldoende
peiling • Gebrek aan voorzorg**

**Bris de câble de raccordement
• Obligation de localisation •
Sondage insuffisant • Défaut de
prévoyance**

Wanneer een aannemer graafwerken uitvoert op 90 cm diepte terwijl de aansluiting zich bevindt op 70 cm dan duidt dit eerder op een begin van de uitvoering van de werken en niet op de lokalisatie van de aansluiting. Wanneer in de gegeven omstandigheden de kabel wordt beschadigd, dan gaat het om een onzorgvuldig handelen van de aannemer, in plaats van een peiling door deze laatste.

Lorsqu'un entrepreneur effectue des travaux de terrassement à une profondeur de 90 cm alors que le raccordement se trouve à une profondeur de 70 cm, cela indique plutôt un début d'exécution des travaux et non la localisation du raccordement. Si, dans les circonstances données, le câble est endommagé, il s'agit d'un comportement négligent de la part de l'entrepreneur, et non pas d'un sondage.

“...

Gelet op de procedurestukken:

- het voor eensluidend verklaard afschrift van het vonnis uitgesproken door de rechtbank van eerste aanleg te Leuven op 17 november 2004, beslissing waarvan geen akte van betekening wordt overgelegd;
- het verzoekschrift tot hoger beroep neergelegd ter griffie van het hof op 20 december 2004;
- de conclusie van appellante neergelegd ter griffie op 25 mei 2005;
- de conclusie van geïntimeerde neergelegd ter griffie op 30 juni 2005;

Gehoord de advocaten van partijen ter openbare terechtzitting van 19 november 2007 en gelet op de stukken die zij neerlegden.

I. Voorwerp van de vorderingen

De oorspronkelijke eis van appellante strekte ertoe geïntimeerde te horen veroordelen tot betaling van een bedrag van 1 130,94 € + 591,02 €,

of 1 721,96 € plus de vergoedende intresten vanaf 24 oktober 2001 op 1 130,94 € en vanaf 26 oktober 2001 op 591,02 € en de gerechtelijke intresten.

De eerste rechter heeft deze vordering ontvankelijk doch ongegrond verklaard.

Het hoger beroep van appellante beoogt de toekenning te horen bekomen van haar aanvankelijke vordering.

Geïntimeerde vraagt de bevestiging van het bestreden vonnis.

II. De Feiten

De eerste rechter heeft de feiten die aanleiding hebben gegeven tot huidig geschil precies en volledig omschreven zodat het hof desbetreffend verwijst naar het bestreden vonnis.

Samengevat komt het hierop neer dat geïntimeerde op 24 en 26 oktober 2001 graafwerken uitvoerde voor het aansluiten van een woning in de Acaciastraat te Diest op het gas- en elektriciteitsnet.

Op voornoemde dagen deed zich telkens een schadegeval voor aan de aardgas aansluiting waarvan een minnelijke vaststelling werd opgesteld zonder erkenning van aansprakelijkheid.

Appellante vordert thans de herstellingskosten terug van de aannemer die de aansluitingen beschadigde.

III. Beoordeling

A. Wat de nietigheid/ontvankelijkheid betreft van het (verzoekschrift in) hoger beroep:

Geïntimeerde werpt op dat het verzoekschrift in hoger beroep nietig is omdat hieruit niet kan afgeleid worden welke grieven appellante opwerpt tegen het bestreden vonnis. Zij beroept zich op artikel 1057, 7^o Ger.W. dat op straffe van nietigheid voorschrijft dat het beroepsschrift een uiteenzetting dient te bevatten van de grieven. Zij meent door deze handelwijze in haar belangen te zijn geschaad.

Voor de nakoming van artikel 1057, 7° Ger.W. is het voldoende dat de appellante zijn bezwaren tegen de bestreden beslissing vermeldt. Die vermelding moet klaar en duidelijk genoeg zijn om de geïntimeerde in staat te stellen zijn conclusie voor te bereiden en om de appelrechter in staat te stellen de draagwijdte ervan na te gaan. Die verplichting houdt niet in dat ook de middelen tot staving van de grieven moeten vermeld worden (Cass., 7 september 2000, Arr. Cass. 2000, 1321).

In het beroepsschrift beklaagt appellante er zich over dat geïntimeerde de ondergrondse kabels niet afdoend heeft gelokaliseerd en bij onmogelijkheid hiertoe niet voorafgaandelijk de eigenaar van de kabels heeft gecontacteerd. Appellante is de mening toegedaan dat een dergelijk handelen foutief is in de zin van de artikelen 1382 en 1384, lid 3 B.W.

Het beroepsschrift voldoet bijgevolg aan de vereiste van artikel 1057, 7° Ger.W.

Ten overvloede wordt hieraan toegevoegd dat na het neerleggen van het verzoekschrift in hoger beroep geïntimeerde erin slaagde als eerste een omstandige conclusie neer te leggen (conclusie neergelegd op 29 maart 2005 en volledig hernomen in de conclusie neergelegd op 30 juni 2005) waarin op uitgebreide wijze het standpunt van appellante weerlegd wordt wat aantoonde dat zij geenszins in haar belangen geschaad werd.

Geïntimeerde werpt verder op dat het hoger beroep niet ontvankelijk is 'ratione summae'. Zij is de mening toegedaan dat gezien appellante in haar inleidende dagvaarding slechts een bedrag vorderde van 1 721,96 € plus de vergoedende intresten het om een zaak gaat die niet vatbaar is voor hoger beroep gezien de oorspronkelijke vordering het bedrag van 1 860 € niet overschreed (toepassing van artikel 617 Ger.W.).

Bij het bepalen van de aanleggrens dient rekening gehouden te worden met het bedrag dat gevorderd werd

in de laatste conclusie plus de vergoedende intresten. De gerechtelijke intresten, de kosten en de eventuele opgelegde dwangsommen tellen niet mee bij het bepalen van deze grens (zie artikel 557 Ger.W. dat tevens van toepassing is voor het bepalen van de aanleg).

In haar 'laatste' conclusie vorderde appellante een bedrag van 1 721,96 € plus de vergoedende intresten vanaf 24 oktober 2001 op 1 130,94 € en vanaf 26 oktober 2001 op 591,02 € (zie stuk 9 dossier eerste aanleg).

Er is geen juridische grondslag voorhanden om in casu de vergoedende intresten niet in rekening te brengen omdat appellante naliet de rentevoet van de gevraagde vergoedende intresten te preciseren.

De door appellante gevorderde bedragen (inclusief de vergoedende intresten) werden door geïntimeerde - zelfs niet in de meest ondergeschikte orde - ooit betwist - ook niet in hoger beroep - zodat door alle partijen aangenomen werd dat minstens de wettelijke intrestvoet van 7 % van toepassing was. Appellante houdt voor dat ook conventioneel een nalatigheidsintrest werd voorzien van 7 % doch zij legt desbetreffend geen stukken neer.

Indien bij de gevorderde hoofdsommen vanaf de respectieve vervaldagen - die evenmin betwist worden - de vergoedende intresten worden bijgeteld aan 7 % tot aan de datum van de dagvaarding - betekend op 23 februari 2004 - wordt de aanleggrens van 1 860 € ruimschoots overschreden.

Het hoger beroep werd derhalve regelmatig naar vorm en termijn ingesteld en is bijgevolg ontvankelijk.

B. Wat de grond van de zaak betreft:

1. Wat de aansprakelijkheid betreft voor het schadegeval van 24 oktober 2001:

Uit de minnelijke vaststelling blijkt dat de diepte van de graafwerken op de plaats van het schadegeval 0,9 m bedroeg en dat ter plaatse met de spade gewerkt werd.

Bij schrijven van 22 januari 2003 erkende geïntimeerde op 24 oktober 2001 een huisaansluiting te hebben beschadigd doch betwistte zij de omvang van de medegedeelde factuur. Zij was het oneens dat 28 werkuren werden aangerekend om de schade te herstellen en vroeg een aanpassing van de factuur op dat punt.

Bij schrijven van 27 januari 2003 bevestigde appellante dat er wel degeëlijk 28 werkuren nodig waren voor een definitieve herstelling en vroeg zij tot onmiddellijke regeling te willen overgaan. Dit standpunt werd andermaal betwist door geïntimeerde in haar brief van 30 januari 2003.

Op 31 oktober 2003 volgde dan een ingebrekestelling vanwege de raadsman van appellante waarbij geïntimeerde werd aangemaand tot betaling over te gaan van het bedrag van 1 295,86 € (hoofdsom: 1 130,94 € + intresten: 164,92 €).

Zowel krachtens artikel 192.02 van het AREI als artikel 260bis ARAB mogen geen werken uitgevoerd worden in de nabijheid van kabels zonder dat de eigenaar van de ondergrond, zijnde de overheid die de eventueel gebruikte openbare weg beheert en de eigenaar van de ondergrondse kabels, vooraf werden verwittigd.

Dit houdt in concreto in dat de aanemer vóór de uitvoering van de grondwerken plannen dient op te vragen en vervolgens eigen sonderingen dient uit te voeren teneinde de exacte lokalisatie van de kabels te kennen.

Uit het verslag van ir. Dresselaers blijkt dat de nodige plannen wel degeëlijk op de werf aanwezig waren. Of die plannen overigens voor de

aanvang van de werken al dan niet aanwezig waren, is in deze zaak geen doorslaggevend argument gezien de beschadigde kabels hoe dan ook niet op die plannen vermeld waren daar het om aansluitingen ging, die niet vermeld worden op een plan wegens de veelvuldige wijzigingen die hieraan toegebracht worden (zie ook artikel 42 van het K.B. van 28 juni 1971). Bij de medegedeelde plannen was overigens een begeleidend schrijven gevoegd waarin duidelijk vermeld werd dat de aansluitkabels naar huizen en cabines, vanaf de luchtlijnen en voetpadkasten aan weerszijde van de openbare wegen niet op de plannen waren aangeduid en door de aannemer op voorhand moesten gelokaliseerd worden. Geïntimeerde kan bijgevolg ook geen argument putten uit het feit dat 'onjuiste' plannen werden medegedeeld gezien zij voorafgaand verwittigd werd dat huisaansluitingen niet vermeld worden op de medegedeelde plannen, wat zij overigens als maatschappij, gespecialiseerd in dergelijke grondwerken, reeds eerlang zelf wist.

De aannemer der grondwerken kan overigens alleen dan niet verweten worden de nodige peilingen te hebben uitgevoerd indien de plannen medegedeeld werden en geen enkel gegeven op de aanwezigheid van een kabel wees of deze liet vermoeden, wat niet geldt voor aansluitingskabels die vermoed worden te zijn aangelegd voor elke individuele woning.

Rest enkel de vraag of geïntimeerde bij het uitvoeren van de peilingen de nodige voorzichtigheid aan de dag legde die algemeen mag verwacht worden van een persoon in dezelfde omstandigheden geplaatst.

Het staat vast dat de beschadiging ontstond op een diepte van 0,90 m, terwijl de leiding zich bevond op een diepte van 0,70 m. In de minnelijke vaststelling werd onder "aard der werken" vermeld: aansluiting aardgas terwijl in het expertiseverslag van de heer Anthony vermeld wordt dat de schade ontstond bij het graven van een proefsleuf met spade. Uit de omvang van de factuur blijkt verder dat

de aansluiting eerder ernstig beschadigd werd dit terwijl gewerkt werd met een spade tijdens het peilen zelf (volgens de deskundige althans), dus op een ogenblik dat nog geen zekerheid bestond over de werkelijke ligging ervan. Nergens blijkt uit dat geïntimeerde overging tot sonderingen en desgevallend de technische bijstand inriep van een aangestelde van appellante.

Gegeven deze omstandigheden moet bijgevolg besloten worden - in tegenstelling met wat de eerste rechter besliste - dat de peilingen zelf onzorgvuldig werden uitgevoerd en eerder wijzen op een begin van uitvoering van de werken zelf.

Deskundige Anthony houdt weliswaar voor dat de beschadiging mede veroorzaakt werd door het feit dat deze TVD aansluiting geen enkele bescherming had doch dit gegeven neemt niet weg dat de schade zich in concreto niet zou hebben voorgedaan indien voorafgaandelijk eigen sonderingen zouden zijn uitgevoerd.

Geïntimeerde is bijgevolg wel degelijk aansprakelijk voor dit schadegeval op grond van artikel 1382 B.W.

Het bestreden vonnis wordt op dit punt hervormd.

2. Wat de aansprakelijkheid betreft voor het schadegeval van 26 oktober 2001:

Dit schadegeval vertoont gelijkaardige kenmerken met het vorige schadegeval. Uit de minnelijke vaststelling blijkt dat andermaal schade werd toegebracht aan een aansluiting, de diepte van de graafwerken op de plaats van het ongeval 1 m bedroeg, de beschadigde aansluiting op een diepte van 70 cm lag en tevens met de spade werd gewerkt op het ogenblik van het schadegeval.

De principes die uiteengezet werden m.b.t. het schadegeval van 24 oktober 2001 zijn mutadis mutandis van toepassing op huidig schadegeval.

Komt hierbij dat (a) in de minnelijke vaststelling onder 'aard der werken' vermeld werd: hermaken van aardgasaansluiting van oude buis naar

nieuwe - en dus nergens uit blijkt dat de schade ontstond tijdens het peilen zelf - en (b) de schade ontstond in een breuk van de aansluiting terwijl toch met een spade werd gewerkt.

Ook hier dient vastgesteld te worden dat gegeven de omstandigheden moet besloten worden - in tegenstelling met wat de eerste rechter besliste - dat minstens de peilingen zelf onzorgvuldig werden uitgevoerd - in zoverre deze wel degelijk werden uitgevoerd - en eerder wijzen op een begin van uitvoering van de werken zelf.

Geïntimeerde is bijgevolg ook aansprakelijk voor dit schadegeval op grond van artikel 1382 B.W. en het bestreden vonnis wordt op dit punt tevens hervormd.

3. Wat de gevorderde schade betreft:

De door appellante gevorderde bedragen worden niet betwist.

4. Conclusie:

De vordering ingesteld door appellante wordt integraal toegewezen.

Alle overige door partijen aangehaalde middelen zijn niet ter zake dienend in het licht van wat voorafgaat en behoeven geen nader onderzoek.

OM DEZE REDENEN: HET HOF,

Rechtdoende op tegenspraak

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond.

Hervormt het bestreden vonnis behoudens in zoverre hierin de oorspronkelijke vordering ontvankelijk wordt verklaard en opnieuw recht sprekende voor het overige,

..."

ELEKTRICITEIT / ELECTRICITE

Federale Wetgeving/Législation fédérale

Wetten/Lois

Wet van 30 december 2009 houdende diverse bepalingen - Wijzigingen van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt / **Loi** du 30 décembre 2009 portant des dispositions diverses - Modifications de la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité, BS-MB, 31.12.2009 - Ed.3, p. 82925

Koninklijke besluiten / Arrêtés Royaux

KB van 15 januari 2010 tot wijziging van het koninklijk besluit van 8 juni 2007 betreffende de methodologie voor het vaststellen van het totale inkomen dat de billijke marge bevat, betreffende de algemene tariefstructuur, de basisprincipes inzake tarieven, de procedures, de bekendmaking van de tarieven, de jaarverslagen, de boekhouding, de kostenbeheersing, betreffende de inkomensverschillen van de beheerders en de objectieve indexeringsformule bedoeld in de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen / **AR** du 15 janvier 2010 modifiant l'arrêté royal du 8 juin 2007 relatif à la méthodologie pour déterminer le revenu Total comprenant la marge équitable, à la structure tarifaire générale aux principes de base en matière de tarifs, aux procédures, à la publication des tarifs, aux rapports annuels, à la comptabilité, à la maîtrise des coûts, aux écarts de revenu des gestionnaires et à la formule objective d'indexation visés par la loi du 12 avril 1965 relative au transport de produits gazeux et autres par canalisation, BS-MB, 22.01.2010 - Ed. 2, p. 2912

KB van 12 mei 2011 tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 maart 2003 tot bepaling van de nadere regels betreffende de federale bijdrage tot financiering van sommige openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en controle op de elektriciteitsmarkt / **AR** du 12 mai 2011 modifiant l'arrêté Royal du 24 mars 2003 fixant les modalités de la cotisation fédérale destinée au financement de certaines obligations de service public et des coûts liés à la régulation et au contrôle du marché de l'électricité, BS-MB, 26.05.2011, p. 30562

KB van 5 augustus 2011 tot wijziging van het koninklijk besluit van 11 oktober 2000 betreffende de toekenning van individuele vergunningen voor de bouw van installaties voor de productie van elektriciteit / **AR** du 5 août 2011 modifiant l'arrêté Royal du 11 octobre 2000 relatif à l'octroi des autorisations individuelles couvrant l'établissement d'installations de production d'électricité, BS-MB, 22.08.2011, p. 48139

Ministeriële Besluiten / Arrêtés Ministériels

MB van 24 december 2009 houdende het opleggen van prijs- en leveringsvoorwaarden voor het leveren in 2010 en 2011 van de secundaire regeling door verschillende producenten / **AM** du 24 décembre 2009 imposant des conditions de prix et de fourniture pour l'approvisionnement en 2010 et en 2011 du réglage secondaire par différents producteurs, MB-BS, 31.12.2009 - Ed. 2, p. 82842

MB van 19 februari 2010 tot goedkeuring van de wijzigingen aan het marktreglement voor de uitwisseling van energieblokken / **AM** du 19 février 2010 portant approbation des modifications au règlement de marché d'échange de blocs d'énergie BS-MB, 04.03.2010, p. 13772

MB van 26 oktober 2010 tot goedkeuring van de wijzigingen aan het marktreglement voor de uitwisseling van energieblokken / **AM** du 26 octobre 2010 portant approbation des modifications au règlement de marché d'échange de blocs d'énergie BS-MB, 04.11.2010, p. 66082

MB van 21 december 2010 tot het vastleggen van de toeslag die door de netbeheerder dient te worden toegepast ter compensatie van de reële netto kost voortvloeiend uit de verplichting tot aankoop en verkoop van groene certificaten in 2011 / **AM** du 21 décembre 2010 fixant la surcharge qui devra être appliquée par le gestionnaire de réseau, pour compenser le coût réel net résultant de l'obligation d'achat et de Vente des certificats verts en 2011, BS-MB, 27.12.2010, p. 82151

MB van 23 december 2011 tot het vastleggen van de toeslag die door de netbeheerder dient te worden toegepast ter compensatie van de reële netto kost voortvloeiend uit de verplichting tot aankoop en verkoop van groene certificaten in 2012 / **AM** du 23 décembre 2011 fixant la surcharge qui devra être appliquée par le gestionnaire de réseau, pour compenser le coût réel net résultant de l'obligation d'achat et de Vente des certificats verts en 2012, BS-MB, 28.12.2011, p. 80735

Brussels Hoofdstedelijk Gewest / Région de Bruxelles-Capitale

Ordonnanties / Ordonnances

Ordonnantie van 20 juli 2011 tot wijziging van de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegenisretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest / **Ordonnance** du 20 juillet 2011 modifiant l'ordonnance du 1er avril 2004 relative à l'organisation du marché du gaz en Région de Bruxelles-Capitale, concernant des redevances de voiries en matière de gaz et d'électricité et portant modification de l'ordonnance du 19 juillet 2001 relative à l'organisation du marché de l'électricité en Région de Bruxelles-Capitale, BS-MB, 10.08.2011, p. 45586

Besluiten/Arrêtés

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 17 december 2009 houdende de cessie aan de vennootschap Belpower International NV van de leveringsvergunning voor elektriciteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van de vennootschap Reibel NV / **Arrêté** du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 17 décembre 2009 relatif à la cession à la société Belpower International SA de la licence de fourniture d'électricité en Région de Bruxelles-Capitale détenue par la société Reibel SA, BS-MB, 19.03.2010 - Ed. 3, p. 18063

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 22 december 2010 houdende goedkeuring van het investeringsplan voorgesteld door de CVBA Sibelga, distributienetbeheerder voor elektriciteit, voor de periode 2011-2015 / **Arrêté** du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 22 décembre 2010 portant approbation du plan d'investissements proposé par la SCRL Sibelga, gestionnaire du réseau de distribution d'électricité, pour la période 2011-2015, BS-MB, 21.01.2011, p. 6706

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 22 december 2010 houdende goedkeuring van het investeringsplan voorgesteld door de NV Elia System Operator, beheerder van het gewestelijk transmissienet voor elektriciteit, voor de periode 2011-2018 / **Arrêté** du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 22 décembre 2010 portant approbation du plan d'investissements proposé par la SA Elia System Operator, gestionnaire du réseau de transport régional d'électricité pour la période 2011-2018, BS-MB, 21.01.2011, p. 6706

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 26 mei 2011 tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 6 mei 2004 betreffende de promotie van groene elektriciteit en van kwaliteitswarmtekrachtkoppeling / **Arrêté** du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 26 mai 2011 .modifiant l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 6 mai 2004 relatif à la promotion de l'électricité verte et de la cogénération de qualité, BS-MB, 20.06.2011 - Ed. 2, p. 36324

Vlaams Gewest/Région flamande

Decreten/Décrets

Decreet van 9 juli 2010 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2010 - Hoofdstuk XIII - Energie / **Décret** du 9 juillet 2010 contenant diverses mesures d'accompagnement de l'ajustement du budget 2010 - Chapitre XIII - Energie, BS-MB, 28.07.2010, p. 47974

Decreet van 23 december 2010 houdende wijziging van het Elektriciteitsdecreet van 17 juli 2000 en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft het vermijden van injectietarieven voor elektriciteit geproduceerd door middel van hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve warmte-krachtkoppeling / **Décret** du 23 décembre 2010 modifiant le décret sur l'Electricité du 17 juillet 2000 et le décret du 8 mai 2009 relatif à l'Energie, en vue d'éviter des tarifs d'injection pour l'électricité générée au moyen de sources d'énergie renouvelables et de cogénération de qualité, BS-MB 20.01.2011 - Ed. 2, p. 6397

Decreet van 6 mei 2011 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 / **Décret** du 6 mai 2011 modifiant le décret relatif à l'Energie du 8 mai 2009, BS-MB, 10.06.2011, p. 34192

Decreet van 8 juli 2011 houdende de implementatie van de Richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en richtlijn 2003/30/EG / **Décret** du 8 juillet 2011 portant exécution de la Directive 2009/28/CE du Parlement européen et du Conseil du 23 avril 2009 relative à la promotion de l'utilisation de l'énergie produite à partir de sources renouvelables et modifiant puis abrogeant les Directives 2001/77/CE et 2003/30/CE, BS-MB, 25.07.2011, p. 43194

Decreet van 15 juli 2011 houdende machtiging tot oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap NV Vlaams Energiebedrijf / **Décret** du 15 juillet 2011 autorisant la création de l'agence autonomisée externe de droit privé 'NV Vlaams Energiebedrijf' (SA Entreprise flamande de l'Energie), BS-MB, 10.08.2011 - Ed. 2, p. 45635

Decreet van 8 juli 2011 houdende de wijziging van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de omzetting van de Richtlijn 2009/72/EG en de Richtlijn 2009/73/EG / **Décret** du 8 juillet 2011 portant modification de la loi du 10 mars 1925 sur les distributions d'énergie électrique et du décret Energie du 8 mai 2009, concernant la transposition de la Directive 2009/72/CE et de la Directive 2009/73/CE, BS-MB, 16.08.2011, p. 47274

Decreet van 18 november 2011 houdende wijziging van het decreet van 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid / **Décret** du 18 novembre 2011 modifiant le décret du 8 mai 2009 contenant des dispositions générales concernant la politique de l'énergie, BS-MB, 15.12.2011 - Ed. 2, p. 74534

Besluiten/Arrêtés

Besluit van de Vlaamse Regering van 19 november 2010 houdende algemene bepalingen over het energiebeleid / **Arrêté** du Gouvernement flamand du 19 novembre 2010 portant des dispositions générales en matière de la politique de l'énergie, BS-MB, 08.12.2010, p. 74288

Besluit van de Vlaamse Regering van 12 november 2010 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 2 maart 2007 inzake de openbaredienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik en van het besluit van de Vlaamse regering van 13 maart 2009 betreffende de sociale openbaredienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteits- en aardgasmarkt, wat betreft de invoering van een schuldafbouwregeling via de budgetmeters voor elektriciteit en aardgas / **Arrêté** du Gouvernement flamand du 12 novembre 2010 modifiant l'arrêté du Gouvernement flamand du 2 mars 2007 relatif aux obligations de service public en vue de promouvoir l'utilisation rationnelle de l'énergie et modifiant l'arrêté du Gouvernement flamand du 13 mars 2009 relatif aux obligations sociales de service public dans le marché libéré et de gaz naturel, pour ce qui concerne l'introduction d'un règlement de réduction de la dette au moyen des compteurs à budget pour l'électricité et le gaz naturel, BS-MB, 21.12.2010 - Ed. 3, p. 78852

Besluit van de Vlaamse Regering van 8 april 2011 tot wijziging van het Energiebesluit wat betreft de invoering van duurzaamheidscriteria voor vloeibare biomassa en de garanties van oorsprong / **Arrêté** du Gouvernement flamand du 8 avril 2011 modifiant l'arrêté énergie pour ce qui concerne l'introduction de critères durabilité pour les bioliquides et les garanties d'origine, BS-MB, 23.05.2011, p. 29128

Besluit van de Vlaamse Regering van 20 mei 2011 houdende wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 november 2010 houdende algemene bepalingen over het energiebeleid / **Arrêté** du Gouvernement flamand du 20 mai 2011 portant modification de l'arrêté du Gouvernement flamand du 19 novembre 2010 portant les dispositions générales en matière de la politique de l'énergie, BS-MB, 29.08.2011, p. 55277

Besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 2011 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 december 1992 houdende instelling van een aanpassingspremie en verbeteringspremie voor woningen en van het Energiebesluit van 19 november 2010 / **Arrêté** du Gouvernement flamand du 23 septembre 2011 modifiant l'arrêté du Gouvernement flamand du 18 décembre 1992 instaurant une prime d'adaptation et une prime d'amélioration pour les habitations et modifiant l'arrêté du 19 novembre 2010 portant les dispositions générales en matière de la politique de l'énergie, BS-MB, 31.10.2011, p. 65543

MB van 21 januari 2010 houdende de goedkeuring van het technisch reglement distributie gas Vlaams Gewest, BS-MB, 18.02.2010 - Ed. 2, p. 11943

MB van 21 januari 2010 houdende de goedkeuring van het technisch reglement distributie elektriciteit Vlaams Gewest, BS-MB, 18.02.2010 - Ed. 2, p. 11981

MB van 1 december 2010 houdende aanpassing van de regelgeving inzake het energiebeleid, BS-MB, 08.12.2010, p. 74823

MB van 23 februari 2011 tot verlenging van de periode waarin gedurende de winter 2010-2011 de toevoer van elektriciteit en aardgas niet mag worden afgesloten, BS-MB, 25.02.2011 - Ed. 3, p. 13906

MB van 29 november 2011 inzake de rapportering van de elektriciteitsdistributienetbeheerders betreffende de uitvoering van de REG-openbaredienstverplichtingen, BS-MB, 09.12.2011 - Ed. 2, p. 72423

MB van 29 november 2011 inzake de rapportering van de elektriciteitsdistributienetbeheerders betreffende de uitvoering van hun REG-actieplannen, BS-MB, 09.12.2011 - Ed. 2, p. 72428

Région wallonne/Waals Gewest

Arrêtés/Besluiten

Arrêté du Gouvernement wallon du 14 janvier 2010 modifiant l'arrêté du Gouvernement wallon du 30 novembre 2006 relatif à la promotion de l'électricité produite au moyen de sources d'énergie renouvelables ou de cogénération / **Besluit** van de Waalse Regering van 14 januari 2010 tot wijziging van het besluit van de Waalse regering van 30 november 2006 tot bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen en uit warmtekrachtkoppeling, MB-BS, 26.01.2010, p. 3267

Arrêté du Gouvernement wallon du 4 février 2010 modifiant l'arrêté du Gouvernement wallon du 30 novembre 2006 relatif à la promotion de l'électricité produite au moyen de sources d'énergie renouvelables ou de cogénération / **Besluit** van de Waalse Regering van 4 februari 2010 tot wijziging van het besluit van de Waalse regering van 30 november 2006 tot bevordering van de groene elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen of uit warmtekrachtkoppeling, MB-BS, 15.02.2010, p. 9070

Arrêté du Gouvernement wallon du 15 juillet 2010 modifiant l'arrêté du Gouvernement wallon du 30 mars 2006 relatif aux obligations de service public dans le marché de l'électricité et l'arrêté du Gouvernement wallon du 30 novembre 2006 relatif à la promotion de l'électricité produite au moyen de sources d'énergie renouvelables ou de cogénération / **Besluit** van de Waalse Regering van 15 juli 2010 tot wijziging van het besluit van de Waalse Regering van 30 maart 2006 betreffende de openbare dienstverplichtingen op de elektriciteitsmarkt en het besluit van de Waalse Regering van 30 november 2006 tot bevordering van de elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen of uit warmtekraftkoppeling, MB-BS, 11.08.2010 - Ed. 2, p. 51695

Arrêté du Gouvernement wallon du 29 octobre 2010 approuvant le plan d'adaptation 2010-2017 du réseau de transport local d'électricité d'ELIA / **Besluit** van de Waalse Regering van 29 oktober 2010 tot goedkeuring van het aanpassingsplan 2010-2017 van het lokale elektriciteitstransmissienet van ELIA, MB-BS, 18.11.2010, p. 71672

Arrêté du Gouvernement wallon du 18 novembre 2010 approuvant le plan d'adaptation 2011-2013 du réseau de distribution d'électricité de l'AIESH / **Besluit** van de Waalse Regering van 18 november 2010 tot goedkeuring van het aanpassingsplan 2011-2013 van het stroomdistributienet van AIESH, MB-BS, 02.12.2010, p. 73774

Arrêté du Gouvernement wallon du 18 novembre 2010 approuvant le plan d'adaptation 2011-2013 du réseau de distribution d'électricité de GASELWEST / **Besluit** van de Waalse Regering van 18 november 2010 tot goedkeuring van het aanpassingsplan 2011-2013 van het stroomdistributienet van GASELWEST, MB-BS, 02.12.2010, p. 73775

Arrêté du Gouvernement wallon du 18 novembre 2010 approuvant le plan d'adaptation 2011-2013 du réseau de distribution d'électricité d'INTEREST / **Besluit** van de Waalse Regering van 18 november 2010 tot goedkeuring van het aanpassingsplan 2011-2013 van het stroomdistributienet van INTEREST, MB-BS, 02.12.2010, p. 73776

Arrêté du Gouvernement wallon du 18 novembre 2010 approuvant le plan d'adaptation 2011-2013 du réseau de distribution d'électricité d'INTERMOSANE secteur 2 / **Besluit** van de Waalse Regering van 18 november 2010 tot goedkeuring van het aanpassingsplan 2011-2013 van het stroomdistributienet van INTERMOSANE - sector 2, MB-BS, 02.12.2010, p. 73778

Arrêté du Gouvernement wallon du 18 novembre 2010 approuvant le plan d'adaptation 2011-2013 du réseau de distribution d'électricité d'INTERLUX / **Besluit** van de Waalse Regering van 18 november 2010 tot goedkeuring van het aanpassingsplan 2011-2013 van het stroomdistributienet van INTERLUX, MB-BS, 02.12.2010, p. 73779

Arrêté du Gouvernement wallon du 18 novembre 2010 approuvant le plan d'adaptation 2011-2013 du réseau de distribution d'électricité de l'AIEG / **Besluit** van de Waalse Regering van 18 november 2010 tot goedkeuring van het aanpassingsplan 2011-2013 van het stroomdistributienet van AIEG, MB-BS, 02.12.2010, p. 73781

Arrêté du Gouvernement wallon du 18 novembre 2010 approuvant le plan d'adaptation 2011-2013 du réseau de distribution d'électricité d'IDEG / **Besluit** van de Waalse Regering van 18 november 2010 tot goedkeuring van het aanpassingsplan 2011-2013 van het stroomdistributienet van IDEG, MB-BS, 02.12.2010, p. 73782

Arrêté du Gouvernement wallon du 18 novembre 2010 approuvant le plan d'adaptation 2011-2013 du réseau de distribution d'électricité d'IEH / **Besluit** van de Waalse Regering van 18 november 2010 tot goedkeuring van het aanpassingsplan 2011-2013 van het stroomdistributienet van IEH, MB-BS, 02.12.2010, p. 73783

Arrêté du Gouvernement wallon du 18 novembre 2010 approuvant le plan d'adaptation 2011-2013 du réseau de distribution d'électricité d'INTERMOSANE secteur 1 / **Besluit** van de Waalse Regering van 18 november 2010 tot goedkeuring van het aanpassingsplan 2011-2013 van het stroomdistributienet van INTERMOSANE - sector 1, MB-BS, 02.12.2010, p. 73784

Arrêté du Gouvernement wallon du 18 novembre 2010 approuvant le plan d'adaptation 2011-2013 du réseau de distribution d'électricité de la PBE / **Besluit** van de Waalse Regering van 18 november 2010 tot goedkeuring van het aanpassingsplan 2011-2013 van het stroomdistributienet van PBE, MB-BS, 02.12.2010, p. 73786

Arrêté du Gouvernement wallon du 18 novembre 2010 approuvant le plan d'adaptation 2011-2013 du réseau de distribution d'électricité de la Régie de Wavre / **Besluit** van de Waalse Regering van 18 november 2010 tot goedkeuring van het aanpassingsplan 2011-2013 van het stroomdistributienet van de Regie van Waver, MB-BS, 02.12.2010, p. 73787

Arrêté du Gouvernement wallon du 18 novembre 2010 approuvant le plan d'adaptation 2011-2013 du réseau de distribution d'électricité de SEDILEC / **Besluit** van de Waalse Regering van 18 november 2010 tot goedkeuring van het aanpassingsplan 2011-2013 van het stroomdistributienet van SEDILEC, MB-BS, 02.12.2010, p. 73788

Arrêté du Gouvernement wallon du 18 novembre 2010 approuvant le plan d'adaptation 2011-2013 du réseau de distribution d'électricité de SIMOGEL / **Besluit** van de Waalse Regering van 18 november 2010 tot goedkeuring van het aanpassingsplan 2011-2013 van het stroomdistributienet van SIMOGEL, MB-BS, 02.12.2010, p. 73790

Arrêté du Gouvernement wallon du 18 novembre 2010 approuvant le plan d'adaptation 2011-2013 du réseau de distribution d'électricité de TECTEO / **Besluit** van de Waalse Regering van 18 november 2010 tot goedkeuring van het aanpassingsplan 2011-2013 van het stroomdistributienet van TECTEO, MB-BS, 02.12.2010, p. 73791

Arrêté du Gouvernement wallon du 23 décembre 2010 modifiant l'arrêté du Gouvernement wallon du 30 novembre 2006 relatif à la promotion de l'électricité produite au moyen de sources d'énergie renouvelables ou de cogénération / **Besluit** van de Waalse Regering van 23 december 2010 tot wijziging van het besluit van de Waalse Regering van 30 november 2006 tot bevordering van de groene elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen of uit warmtekrachtkoppeling, MB-BS, 31.12.2010, - Ed. 2, p. 83378

Arrêté du Gouvernement wallon du 23 décembre 2010 modifiant l'arrêté du Gouvernement wallon du 28 novembre 2002 relatif à la redevance pour occupation du domaine public par le réseau électrique / **Besluit** van de Waalse Regering van 23 december 2010 tot wijziging van het besluit van de Waalse Regering van 28 november 2002 betreffende de retributie voor de bezetting van het openbaar domein door het elektriciteitsnet, MB-BS, 04.01.2011, p. 90

Arrêté du Gouvernement wallon du 1er juillet 2011 prolongeant la désignation des intercommunales IEH, GASELWEST, ALE, IDEG et AIESH en tant que gestionnaires de réseaux de distribution / **Besluit** van de Waalse Regering van 1 juli 2011 waarbij de aanwijzing van de intercommunales IEH, GASELWEST, ALE, IDEG en AIESH als distributienetbeheerders wordt verlengd, MB-BS, 13.07.2011, p. 41861

AM du 12 février 2010 modifiant l'arrêté ministériel du 20 décembre 2007 relatif aux modalités et à la procédure d'octroi des primes visant à favoriser l'utilisation rationnelle de l'énergie / **MB** van 12 februari 2010 tot wijziging van het ministerieel besluit van 20 december 2007 betreffende de modaliteiten en de procedure voor de toekenning van premies ter bevordering van rationeel energiegebruik, MB-BS, 24.02.2010, p. 12799

GAS / GAZ

Federale Wetgeving/Législation fédérale

Wetten/Lois

Wet van 11 juni 2011 tot wijziging van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen / **Loi** du 11 juin 2011 modifiant la loi du 12 avril 1965 relative au transport de produits gazeux et autres par canalisations, MB-BS, 01.07.2011, p. 38182

Ministeriële Besluiten / Arrêtés Ministériels

MB van 23 februari 2010 tot aanwijzing van de beheerder van de opslaginstallatie voor aardgas / **AM** du 23 février 2010 portant désignation du gestionnaire d'installation de stockage de gaz naturel, BS-MB, 02.03.2010, p. 13566

MB van 23 februari 2010 tot aanwijzing van de beheerder van het aardgasvervoersnet / **AM** du 23 février 2010 portant désignation du gestionnaire du réseau transport de gaz naturel, BS-MB, 02.03.2010, p. 13567

Brussels Hoofdstedelijk Gewest / Région de Bruxelles-Capitale

Ordonnanties / Ordonnances

Ordonnantie van 20 juli 2011 tot wijziging van de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegenisretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest / **Ordonnance** du 20 juillet 2011 modifiant l'ordonnance du 1^{er} avril 2004 relative à l'organisation du marché du gaz en Région de Bruxelles-Capitale, concernant des redevances de voiries en matière de gaz et d'électricité et portant modification de l'ordonnance du 19 juillet 2001 relative à l'organisation du marché de l'électricité en Région de Bruxelles-Capitale, BS-MB, 10.08.2011, p. 45586

Besluiten/Arrêtés

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke regering van 14 januari 2010 houdende de toekenning van een leveringsvergunning voor gas in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aan de vennootschap EDF BELGIUM NV / **Arrêté** du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 14 janvier 2010 relatif à l'octroi d'une licence de fourniture de gaz en Région de Bruxelles-Capitale à la société EDF BELGIUM SA, BS-MB, 19.03.2010 - Ed. 3, p. 18063

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke regering van 17 december 2009 houdende goedkeuring van het investeringsplan voorgesteld door de CVBA Sibelga, distributienetbeheerder voor gas, voor de periode 2010-2014 / **Arrêté** du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 17 décembre 2009 portant approbation du plan d'investissements proposé par la SCRL Sibelga, gestionnaire du réseau de distribution de gaz, pour la période 2010-2014, BS-MB, 09.04.2010, p. 20646

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 22 december 2010 houdende goedkeuring van het investeringsplan voorgesteld door de CVBA Sibelga, distributienetbeheerder voor gas, voor de periode 2011-2015 / **Arrêté** du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 22 décembre 2010 portant approbation du plan d'investissements proposé par la SCRL Sibelga, gestionnaire du réseau de distribution de gaz, pour la période 2011-2015, BS-MB, 21.01.2011, p. 6707

Vlaams Gewest/Région flamande**Besluiten/Arrêtés**

Besluit van de Vlaamse Regering van 12 november 2010 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 maart 2009 betreffende de sociale openbaredienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteits- en aardgasmarkt, wat betreft de invoering van een minimale levering van aardgas tijdens de winterperiode / **Arrêté** du Gouvernement flamand du 12 novembre 2010 modifiant l'arrêté du Gouvernement flamand du 13 mars 2009 relatif aux obligations sociales de service public dans le marché libéré d'électricité et de gaz naturel pendant la période hivernale, BS-MB, 18.11.2010, p. 71669

Besluit van de Vlaamse Regering van 12 november 2010 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 2 maart 2007 inzake de openbaredienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik en van het besluit van de Vlaamse regering van 13 maart 2009 betreffende de sociale openbaredienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteits-en aardgasmarkt, wat betreft de invoering van een schuldaufbouwregeling via de budgetmeters voor elektriciteit en aardgas / **Arrêté** du Gouvernement flamand du 12 novembre 2010 modifiant l'arrêté du Gouvernement flamand du 2 mars 2007 relatif aux obligations de service public en vue de promouvoir l'utilisation rationnelle de l'énergie et modifiant l'arrêté du Gouvernement flamand du 13 mars 2009 relatif aux obligations sociales de service public dans le marché libéré et de gaz naturel, pour ce qui concerne l'introduction d'un règlement de réduction de la dette au moyen des compteurs à budget pour l'électricité et le gaz naturel, BS-MB, 21.12.2010 - Ed. 3, p. 78852

MB van 23 februari 2011 tot verlenging van de periode waarin gedurende de winter 2010-2011 de toevoer van elektriciteit en aardgas niet mag worden afgesloten, BS-MB, 25.02.2011 - Ed. 3, p. 13906

Région Wallonne/Waals Gewest**Décrets / Decreten**

Décret du 22 décembre 2010 modifiant l'article 20 du décret du 19 décembre 2002 relatif à l'organisation du marché régional du gaz / **Decreet** van 22 december 2010 tot wijziging van artikel 20 van het decreet van 19 december 2002 betreffende de organisatie van de gewestelijke gasmarkt, MB-BS, 31.12.2010 - Ed. 2, p. 83336

Arrêtés/Besluiten

Arrêté du Gouvernement wallon du 18 novembre 2010 désignant l'intercommunale IGH en tant que gestionnaire de réseau de distribution de gaz pour le territoire de la commune de Les Bons Villers / **Besluit** van de Waalse Regering van 18 november 2010 waarbij de intercommunale IGH als gasdistributienetbeheerder voor het grondgebied van de gemeente Les Bons Villers aangewezen wordt, MB-BS, 02.12.2010, p. 73792

iuvis

